24003 Inv. 4476 Dublet

N. IORGA

DOCUMENTE
ROMÎNEȘTI
DIN
ARCHIVELE BISTRIȚEI

(SCRISORI DOMNEȘTI ȘI SCRISORI PRIVATE)

PARTEA II.

87527

BUCUREȘTI
EDITURA LIBRĂRIEI SOCECŬ & COMP.
21 — CALEA VICTORIEI — 21
1900

CONTROL 19
1956
1951
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
COTA 24003

BUCUREȘTI
STABILIMENTUL GRAFIC I. V. SOCECU
59 — STRADA BERZEI — 59

(60934)

Vcc 247/06

B.C.U. Bucuresti
C87527

Din nº II.

Din nº VI.

Din nº XI.

PREFAŢA

I.

În partea întâiŭ a acesteĭ Prefeţe mă voiŭ ocupa, precum am făgăduit, de fie-care din acele documente ale întregiĭ colecţiĭ care merită, supt un raport oare-care, o atenţie deosebită. Cu acest prilej voiŭ motiva datele puse în foarte multe cazurĭ conjectural şi le voiŭ îndrepta — pentru vol. I — cînd va fi nevoie.

I. Această curioasă scrisoare, a căreĭ limbă ie un amestec de vechime (întîlnim rotacismul) şi de corupţie, ie scrisă într'o 'ntisoare, cu litere marĭ, de o formă neobişnuită, care samănă cu a documentelor slave din Galiţia, în secolul al XIV^lea^ saŭ al XV^lea^. Nicĭ în cuprins, nicĭ în filigrană nu găsesc elemente de datare sigură.

II. Urban Weidner a fost birăŭ al Bistriţeĭ de la 1578 la 1580, apoĭ în aniĭ 1587-90 şi 1593, 1596. Dar scrisoarea se poate dată şi maĭ de aproape: scrisă în Maiŭ, iea vorbeşte de mişcărĭ ale trupelor luĭ Gaşpar Kornis, de o primejdie ameninţătoare din spre Moldova. Ie, cum se vede, vorba de năvăli-

rea Tatarilor în Maramureș, năvălire care se săvîrși în primele zile ale luĭ Iulie 1594. Cît despre Pogan, l-am întîlnit și în documente ungurești din acest timp. Așa, la 21 August 1601, iel scrie Bistriței, din „Ürmezeö". Cf. t. I, p. LXXVIII; Iorga, *Scurtă istorie a luĭ Mihaĭ Viteazul*, Socec, 1900, pp. 23-4.

III. Am dat acesteĭ scrisorĭ aceleași limite cronologice ca și scrisoriĭ precedente. Isac Pogan, care scrie și iel românește, iera poate contemporanul și ruda luĭ Jurj Pogan.

IV. Ioan Budacker a fost birău de Bistrița întăiŭ între aniĭ 1594 și 1595. În acest timp, la 3 Maiŭ 1595, Aron-Vodă fu înlocuit cu Ștefan Răzvan, confirmat la 27 Iunie. Acesta domni până în August al aceluiași an. Între aceste date trebuie pusă scrisoarea, care vorbește de un Ștefan-Vodă, domnind de curînd și întreținînd relații cu Ardealul, care echivalaŭ cu o anexare a Moldoveĭ către această provincie: „iaste o țară ca alaltă". Cf. Iorga, *l. c.*, pp. 34, 42-3.

V. Data pare a fi, nu 1597, ci de la 1600, guvernatorul ardelean fiind Basta.

Agathon ie probabil episcopul de Roman, apoĭ mitropolit, în 1592. Admisesem altă dată că Mitrofan luă Scaunul mitropoliiĭ după moartea luĭ Agathon. Documentul nostru ni arată însă pe acesta din urmă retras la Moldavița. Să fi trăit până la 1638? Cf. Iorga, *Doc. geografice*, I, 1900, p. 12; *Relațiile cu Lembergul*, I, 1900, pp. 112-3.

VI. Scrisoarea ie datată. Pentru aceĭ cari aŭ scris-o, v. vol. I, p. LXXXIV. Forma latină are: „Nos Bade Ztolnik de Grediste, Iene Komiz de Kosesth, prefecti arcis Fogaras". Data ie 7 Decem-

bre, „iuxta novum calendarium“, 1599. Observ că nu s'a crescut la Septembre anul de la Adam.

VII. Ie, cred, singurul act ce avem de la orășenii din Neamț. Sodășul ie pomenit și în alte documente. Data nu se poate fixà.

VIII. Biografia sumară a lui Udrea a fost făcută de două ori de d. Hasdeŭ, în *Cuv. den Bătr.*, I, p. 141 și urm. și în *Magnum Etymologicum*, art. *Băleanu*. Cf. Iorga, *Cronicile muntene din sec. al XVII-lea*, Bucureștĭ, 1899, p. 37. Se știe că Mihaĭ-Vodă se retrase de la Hotin spre Suceava, pe care o luă la apropiarea sa (dar scrisorile din 21 Maiŭ, Suceava, sînt, de sigur, ante-datate. Hurmuzaki-Bogdan, I, pp. 600-2), poate chiar în ziua de 21 Maiŭ. La 24, cînd scrie Udrea, Voevodul se afla acum în cetate. Udrea rămase unul din guvernatoriĭ Moldoveĭ. Cf. Iorga, *Mihaĭ Viteazul*, p. 87.

IX. Data s'a pus după înfățișarea scripturiĭ.

X. Există și o traducere germană contemporană.— Acest Barnowski nu ie același cu Domnul de maĭ tărziŭ, ci Dimitrie Barnowski. Avem, între documentele bistrițene copiate maĭ în urmă pentru Academia Romînă, o scrisoare din Cotnarĭ, 31 Octombre 1600, semnată de „Demetrius Bernowskj, Illustrissimi principis Hieremiae Vaivodae pincerna supremus et locumtenens, et cetera“.

De la iel maĭ avem în corespondența bistrițeană două scrisorĭ fără an, datate una „41 die zetembris“ *(sic!)*, alta „21 die julius“ *(sic)*. În fine, iel dă o mărturie alăturĭ de Simion Hatmanul [Movilă]. Gligorcea Vornic, Bogza Logofăt, Grigorie Clucer. Stratilat Vornic de gloată și Caraghiuzăl Postelnic, — tot în calitate de Ceașnic (colecția Czołowski).

Acest Barnowski iera în 1606 Mare-Postelnic. Această știre o culege într'un izvor inedit și d. Has-

deŭ [1]), care afirmă două lucruri nedovedite relativ la Dimitrie Barnowski. Iel ar fi identic cu Dimitrie Moviliță, ruda, vărul — cum am demonstrat [2]) — al luĭ Ieremia-Vodă. Apoĭ Dimitrie Movilă Barnowski ar fi tatăl luĭ Miron-Vodă.

Dimitrie Movilă iera însă la 1599 abia Mare-Vătag, și *nu* i se zicea Barnowski [3]). Iel nu putea fi la 1600 Ceașnic și locoțiitor domnesc. Că iel a fost tatăl luĭ Miron-Vodă, nu ni spune nicĭ-un izvor.

Din potrivă, ieste unul care ni spune că filiația ie imposibilă. La 16 Mart 1614, pe cînd, cum vom vedea, Miron iera Spătar și căsătorit cu Antemia Vartic, pe cînd trăia mama sa Elisaveta,—„Barnovschi“ și *soția sa Anghelina*, cu fata lor, Sora, daŭ, din Iași, un zapis [4]). Ie maĭ mult decît probabil că „Barnovschi“ ie Dimitrie al nostru, care nu poate decĭ fi tatăl luĭ Miron.

Cunoaștem însă numele mameĭ luĭ Miron Barnowski: Doamna Elizabeta scrie, din Ustie, două scrisorĭ, la 27 Decembre 1632 și la 13 Februar 1634, aceasta din urmă după moartea fiuluĭ ieĭ [5]). Ieĭ îĭ scrisese Miron înnaintea morțiĭ sale, ni spune Miron Costin (p. 297), și de dînsa se ocupă iel și în testamentul săŭ [6]). Din testament maĭ aflăm și existența unor surorĭ ale Domnuluĭ, dintre care una se numia... Scripca, existența uneĭ nepoate.

---

1) În articolul *Barnowski* din «Magnum Etymologicum».

2) Hurmuzaki, XI, pp. L-LI.

3) *Ibid.*

4) Ghibănescu, *Istoria uneĭ moșii*, în *Arch. soc. șt. și lit.*, I, p. 402. Anghelina iera fata Aneĭ *(ibid.*, p. 403). Fata ieĭ luă pe un Pătrașcu, fiind numită în 1641: «Pătrășcăn‹asa» *(ibid.)*.

5) În Hurmuzaki-Bogdan, II.

6) În *Arch. istorică*, I², p. 189. Ar fi fost în mirenie Elena. V. Melchisedek, *Notițe arch.*, pp. 260, 283.

Safta, măritată cu Costin Postelnicul, tatăl cronicaruluĭ Miron, al căruĭ nume a fost poate dat în amintirea luĭ Miron-Vodă, protectorul luĭ Costin [1]). Copiiĭ luĭ Costin sînt, de altmintrelea, pomeniţĭ şi ieĭ în diată.

Miron-Vodă maĭ avea şi „verĭ-primarĭ". Unul iera Vornicul Gavrilaş. Verĭ li spune iel şi luĭ Ieremia şi Simion Movilă [2]), şi aş crede că Barnowski se putea numi Movilă din cauza mameĭ sale. Aceasta trebuie să fi fost vara luĭ Ieremia şi Simion, poate una din fetele luĭ Văscan, una din surorile luĭ Dumitru Movilă, de care am vorbit maĭ sus. Faptul că nu ie pomenită Elizabeta în documentul din 1599 n'ar fi o dovadă contra acesteĭ aserţiunĭ [3]).

Cînd a fost chemat la Domnie, Miron Hatmanul n'avea copiĭ şi poate n'avea nicĭ jupănească [4]). Dar iel fusese însurat. La 24 Mart 7123 (1615), Vasile Vartic şi cu soră-sa Antemia, „giupăniasa luĭ Miron Barnovschi Spătar", ambiĭ fiĭ aĭ luĭ Gavrilaş

1) Cf. Orăşanu, *Cronicariĭ moldoveni*, Bucureştĭ, 1890, pp. 120 şi urm. Costin şi Alexandru Costin, ambiĭ Postelnicĭ, ambiĭ căsătoriţĭ cu femeĭ purtînd acelaşĭ nume, sînt persoane deosebite. În cronica luĭ Miron, «Costin Postelnicul» dispare înnainte de Vasile Lupu; «Alexandru Costin» apare, într'o situaţie de boierinaş, cu prilejul căderiĭ luĭ Vasile-Vodă. Balica, a căruĭ nepoată iera Safta luĭ Alexandru, iera Balica fiul, şi acesta iera «văr» prin căsătoria tatăluĭ său cu o soră a luĭ Ieremia, şi nu alt-fel, cu fiiĭ luĭ Ieremia saŭ aĭ luĭ Simion *(Arch. ist.*, I², p. 190), pe cînd relaţiile luĭ Barnowski cu Movileştiĭ ieraŭ altele: deci nepoata luĭ Balica şi nepoata luĭ Barnowski se putea numi cu greŭ aceiaşĭ persoană. Îmĭ rezerv să revin aiurea asupra chestiiĭ, cine era tatăl luĭ Miron Costin. V. şi n. 3.

2) Hurmuzaki-Bogdan, II, p. 536. Înrudirea cu Gavrilaş, *ibid.*, p. 551.

3) Cf. Picot, ed. luĭ Ureche, p. 412 n. 1, p. 538 n. 1; Ghibănescu, în *Uricariul*, XVIII, p. 387, nota 3; Iaţimirski, *Mss. Neamţ* (rus.), p. 12.

4) Miron Costin, p. 289. Pentru a doua căsătorie, Hurmuzaki, *Supl.* I¹, p. 230, nº CCCXXXIV; vol. I, p. XCIV.

Vartic și ai „giupânesii Grăpina“, dau un zapis pentru împărțirea moșiilor și viilor lor, pe care Antemia-l semnează: „Antemiia Spătăriasa“. Grăpina — știm aceasta dintr'un document datat „Crăsteşti, Apriĭ 6“ — iera „fata luĭ Dumitru Ghenghii, ce au fost uricariu“, și a Marichiĭ. Antemia mai avea frați după mamă pe Lupul Talpă, Comis, pe Anița și Irina [1]).

Dar cred că Miron nu iera întâiul Domn din familia tatălui său, din familia Barnowski. Între boierii săi, Petru Rareș avuse, ca negociator și luptător, pe Toma Barnowski. În 1527, cu Vlad pîrcălab de Hotin, iel merge în Polonia pentru a încheia tratatul cu regele. În războiul pentru Pocuția întîlnim alături pe acești doi boieri. Se pare chiar că Tomșa, Marele-Vistier, care luptă, împreună cu același Vlad, în Ardeal la 1529, iera tot Barnowski [2]).

Apoĭ îĭ pierdem urma. Supt Despot însă, Sommer și Graziani ni vorbesc de un influent boier Barnowski, care, după ce jucase un rol important supt Alexandru Lăpușneanu, fusese cruțat, apărat de noul Domn și organizase apoĭ tot iel conspirația care aduse căderea aventurierului. Iel ar fi fost ucis în timpul cînd Suceava iera asediată, și Tomșa, care primi coroana, ce i se oferise luĭ, ar fi fost un

1) Bibl. Ac. Rom., ms. 90, fol. 7, 8. Supt Radu Mihnea (1616—19), Barnowski deveni Hatman (cf. *Arch. ist.*, I², p. 191). Am cetit în loc de «zapisul Soreĭ cneghineĭ Grăpineĭ»: «cneghineĭ Grăpineĭ», fiind-că ie vorba de fiul ieĭ Vasile Vartic.

2) Cf. studiul nostru asupra *Războaielor luĭ Rareș cu Polonii* și vol. I, pp. XXV-VI. Pentru un Tomșa, pîrcălab de Ciubărciŭ, Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 187. — Pe Tomșa Vistiernicul documentele slavone îl numesc însă *Dumșa* (v., d. ex., doc. din 19 Mart 1529, în Bibl. Ac. Rom., Pec. 28). În scrisoarea latină citată a luĭ Rareș stă «Thomza».

boier de rînd numaĭ, o persoană cu totul deosebită de Barnowski [1]).

Un raport al Trimesuluĭ imperial Belsius vorbește și iel de influentul Barnowski, om iubitor de daruri, „dorophagus", care ocupa situația de „campiductor", de Hatman [2]). Șef al armateĭ: „magister equitum", îl numește pe Barnowski [3]). și Sommer. În singurul document cu boierĭ păstrat de la Despot, Hatman ie „Barnowski". Însă știm din Ureche că Tomșa Domnul fusesese înnainte Hatman [4]).

Identificarea luĭ Barnowski de supt Lăpușneanu și Despot cu Toma Barnowski de supt Rareș nu prezintă greutățĭ: ar fi lunga carieră a unuĭ boier de frunte. Dacă aceasta se admite, Toma Barnowski Hatmanul și Tomșa Hatmanul și Ștefan-Vodă Tomșa decĭ sînt una și aceiașĭ persoană. Confuzia luĭ Sommer și a informatorilor polonĭ aĭ luĭ Graziani s'ar explica ușor.

Alt-fel ar trebui să se admită existența simultanee a doĭ Hatmanĭ supt Despot și ridicarea pe tron a unuĭ boier fără însemnătate care iera totușĭ Hatman saŭ ar trebui să se admită ridicarea subită la o situație foarte influentă a unuĭ boier fără trecut, a unuĭ Barnowski deosebit de Toma, cel cunoscut. Aceasta ni se pare maĭ greŭ.

---

1) Cf. prefața la Iorga, *Nouveaux matériaux pour servir à l'histoire de Jacques Héraclide*, 1900, Prefața.

2) Hurmuzaki, II[1], p. 425.

3) Bibl. Ac. Rom., Pec. 91. — D. Picot (ed. luĭ Ureche, p. 412 n. 1) confundă pe Barnowski cu fostul Hatman al luĭ Rareș, Barbowski (v. și vol. I, p. XXII), pe care-l pomenește și Ureche (cf Hasdeŭ, *Magnum Etymologicum*, art. Barbowski) și care se întîmpină fără boierie printre marturiĭ unuĭ document dat de Ștefan-Vodă din Hîrlăŭ, 10 April 1564 [1524] (Bibl. Ac. Rom., Pec. 142).

4) P. 215. Cf. *Cron. moldopolonă*, ed. Bogdan: «un Tomșa din ținutul Orheiuluĭ» (p. 232).

XI. Această scrisoare ie posterioară lupteĭ de la Mirislău (18 Septembre 1600). Scriitorul vorbind de o atît de lungă închisoare, am pus data de: 1601. Vornicul Mogîldea iera Vornic de gloată, și în această calitate îl întîlnim, lîngă Nestor Ureche, la 1ⁱᵘ Oct. 1599, într'un document din *Arch. ist.*, I¹, p. 46. Poate să fie acelaș cu unchiul luĭ Gheorghe Ștefan, pomenit de Miron Costin la p. 325. — V. și Prefața, p. XLVII.

XII. Simion, pîrcălabul Bistriței, pare a fi acelaș cu cel pomenit în scrisoarea luĭ Jurj Pogan din 1594 (nº II). „Nemții" despre cari aude Cîrstea Vornicul că aŭ plecat din Ardeal sînt aĭ luĭ Basta poate, și ar fi vorba decĭ de schimbarea de dominație din 1601.

XIII. Iată istoria acestuĭ document: În 1634 se revăzu granița între Moldova, Ardeal și Maramureș. Moldavița și Cîmpulungul se crezură nedreptățiți de vecinĭ: mănăstirea prezintă la 23 Iulie 1635 traducerea unuĭ privilegiu pentru munți al luĭ Alexandru Lăpușneanu, iar satul provocă o intervenție a luĭ Vodă. Procesul se dezbate în 1636: Moldovenii fac mărturie la Bistrița. În 1638, mărturisesc în scris Moldavița, Putna, Cîmpulungul: Domnul amenință. În 1639, Statele ardelene pronunță o hotărîre. În 1641, o nouă anchetă zădarnică se începe, și actul nostru nu ie altceva decît „argumenta in loco controversiae proposita, ex parte Bistriciensium, anno 1641, die 10 Octobris". Afacerea se termină în 1642 printr'o nouă delimitare. Cf. Prefața la vol. I, pp. XCV și urm.; *Doc. geogr.*, I, nº II. Grama Jitnicerul ie pomenit și în Prefața citată, p. XCVII. Pentru iel, v. și *Socotelile Brașovuluĭ* saŭ *Ceĭ d'întâiŭ anĭ din Domnia luĭ Vasile Lupu*, în Iorga, *Studiĭ asupra ist. Românilor în*

sec. al XVII-lea, Bucureşti, Göbl, 1900. Mai adaog, în fine, următorul act, care mi-a fost cunoscut după publicaţiile citate întâiŭ. La 21 Octombre 1640, Vasile anunţă Bistriţeĭ că nu va scoate stîlpiĭ puşi de Aron-Vodă, cere măcar zăbavă până în primăvară, cînd se va cerceta hotarul, şi trimete înnapoĭ pe omul oraşuluĭ.

XIV. Dima a fost Hatman, cred, înnainte de Simion Movilă.

XV. Pentru Agathon, v. maĭ sus, n° v. Pe Mitrofan îl aflăm lîngă iel în actul din 1638, în *Doc. geogr.*, I, p. 12. Un Sultan turc veni cu armată în Moldova pe acest timp numaĭ odată, în 1622. V. *Soc. Braş.*, p. 49.

XVI. Lipseşte orĭ-ce alt element sigur de datare decît scriptura, care ne trimete la începutul secoluluĭ. Dar poate ie vorba de năvălirile tătăreşti de supt Radu Mihnea, în 1624, cînd Domnul se retrase, în adevăr, la Suceava. Cf. *Soc. Braş.*, p. 58; Prefaţa vol. I, p. XCIII. Ie caracteristică şi frica Bistriţenilor: în 1624 Tatariĭ trecură în Ungaria. — Un Tălmaciŭ Păharnicul ie supt Gheorghe Ghica (M. Costin, p. 359).

XVII. Neexistînd nicĭ o lucrare asupra Slatineĭ, o datare precisă, după numele egumenuluĭ, ie imposibilă.

XVIII. Vasile Tălmaciŭ ie Vornicul din 1624. Gorştinar va fi fost înnainte. Simionel l-a precedat decĭ la Cîmpulung.

XIX. Simion ie „Simionel“ din n[1] precedent.

XX. Scrisoarea nu cuprinde nicĭ un element de datare. Pare, după scris, a fi de la începutul secoluluĭ al XVII[lea].

XXI. Birăul Andreiaş, de la începutul secolu-

luĭ al XVII[lea], trebuie să fie Sattler, de la 1620 la 1628, cu două întreruperĭ.

XXII. Poate iscălitura, reprodusă în facsimile, ie a Vorniculuĭ Gavril [Cocrì], contemporan cu Sattler. V. și nº XLVI.

XXIII. Datată aproximativ după scriptură.

XXIV. După limbă și scriptură trebuie să se apropie de anul 1600. Cu atît maĭ mult, că, în vremea veche, Vornicia din Cîmpulung nu exista continuŭ, ci în locul Vornicilor ieraŭ adesea „dregătorĭ".

XXV-VI. Datate după scriptură.

XXVII. Observ că un Stîrce, poate tatăl luĭ Miron, figurează printre boieriĭ luĭ Despot, ca pîrcălab de Hotin, la 9 Maiŭ 1563 (Bibl. Ac. Rom., Pec. 91). — Să fie Miron Vornicul de Suceava de la nº XXV? Un „Străcea ce-au fost părcălab" se întîmpină într'un act din 15 Iunie 1644. Iel figurează, ca „Străcea, biv pîrcălab de Hotin", în altul din Hotin, 4 Maiŭ 1637 (colecția d-luĭ căpitan Gh. Văsescu). Dar știm ceva și asupra luĭ Miron: la 12 Februar 1715, în Orășenĭ, se vinde o parte din Iacobeștĭ luĭ Ionașco Isăcescul, biv Vel Medelnicer, de Toader Stîrce și surorile luĭ: „Anghelușe Hajdeoe" (semnează „Hăjdeoae") și Maria „Ciogoloae", fiiĭ luĭ Miron Stîrce (Colecția Czołowski).

XXVIII. Cf. nº VII. Scrisoarea fiind de pe la 1630, Dumitrașco ar putea fi Buhuș, pîrcălab de Hotin în 1634 (Bibl. Ac. Rom., 51/XXXVII).

XXIX. Să fie acelașĭ Dumitrașco cu cel de la nº precedent? Un Dumitrașco treti Logofăt se întîlnește într'un document din 1ĭŭ Ianuar..., supt Vasile Lupu (Colecția Czołowski). *Acest* Dumitrașco, Vornic de Suceava, trebuie să fie altul, căcĭ administrația birăuluĭ Simon Engesser începe

la 1635. Ie poate Dumitrașco Portarul din documentul luĭ Vasile-Vodă de la 20 Iunie 1634 (Bibl. Ac. Rom., 51/XXXVII).

XXXI. Gheorghe Eifner („Swcz") a administrat Bistrița întâiŭ de la 1602 la 1603. Documentul pare foarte vechiŭ. Cf. cu nle II, III.

XXXII. Gheorghe Szabó ie birău, în mai multe rînduri, de la 1604 la 1619. Pentru un alt Bilăi, v. Hurmuzaki, XI, tabla.

XXXIII. Datată prin mențiunea luĭ Bilăi, contemporan cu Szabó.

XXXIV. Se pomenesc și Bilăi și Szabó: aceasta datează răvașul.

XXXV. Gheorghe Frank ie identic cu Gheorghe Szabó. Gligore, scriitorul răvașuluĭ, ie cel din nº LXII (1616).

XXXVI. Datată prin numele luĭ Cristian Rotopan ca Vornic de Cîmpulung. Să fie acest Cristian, Crîstea din nº XII (1601)? Poate trebuie să apropiem scrisoarea de aceia, latină, a fratelui Ignatie Szetinsky, Minor observant, „parochus socaviensis, poenitentiarius publicus moldaviensis", care asigură pe Bistrițeni, din Suceava, la 17 Decembre 1630, că ciuma a conținut de două luni și dă mărturie pentru un Prusian, care vine la Bistrița.

XXXVII. Efrem a fost episcop de Rădăuți de pe la 1607 la 1619. V. Wickenhauser, *Radautz*, pp. 23-4.

XXXIX. Datată după relațiile moldo-polone din acest an, pentru care cf. *Socot. Braș.*, p. 24 și Iorga, *Călători, ambasadori și misionari*, București, 1900, pp. 8-9.

XL. Teodosie, egumen de Voroneț, nu se întîlnește în Wickenhauser, *Woronetz*, II. Însă Vlădica Atanasie a fost episcop de Roman de la

1616 la 1630. Melchisedek, *Chronica Romanului*, I, pp. 252-4.

XLI. Ieşirea Polonilor cu Alexandru Movilă se face la 12 Februar 1616. Cf. *Socot. Braş.*, p. 37.

XLII. Am datat scrisoarea ca şi precedenta, fiind trimeasă de aceiaşi.

XLIII. Fiind vorba de o ciocnire între Turcĭ şi Poloni la o dată îndepărtată din secolul al XVII^lea, nu poate fi vorba decît de campania din 1617, pe care am descris-o în *Socot. Braş.*

XLIV. Informatorul bistriţean ie tot Lupu Mălaiŭ din n° XLIII. „Fratele luĭ Korecki" ie un frate al principeluĭ Samuil, prins de Turcĭ în 1616. Cf. şi Papiu, *Tezaur*, II, p. 140.

XLV. Fiind vorba de aşezarea în Scaun a luĭ Ştefan [Tomşa?], scrisoarea poate fi din 1612, din 1616 saŭ din 1621. V. *Socot. Braş.*, la aceste date. Se pare că această din urmă dată ie cea bună, pentru că atuncĭ Ştefan şi-a ocupat Scaunul toamna.

XLVI. Databilă prin adresa către birăul Andreiaş Sattler (de la 1620).

XLVII. Mitropolitul Teofan trebuie să fie acel care abdică la 1620. Erbiceanu, *Mitr. Mold.*, p. LVII.

XLVIII. Scrisoarea luĭ Gavril (v. n° XLVI) poate fi chiar din 1620, cînd Alexandru Iliaş fu stabilit de Turcĭ în Scaunul din Iaşĭ toamna. V. Iorga, *Manuscripte din biblioteci străine*, II, Bucureştĭ, 1899, pp. 36 şi urm.

XLIX. Petru Diacul ie cel din 1616 (n^le XLI-II). De sigur că scrisoarea se raportă la cele d'intăiŭ măsurĭ luate de Alexandru Iliaş, după instalarea luĭ. V. şi n^l XLVIII.

L. Şeptelicĭ Hatmanul ie auxiliarul şi trădătorul luĭ Gaşpar-Vodă. Rolul săŭ în 1620 l-am expus în *Manuscripte din bibl. str.*, II, p. 38 nota 3. La

7 Iunie 1637, văduva luĭ, Tofana (iel murise: „Șeptelicĭ biv Hatman"), și fiiĭ Iliaș și Gheorghiță vînd o moșie luĭ Ștefan Murguleț *(Ceĭ d'ntăiŭ anĭ din Domnia luĭ Vasile Lupu,* Regeste. Cf. *Arch. ist.,* III, pp. 221-2). Ilie iera staroste de Cernăuțĭ la 7155 (1646-7) *(Arch. ist.,* III, p. 227). Pe Iliaș îl găsim și în 1634, la 20 Iunie (v. regestele citate). Cf., pentru Șeptelicĭ și Tofana, *Arch. ist.,* III, p. 211; v. și p. 209, etc.

LI. Andreĭ „Șalar", Sattler, ie birăŭ din 1620. Expediția personală a Sultanuluĭ Osman se făcu în 1621: „Împăratul" ajunse vara la Dunăre. V. *Socot. Brașovuluĭ,* la acest an.

LII. Datată după n[l] precedent.

LIII. Această nouă scrisoare a luĭ Ionașco Rotopan ie probabil anterioară n[luĭ] LI. — Pentru Cristian Rotopan, v. n[le] XXXV-VI. Pentru primul, n° LX.

LVI. Pe Tofan, archiepiscopul, și egumenul de la Slatina, Partenie, i-am găsit în n[l] XLVII. Ghenadie a fost mitropolit al Ardealuluĭ, după părintele Popea, *Vechia metropolia ortodosa romana a Transilvaniei,* Sibiiŭ, 1870, p. 74, — între 1628 și 1640.

LVII. Pentru timpul cînd a păstorit Ghenadie de Bălgrad, v. n° LVI.

LVIII. Ioan ie reprezintantul în părțile nordice ale Ardealuluĭ al luĭ Ghenadie.

LIX. Martin Budacker a fost birăŭ de la 1626 înnainte. Miron Barnowski se făcu Domn în acelașĭ an. Cu greŭ s'ar putea ca scrisoarea să fie din 1633, cînd se răspîndi vestea numiriĭ luĭ Miron a doua oară. Data de 1628, pe care o adoptasem, rezultă dintr'o confuzie. — Cf. *Socot. Brașovuluĭ,* la datele de maĭ sus.

LXI. Gașpar diacul a fost birăŭ de Bistrița în 1629 și 1630. Numit în Iulie 1629, Alexandru Co-

conul zăbovi plecarea sa spre Moldova. Cf. *Soc., Braş.* p. 66; Prefaţa la vol. I, p. XCIV.

LXII. Această scrisoare se leagă de cea precedentă. Cf. şi Hurmuzaki-Bogdan, II, p. 590 (pentru Tatari).

LXIII. Gaşpar ie noul birău, Gaşpar Wüst.

LXIV. Pentru datare, nu poate servi Wickenhauser, *Moldawitza*. Pare anterioară după scris n[lui] LXIII.

LXV. Pentru numirea — ultima numire — în Moldova a lui Alexandru Iliaş, v. *Doc. Braş.*, la anul 1631. Fiul Domnului ie Iliaş, care a domnit şi iel.

LXVI. Scrisoarea pare anterioară jumătăţii secolului, dar nu cu mult. Ie poate vorba de expediţia lui Abaza-Paşa în Polonia (1633) saŭ de pregătirile de războiŭ din 1634. V. acelaşi *Socoteli*, la aceşti ani. „Luca Andreiaş" trebue să fie birăul Bistriţei, şi atunci data de 1633 se impune, căci Andreas Lutsch a administrat numai atunci. O altă scrisoare, latină, din acest an, în *Ceĭ d'intăiŭ ani aĭ luĭ Vasile Lupu*, note.

LXVII. Domn ie Vasile Lupu. Iel a mers „unde-i porunca cinstitului Împărat", contra Tatarilor lui Cantemir, în 1637 şi 1638. Deci până atunci trebuie coborîtă data, pusă după anul suirii lui pe tron. Cf. studiul citat mai sus: *Chilia*, p. 228.

LXVIII. Fusese datată după administraţia lui Simon Engesser. În studiul citat i-am fixat data, mai precisă, de 1636.

LXIX. Ie în legătură cu precedenta.

LXX. Un personagiŭ foarte cunoscut: poate tatăl Ciogoleştilor, cari, amestecaţi în conspiraţia lui Gheorghe Ştefan, fură tăiaţi de Vasile Lupu (Miron Costin, pp. 322-5. Cf. n° CLXXIII). Îl găsim ca biv Logofăt încă din 1636: Logofăt fusese supt Moise Movilă (document al acestuia, în Ureche, *Miron*

Costin, I, p. 78). În 1637 cumpără o parte din Bobești (*Conv. lit.*, 1900, nº din Iunie). O altă parte o cumpără în 1644, 15 Iunie, înnaintea lui Gheorghe Ștefan, atunci treti Logofăt, pentru care iera să piară (col. Gh. Văsescu). Alte moșii i le întărise Moise la 1634 (*Arch. ist.*, I¹, pp. 71-2). Aș dată deci: 1635-7.

LXXI. Gavril Cocrî ie Vornicul din nle XLVI, XLVIII, poate și XXII. Scrisoarea de față se raportă la declarația lui Vasile-Vodă din 26 Septembre 1641, că privește teritoriul de dincoace de Bistrița ca al său (*Doc. geogr.*, I, p. 9).

LXXII-V. Databile prin administrația lui Simon Engesser.

LXXVI. Cf. Wickenhauser, *Woronetz*, pp. 114 (1640). Ie supt Simon, după scris.

LXXVII. S'ar potrivi și cu scriptura și cu anul de pace completă ce a fost 1636. Scrisoarea are dată.

LXXVIII. În 1637, Cantemir stătea iarăși în fața unui Han trădător, dar trădarea acestuia nu iera notorie, și ajutoarele căzăcești de care se folosi Inaiet-Ghirai nu se puteau socoti ca cele din scrisoare. Avem deci o scrisoare din 1629, cînd Hanul Mohammed și fratele său Șahin se luptau, în fruntea Cazacilor, contra „Împăratului".

LXXIX. Ie vorba de o coborîre în jos a lui Vodă: după scriptură Vasile-Vodă. S'ar putea raporta la expediția din 1637 în Muntenia sau la primirea moaștelor Sf. Paraschive, la 1640. V. mai departe, nle din acești ani.

LXXXI. Cf. primul studiu al nostru asupra lui Vasile Lupu. Scrisoarea acestui document ie admirabilă.

LXXXII. Cf. al doilea studiu asupra lui Vasile

Lupu. Semnătura ie a luĭ „Gavril Cocrì, pîrcălab". Cf. nº LXXXVII.

LXXXIII. Gavril ie fratele maĭ mare al luĭ Vasile-Vodă, făcut de dînsul Hatman la începutul Domniiĭ (1634). De la 1638 înnainte ie birău la Bistrița Andreĭ Amendt.

LXXXIV. Ion, locotenentul episcopal, se întîlnește și în nº LVIII (c. 1628). Birăul „Andrieșel" poate fi Amendt (de la 1638), dar și Sattler (de la 1620).

LXXXV. Datată după administrația luĭ Amendt.

LXXXVI. Pentru Cocrì, v. nº LXXXII și, maĭ ales, nº LXXI. Birăul actual ie Amendt; Simion, fostul birău, Engesser.

LXXXVII. Aceleșĭ observațiĭ. După dată, s'ar putea să se raporte și la campania luĭ Lupu din 1637 și la cea din 1639. Cf. și nº XCI.

LXXXVIII. Scrisoarea ie databilă numaĭ prin aniĭ administrațiiĭ birăuluĭ Andreĭ, probabil Amendt. Și la 8/18 Sept. 1642, „contele" și orășeniĭ din Suceava scriŭ Bistrițeĭ pentru niște caĭ neplătițĭ. La 24 Februar st. v. 1623, „Isaac Marckgroff von der Suctzaw mit seinem Rath" scrie Bistrițeĭ, cerînd pentru Domn „keyserlig Inselt" (săŭ pentru Sultanul), care lipsește în țară.

LXXXIX. Scrisoarea luĭ Hancea ie de pe timpul luĭ Vasile Lupu; birăul ie acel din nº precedent. Semnătura ar fi: „Hancza... Vornic".

XCI. Pentru Cocrì, menționat în scrisoare, v. nº LXXXVI. Pe Chiruță-l găsim în 1642 (Prefața la vol. I, p. XCIX; *Doc. geogr.*, I, p. 13). Cf. și explicațiile la nº XIII. La 19 Novembre 1642, Bistrițeniĭ scriŭ Judeluĭ lor, la Sibiiŭ, și pentru Chiruță. Iar la 28 Maiŭ 1643 orașul se adresează luĭ Vasile-Vodă, căruia-ĭ trimete, după cerere, un zidar

şi cărămidarĭ, arătîndu-ĭ isprăvile luĭ Chiruţă: în 1642, iel n'a plătit vama; vameşiĭ „Craiuluĭ“ i-aŭ luat doĭ caĭ; oraşul a răscumpărat unul, dar, ca mulţămită, Moldoveanul a luat alţĭ doĭ de la supuşiĭ luĭ Ioan Kemény, cari cer despăgubire de la oraş. Exemplul luĭ ie imitat şi de Cîmpulungeanul Ieremia, care pierduse nişte porcĭ, al căror preţ ie de cîte treĭ-patru florinĭ. — V. şi nº CLVIII (numerotat CXXXVIII).

XCII. V. nl precedent şi explicaţiile de maĭ sus.

XCIII. Nu ie în Wickenhauser, *Homor.* În 1640-1, în adevăr, Simon era birăŭ, iar Andreĭ fost birăŭ.

XCIV. Popa Maxin şi Drăgan Vameşul figurează şi în mărturia de hotare din 1638 (*Doc. geogr.*, I, p. 13). Poate că în 1640 Bistriţeniĭ speraŭ că Domnul va face ancheta pentru hotare în persoană (v. Prefaţa la vol. I, p. CXVIII).

XCV. Călătoria luĭ Vasile-Vodă la hotare ie aceia de care s'a vorbit la nº XCIV. „Sfîntul“ ie Sf. Paraschiva. V. Miron Costin, p. 310: „Şi întru aceştĭ anĭ aŭ adus Vasilie-Vodă şi moaştele Sfinteĭ Preacuvioaseĭ Paraschiveĭ, în anul 7148“.

XCVI. Aducerea „Sfîntuluĭ“ ie aceia de la nº XCV.

XCVII. Menţionează întoarcerea luĭ Vodă din pioasa călătorie.

XCIX. Expediţiĭ turceştĭ contra Azovuluĭ, luat de Cazacĭ în 1637, se făcură, supt Paşa Delĭ Hussein de Silistra şi apoĭ supt Serdarul Mohammed, în 1641 şi 1642. Cf. Hurmuzaki, *Fragmente*, III, pp. 119 şi urm. şi Sîrbu, *Mateiŭ Băsărabă*, pp. 193 şi urm. Dar după data de lună cuprinsă în scrisoarea noastră — Paştile căzură în 1641 la 25 April — se vede că ie vorba de întăia expediţie. V., de altmintrelea, şi studiile mele citate asupra istoriiĭ luĭ Vasile Lupu.

C. Cf. Prefața la vol. I, p. XCIX.

CI. Ie poate din același an cu precedenta, fiind vorba de o reședință a Domnului la Suceava. Dar v. și n^le^ XCIV, XCVII (din 1640).

CII. Vlădica Ardealului Iorest a păstorit de la 1640 la 1643 (Popea, *l. c.*, pp. 74-5).

CIII-IV. După scriptură, ca și după vremea cînd apare Nacu, de care vom vorbi și pe urmă, scrisorile trebuie să fie din ultimul timp al administrației lui Simon Engesser (1644-5).

CV. Pentru Șandru Nistor Vătămanul, v. *Doc. geogr.*, I, p. 13.

CVI. Birăul Martin, de pe timpul lui Vasile Lupu, trebuie să fie saŭ Martin Deidrich (1634), saŭ Martin Schultz (1646-7, 1650-1). În 1634 însă, Vodă avea alte gînduri prin Novembre decît călătoriile de plăcere. Vasile-Vodă făcu un zăgaz la lacul Orheiului și clădi morĭ (Cantemir, *Descriptio Moldaviae*, p. 9).

CVII. Un Ieremia Murguleț († 1650) se întîmpină la 1646 (*Convorbirĭ literare* pe 1900. n° de Iunie). O sumă de alte acte asupra familiiĭ, stabilită în Polonia, le-a publicat d. Hasdeŭ, în *Arch. ist.*, III, pp. 197 și urm. Ipatie figurează într'un act din 1638, cu Ieremia și Andreĭ (*ibid.*, p. 223). O tocmeală între acești treĭ frați și un al patrulea, Ștefan, la 18 Iunie 1644 (*ibid.*, p. 225). Birăul Simon ie decĭ Engesser (de la 1635 înnainte). Bethlen Ferencz ie cumnatul lui Kemény, care-l pomenește la anul 1648 (Șincaĭ, III, p. 75).

CVIII. După scriptură părea a fi de pe la jumătatea secoluluĭ al XVII-lea. Semnătura ar fi: Κωνδ. Βαμεσ. Apropiind însă scrisoarea de n° LV, se vede că Vameșul Conde a scris-o pe la 1623.

CIX. Datată aproximativ după scriptură. Șandru să fie Vătămanul? V. nº CV.

CX. Birăul Gheorghe Frank (Szabó) administrează de la 1604 la 1618.

CXI. Cu toată aparența scripturii, acest număr ie simțitor anterior jumătății secolului, căci Mitrofan nu ie altul decît ajutorul mitropolitului Agathon în conducerea Moldaviței și apoi — după 1638 — succesorul lui. V. mai ales nº XV.

CXII. Galerie ie același cu egumenul din nº XVII. Scrisoarea pare însă în acest din urmă nr mai recentă, poate fiind-că ie mai bună.

CXIII. Partenie fiind cel de la nl LXXII, rezultă că și această scrisoare trebuie datată între 1635 și 1645.

CXIV (XCIV). *De aici numerotația fiind greșită, s'aŭ pus nle false în parenteză.*

CXV (XCV). Drăgan Vameșul ie cel din nle LXVIII-IX (1635-45). Scrisoarea ie databilă. O singură dată, în lunga sa Domnie, Vasile-Vodă avu un conflict cu Tatarii. Îi lovi în 1648, fu atacat în 1649, prădat și gonit din propria sa capitală în 1650, cînd trebui să se răscumpere. Cf. Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 27 și urm.; Iorga, *Acte și fragm.*, I. pp. 62, 201-3. Pacea pomenită aici ie cea din 1650. „Și de atunci aŭ legat Vasilie-Vodă banii ce se daŭ Sultanilor den an în an și cabaniță“ (Miron Costin, p. 320).

CXVI (XCVI). Nu ie în Wickenhauser, *Homor.*

CXX (C). Pentru Nacu, v. și nle CIII-IV. Se vede că birăul Martin Schultz se numia și Szabó, de vreme ce nici un alt birăŭ Martin nu se mai întîlnește supt Vasile Lupu.

CXXI (CI). Achindie de Homor ie tot cel de la

nº XCIII, decî scrisoarea ar fi de pe la 1640. Cazul tratat în scrisoare ie cel de la nº LXXII (1635-45).

CXXII (CII). Scrisoarea ie din secolul al XVII-lea, pe la jumătate; decî birăul trebuie să fie Gheorghe Böhm (de la 1648).

CXXIII-IV (CIII-IV). Datate după scriptură.

CXLII (CXXII). Cf. nº CXXVII (CVII).

CXLIV (CXXIV). Nuțul Vătămanul ie pomenit și într'un document din 1iŭ Maiŭ 1685 (colecția Czołowski).

CXLVI (CXXVI). Cf. nº CXXXIV (CXIV).

CXLVII (CXXVII). Vătămanul Petre ie poate Petre Lateș, din timpul ocupației polone.

CL (CXXX). Trebuie apropiat de nl CXXXI (CXI).

CLII (CXXXII). Aceleași observații ca la nº CXI.

CLIV (CXXXIV). Poate după războiul turco-polon, fiind vorba de „steagul luĭ Vodă“ (opus „steagului“ polon din regiune).

CLV (CXXXV). Fiind vorba de cărți furate, se poate să fie în legătură cu izvodul de supt nl CXXXV (CXV).

CLVII (CXXXVII). Trebuie coborîtă după 1652 (dată pusă din cauza menționării ostilităților Cazacilor contra Moldoveĭ, oprite atuncî), și anume până pe timpul guvernuluĭ la Cîmpulung al luĭ Toader [Nacu] și Gheorghiță [Zmuncilă]. V. mai departe, nle CCXVI, CCXXXV, etc.

CLVIII (CXXXVIII). Pentru datare, v. nº XCI.

*CLIX. Scrisoarea oferă fenomenul rotacismuluĭ și ie poate veche. Marca hîrtieĭ, un vultur cu două capete, purtînd literele I S, se întîlnește, afară de litere, în hîrtia unuĭ act din 1600 (N. Iorga, *Petru Schiopul și Mihaĭ Viteazul*, p. 41).

*CLX. Scrisoarea ie de la începutul secoluluĭ al XVIIlea. Simion ie cel de la nle XVIII-IX.

CLXI. O scrisoare din Rotopăneștĭ poate fi a unuia dintre Rotopanĭ (nle XXXV-VI, LI-III) saŭ a luĭ Nacu, care scrie și iel de acolo (v. nle CIII-IV). Condea Vameșul ie cel de supt Tomșa II (v. nle LV, CVIII). Cf. cu no CVIII.

CLXII. În Iulie 1621, Sultanul Osman al IIlea trecu Dunărea pentru a merge contra Polonilor: atuncĭ, în adevăr, Andreĭ Sattler iera birăŭ și Alexandru Iliaș Domn. Cf. *Socot. Braș.*, pp. 49, 51.

CLXIII-IV. Vlădica Dosofteĭ a păstorit în Ardeal pe la 1627 (Popea, pp. 72 și urm.).

CLXV. Petrea Diacul ie cunoscut prin nle XLI-II, XLIX. Această scrisoare se referă la numirea luĭ Miron Barnowski, nu cea din 1626, cînd Domnul nu merse la Poartă însușĭ, ci trimese numaĭ boierĭ pentru steag, ci presupusa numire din 1633, cînd Miron fu decapitat la 2 Iulie, pe cînd iel credea să-șĭ recapete tronul. Pentru năvălirea Cazacilor din 1633, v. primul mieŭ studiŭ asupra luĭ Vasile Lupu. Judele ie Gașpar Wüst. Cf. iarăși *Socotelile* citate, pp. 62, 73-4.

CLXVI. Aș crede că birăul Simon ie maĭ curînd Simon Engesser (de la 1635) decît al doilea Simon din secolul al XVIIlea, Simon Rodelt (de la 1690). În adevăr, una din filigrane samănă cu aceia din Hasdeŭ, *Cuv. den bătr.*, I, no VIII, unde se află în hîrtia unuĭ document din 1588.

CLXVII. Solomon ie Vornicul de la no CI (1640-3).

CLXVIII-LXXI. Lupu Stroiescul pare a fi fost Vornic între 1641 și 1649, căcĭ Toderașco citat în no CLXVII ie Teodor Ianowicz, Vornic la 1641, Logofăt-Mare la 1649, † 1650. Cf. prima Prefață, pp. XCV, XCIX, C, CI. În Logofeție îĭ succedă Gheorghe Ștefan (M. Costin, pp. 321, 322). — Găsesc un Gheorghe Stroiescul, ca *șoltuz* de Cîmpulung în 1585 (Wic-

kenhauser, *Moldawiza,* p. 91). Un Ioan Stroescul iera biv Armaș la 15 Ianuar 1670 (col. Gh. Văsescu).

CLXXII. Ie acelaș personagiu cu cel care se găsește într'un document datat din 1642 (nº XCVIII).

CLXXIII. Ie unul dintre ceĭ treĭ Ciogoleștĭ, conspiratorĭ contra luĭ Vasile Lupu în 1653 și tăiațĭ din ordinul acestuia (M. Costin, p. 325). Ieraŭ Miron Ciogole, în 1652 pîrcălab de Neamț, Costin, Spătar, Pătrașco, Stolnic *(Arch. ist.,* I², p. 191), fiiĭ luĭ Pătrașco de la nº LXX. Pentru Miron, v. și documentele din 1642 (1652?), în *Arch. ist.,* I¹, p. 24. La începutul secoluluĭ al XVI^lea, într'un proces înnaintea luĭ Grama Vel Ceașnic, găsim ca părțĭ pe Rotompan Vornicul și Goia Păhărnicelul din Cucutenĭ, iar ca marturĭ pe Iacob Moțoc și socrul luĭ Rotompan, „Ciogolea" (Cotnarĭ, 20 Septembre; Bibl. Ac. Rom., ²⁶²/XIII). În secolul al XVIII^lea vedem făcînd jalobe pentru a i se restitui niște moșiĭ de familie (una de la Moise Movilă) Ștefan Ciogole, Vornic de Poartă, care avea cincĭ frațĭ, dintre cari unul Stolnic *(ibid.,* 171, 172, 184). V. M. Costin, pp. 319 și urm.

CLXXIV. Episcopul Teofan a păstorit de pe la 1658 (Wickenhauser, p. 29).

CLXXV. Ghenadie ie, ca și Ioan (n¹ LXXXIV), un episcop romîn *din Maramureș.*

CLXXVI-VII. Episcopul Sava primește o diplomă de scutire de la „Craiul" săŭ la 15 Mart din acelaș an, cînd acesta se afla la Bistrița (Șincaĭ, III, pp. 128-9).

CLXXVIII-LXXXI. Scrisorile sînt adresate birăuluĭ Ioan Wallendorff (Deák), care a administrat de la 1662 la 1670. Petrașcu ar putea fi Zosin, dar și „Petrașcu biv Pitar", care ie martur la un act din 1677 al Doamneĭ Safta *(Archiva,* VII, p. 465).

În acest caz, iera fiul luĭ Dumitrașco Spătar [Boul] și vărul Doamneĭ (v. și Neculce, p. 187), adecă „Pătrașco Boul ce-au fostu Spătariu“ *(Archiva*, I, p. 117).

CLXXXIII. Pe Nacu l-am întîlnit de treĭ orĭ până acum (v. nº CXX) ca pîrcălab sucevean (cf. și nº CLXI). S'ar părea că iel trecu la Gheorghe Ștefan și emigră cu dînsul, fiind „colonelul Constantin Nacul“ din suita de pribeag a acestuia (Iorga, *Acte și fragm.*, I, p. 276 ; *Arch. ist.*, I[1], p. 109; Hurmuzaki, IX, p. 233, nº CCCXVIII). Dar acesta iera încă în străinătate la 1665 și iera „fiul luĭ Nacu“[1]). — Soția luĭ Gligorașco Ghica, de care ie vorba aicĭ, fugi în Ardeal în 1664, la 2 Novembre, și în aceiași lună un magnat o luă din refugiul ieĭ de la Zernești *(Socot. Braș.*, p. 105 ; *Chronik von D. Nekesch Schuller*, în *Quellen der Stadt Kronstadt*, IV, p. 290). Birăul ie Gheorghe Urascher ; fostul birău, Ioan Wallendorff.

CLXXXIV. Cred că birăul ie Gheorghe Urascher, care administrează în aceĭ anĭ.

CLXXXV. Ie curioz că Nacul iea și vechiul său titlu de pîrcălab. Trebuie să fie scrisă scrisoarea luĭ „Ghiurgu“ Urascher V. nº CXXXIII.

CLXXXVI. *Namestnicii* înlocuiesc pe Vornicul absent sau administrează în timpul vacanțeĭ postuluĭ.

CLXXXVII. Cf. nº CLXXXVIII.

CLXXXVIII. Scrisoarea cade în 1669 : numaĭ în

---

1) Acest «Naculovicĭ» stătu decĭ pe lîngă Domnul său până la moartea ace-tuia, în 1668. Cred că iel trecu la catolicism, luînd numele de Ioan Ferdinand, căcĭ cine putea fi altul un Nacu întors la 1672 după o rătăcire de șeĭ-spre-zece anĭ în Europa? V. Socotelile Bistriței : «15 die Julii [1672]. Hat mann auss der 16-jährign Peregrination angelautn Johann Ferdinando Nákull auss der Moldaw herbürtig ein *viaticum* geben, f. 1».

acest an, Sîn-Petrul cade Miercuri, birău ie Gheorghe Urascher și în Moldova ieste o Doamnă influentă, Nastasia, care conduce pe Duca-Vodă. Cuiele se cer pentru clădirea Cetățuii, sfințită în 1672 (N. Costin, p. 7; Neculce, p. 197).

CLXXXIX. Mențiunea aceriĭ de hotare, numele birăuluĭ ne trimet la aceiași dată ca pentru n[i] precedent. Cf. și scrisoarea luĭ Duca menționată în vol. I, *Prefață*, p. CIII.

CXC. Ar putea fi din 1670, cînd birăul ie iarăși Ioan Wallendorff.

CXCI. Data ar putea fi acea de la n° CXC.

CXCII. Birăul nu ie numit. Actul ie păstrat și în transcriere cu litere latine și ortografie ungurească.

CXCIII-IV. Birăul Toma ie Toma Frühm, care administrează la acele date.

CXCV, CXCVIII, CC-III. Am aflat pe acești doĭ boierĭ ca Vornicĭ în 1672. Demidecki, de care ie vorba în n° CC, iera un om al luĭ Petriceico-Vodă (Nic. Costin, p. 30; Neculce, p. 220). Poate că acelea dintre scrisorĭ care pomenesc pe Polonĭ sînt din lunile de luptă care urmară trădarea acestuĭ Domn (Novembre 1673). Cf. și n° CCXXI.

Ie curios că o notă germană la n° CXCVIII dă data de 1683 (poate 1673). Pe de altă parte, în 1672 nu știm să fi existat Polonĭ în aceste regiunĭ, și totuși sînt pomeniți în n[le] CXCVI și CCIII. Afacerea pomenită în n° CXCV pare apoĭ să fie cea din n° CCXXVII. În fine, pe Demidecki-l aflăm și în 1682-3 (v. n° CCXXVII). Să fie *7180* pentru *7190* în n° CXCVI și decĭ administrația luĭ Miron și Tăutu din 1682-3?

La 1728 aflăm pe Gligoraşco Cocoranul, Vornic de Poartă, la 1737 pe Moisăĭ Cocoranul, Postelnic.

iar la 1741 pe Constantin, biv Vel Pitar (Bibl. Ac. Rom., LVI/55, L/30, LXV/116).

CCIV. Ie vorba de răscoala lui Mihalcea Hîncu și a Serdarului Durac. Revoltații: „Lăpușneni și Orheeni", închid la Curte, timp de „două-trei zile", pe Duca și apoi îl gonesc ca mazil, peste hotar (N. Costin, p. 7; cf. Neculcea, mult mai puțin precis, pp. 197-8). Evenimentele acestea s'au petrecut după Neculcea, care are dreptate, „în al treilea an al Domniii lui [Duca], în anul 7180", adecă, fiind după 1iu Septembre, în 1671. Domnul se întoarce, învinge pe nemulțămiții și, după cîteva luni, ie înlocuit, la 1672, prin Octombre, cu Ștefan Petru (Petriceicu). Decî la Nic. Costin trebuie a se ceti data de la Adam 7180, nu 7181, iar cea de la Hristos 1671, nu 1673, cum ie pus, printr'o dublă greșală, de socoteală și de scădere. Cf. și Hurmuzaki, *Supl.* I¹, pp. 262-3; V², p. 137; *Fragmente*, III, p. 284. La Cantemir, *Vita Const. Cantemyrii*, p. 10, data (1669-70) ie falșă.

CCV. Gheorghe, poate Gheorghiță Zmuncilă, fugarul de supt Duca-Vodă (Nic. Costin, p. 23; Neculce, p. 216), ie poate identic cu Vornicul de Suceava de la nº CLXIV. Ar fi fost numit de noul Domn în locul lui Nacu.

CCVI. Mihaĭ Tăutul ie ruda lui Pătrășcan din nº CC.

CCVII. Petriceicu trădă și fugi pe urmă. Zmuncilă va fi plecat cu dînsul și, la scrierea scrisorii, locul său iera vacant. La această dată Dumitrașco Cantacuzino, noul Domn, venise la Iași, dar nu se coborîse încă spre Țuțora, în lagărul turcesc, pentru a opri pe Polonii lui Petriceicu întors. Cf. Nic. Costin, pp. 10—11 și Neculcea, pp. 206-7 (confuz).

CCVIII. Decĭ se pare că Gheorghe se supuse luĭ Dumitrașco-Vodă și-și recăpătă locul. Colegul său Stîrcea ie dintr'o familie pomenită în n[1] CLXXIII. V. și n° XXVII.

CCIX. Pentru Nacu, v. mai sus, n° CLXXXIII. Birăul Martin Emrich administrează de la 1677 înnainte. Decĭ, supt Antonie-Vodă, noul Domn, Nacu fu restabilit la Cîmpulung.

CCX. Comisul Velicico Costin succedă supt Duca-Vodă (de la 1678) saŭ chiar înnainte luĭ Nacu. Căcĭ la 1679 iel iera acum Postelnic (*Soc. Braș.*, p. 113).

CCXII. Aș ceti 1680, nu 7180 (=1672). În adevăr, Emrich începu guvernul său abia în 1677. *Harmițașul* ie strîngătorul ardelean al „tricesimeĭ". Pe Drăgușin îl vedem, și în n[1] precedent și în cel următor, la 1680.

CCXV. Iosif al II[lea] a păstorit între 1680 și 1682 (Popea, p. 86).

CCXVI. Mă îndoesc dacă trebuie ceŭt 1681 saŭ 1687 în însemnarea germană care ni dă data. Pe Toderașco, fiul luĭ Nacu, nu-l maĭ aflăm de aicĭ înnainte decît în n° CCXXXVIII. Și evenimentele menționate nu par a se potrivi pentru 1681, cînd războiul între Polonĭ și Turcĭ nu începuse încă. — La 1720, Ștefan Hăbășescul pîrcălab se judecă cu Toader Nacul din Rotopănești. Ie pomenit fratele luĭ Toader, Ion, care „s'aŭ dus în țara leșască" pentru a reveni după patru anĭ cu „Moscaliĭ". Martur ie și Gh. Abăza, egumen de Sf. Ilie, văr primare al luĭ Ioan. Se pomenește și „Ionășcuță Călugărul", fratele luĭ Toderaș Nacul, tatăl fraților. În 1734, o parte din Soloneț se confirmă luĭ Dumitrașco Nacul, fiul luĭ Toader, Medelnicer și ne-

pot de frate al luĭ Toderaşco Sterpul (Bibl. Ac. Rom., XII/187, 104, 117).

CCXIX. Menţiunea fiuluĭ luĭ Iacob, poate Ionaşco, ne-ar duce la 1685. V. nº CCXXXVI. Dar afacerea Negreştilor ie din 1681. V. nº CCXVI.

CCXX. Vlădica Ioasaf fu ales la 1iŭ April 1682 (Popea, p. 86).

CCXXI. Ocupaţia polonă la Cîmpulung fiind din 1683, aş ceti 1684, cu toată data clară, pusă în cifre latine. V. şi nº CCXXVII.

CCXXIV. *A băga în boĭd* o cerere înseamnă a o pune la dosar. (Vezi şi: CCXIV)

CCXXVI. Pe Petrea Hurghiş îl vom găsi în 1685 (v. nº CCLVI). Dar o expediţie moldovenească în contra Imperialilor, făcută prin Ţara-Românească, ie acea din 1683, cînd ni se spune expres de cronicĭ că trupele trecură pe la Focşanĭ (N. Costin, p. 25; Neculce, p. 217). Duca porni din Iaşĭ la 23 April st. v. (N. Costin, *l. c.)* şi lăsă Caimacamĭ („boierĭĭ" din scrisoare) pe Nicolae Racoviţă, biv Vel Logofăt, Toader Palade Vel Spătar, Toader Iordachi [Cantacuzino], Vel Vistier *(ibid.)*. Cf. şi *Socot. Braş.*, pp. 116-7 (Vodă iera la 29 Maiŭ lîngă oraş).

CCXXVII. V. şi nº CCXXI.

CCXXVIII. Cf. maĭ sus, nº CXIX. Să fie această scrisoare din lunile ce urmară invazia Polonilor din 1683?

CCXXIX. Ceĭ doĭ boierĭ sînt doĭ din Caimacamiĭ luĭ Duca-Vodă. V. maĭ sus, nº CCXXVI.

CCXXXIII. Duca-Vodă nu fu prins de Polonĭ decît de Crăciun (Neculce, p. 311).

CCXXXV. De la 1681, cînd iera iarăşĭ Vornic şi se ocupa de aceiaşĭ afacere, Toader emigrase poate şi revenise la căderea luĭ Duca. Cf. nº CCXVI.

CCXXXVI. Scrisoarea nu poate fi din 1673-4, cînd Dumitrașco-Vodă fugi înnaintea Polonilor, căcĭ expediția luĭ Petriceicu se făcu în Decembre 1673 — Ianuar 1674 și pe acel timp Polonia iera fără rege: Mihail Wisznowiecki murise, și Sobieski nu fu ales decît în Maiŭ. Expediția ar trebui să fie decĭ cea din 1683, dar aceasta se făcu înnainte de sosirea luĭ Dumitrașco (v. nº CCXLIII). Probabil, acest Domn îșĭ părăsi Scaunul în 1684, la vestea că se apropie regele polon și castelanul de Cracovia. Cf. Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 237.

CCXXXVIII. Ieraŭ Vornicĭ noĭ aĭ luĭ Petriceicu, noul Domn: Toader Nacu și Dimitrașco, în locul luĭ Drăgușin.

CCXL. Toader emigrâ, cum se vede maĭ la vale (nle CCXLIV-VI), și revenise poate la schimbarea de Domn (1685).

CCXLI. Pe Gavrilaș îl putem admite ca rohmistru din 1683 înnainte. V. și nº CCXLII.

CCXLII. Acest Polon ie citat la 1684 și 1689. Vol. I, Prefața, pp. CIV, CVI.

CCXLIII. La Cîmpulung ie din noŭ Vornic Gheorghe. Noul Domn, Dumitrașco Cantacuzino, ie la Galați, ca și în 1673. Dar, de astă dată, iel ajunse în acest oraș în Mart, și, în aceiași lună, Ștefan Petriceico, restabilit de Polonĭ, părăsi Suceava (Nic. Costin, pp. 31, 33; Neculce, p. 224. Cf. *Chilia și Cetatea-Albă*, pp. 236-7).

CCXLIV. „Neculaĭ Racoviță, etc. și Gheorghiță Ciudin Vel Stolnic trecuse iarăși în țara ungurească de frica Ducăĭ-Vodă“ (Nic. Costin, p. 29). „Aŭ fugit în Hangu în munte, și de acolo aŭ trecut pe potică în țara ungurească, cu giupănesele lor și cu copiiĭ lor“ (Mustea, p. 21).

CCXLV. Data ie pusă prin apropiere cu nº CCXLVI.

CCXLVI. Tatariĭ scosese din Domnie pe Petriceicu, puind în loc pe Dumitrașco Cantacuzino, și boieriĭ celuĭ d'intăiŭ pribegiaŭ.

CCXLVII. Data ie cuprinsă într'o însemnare germană.

CCXLVIII. Pentru Hurghiș, v. nle CCXXVI și CCLVI. Scrisoarea ne lămurește asupra uneĭ părțĭ foarte puțin cunoscute din Domnia luĭ Dumitrașco Cantacuzino. Cf. și *Chilia și Cetatea-Albă*, pp. 236-7.

CCXLIX. Ie de pe vremea Polonilor: 1684-98.

CCL. Ie de pe timpul ocupațiiĭ polone. Cf. însă nº CCVI.

CCLV. Luarea Budeĭ de Germanĭ se întîmplă în Septembre 1686. În același an, Sobieski pătrunde în Bugeac. Dar data de Duminecă, 27 Sept., nu se potrivește cu 1686, ci cu 1685. Lupta din Moldova de care se vorbește ie deci cea de la Boian (1iŭ Octombre st. n.).

CCLI. Roguschi nu putea comandà la Cîmpulung înnainte de ocupația tîrguluĭ de Polonĭ, în 1683-4. Dar îl vom afla în 1691-2.

CCLIII. Acest „Voicehovschi", căpitan de Lefegiĭ, ie adesea pomenit și în Miron Costin, pp. 348 și urm.

CCLIV. Pentru dată, v. nº CCL.

CCLVI. Documentul n'are dată. Dar la 1iŭ Maiŭ. 1685, „Iordachi Stroescul, Vornicul de Cîmpulung", dă o hotărîre în procesul, „pentru niște lazurĭ", dintre un om din Vamă și altul din Cîmpulung, împreună „cu tot satul, depreună cu omeniĭ ceĭ bătrănĭ". Ca marturĭ figurează: Nuțul Vătămanul, Mihil Dodul, preutul Simion, Ionașco Pizdălău, Gheorghe Huluță, Vatăman, și Vasilașco, „dichiol satuluĭ Cămpulunguluĭ". — Iar la 4 Iulie 1699 avem ca marturĭ într'un act cîmpulungean pe popa

Chira, Hrubia Vătăman, Andronic Popa, Lupul Lateș, Toader Hurghiș și fiul său Gheorghe, care scrie actul. În altul din 5 Iulie *(ibid.)*, marturi sînt Vasile Vătămanul și popii Gheorghe și Spiridon (Colecția Czołowski).

CCLVII-VIII. Data o dă, în ambele, o însemnare germană.

CCLIX. Scrisoarea pare a fi din 1685-6.

CCLX. Probabil Nacul se întorsese la suirea pe tron a lui Cantemir.

CCLXI. Data după o notă germană.

CCLXIII. Birăul Martin trebuie să fie Martin Emrich. Pe Gheorghiță Postelnicul îl aflăm ca Vornic de la 1686 înnainte.

CCLXIV. Scrisoarea pare a fi de după numirea lui Cantemir, decî din 1686.

CCLXV. Scrisoarea ar putea să fie din anul năvălirii Tatarilor în Ardeal: 1690. Cf. *Socot. Braș.*, p. 130. Din Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 160-1 (5 April), se vede însă că Polonii reocupară Cîmpulungul în 1687. Cf. și nº CCLXI. Coborîrea Leșilor să fie aceia din 1686? V. și nº următor.

CCLXVI. Data se știe dintr'o notă germană. Cf. nº CCV.

CCLXVII-IX. Data ie pusă după o notă germană. Observ la nº CCLXIX că Serascherul iera Mustafa-Pașa.

CCLXXIII. Expediția din 1686 a lui Sobieski am schițat-o aiurea *(Chilia și Cetatea-Albă,* pp. 237-8). La 9 August, regele iera la *Stepanovița,* care ar putea fi, nu Iașii, ci Ștefănești, pomeniți în această scrisoare. Cf. și Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 155-6. Povestirea cronicelor (N. Costin, Neculcea, Amiras, cele două versiuni din Mustea) ie foarte scurtă. Material nou în Iorga, *Socot. Sibiiului,* pp. 23 și

urm. — Cît despre Toderașco Armașul, l-am mai întîlnit. Hatmanul Popovicĭ ie cunoscut. „Frîncii“ sînt Veneţienii.

CCLXXV. Pentru Davidel, v. vol. I, Prefaţa, p. cv. Despre dînsul vorbește Neculcea, p. 261. Iera fiŭ de mazil și voià să fie Domn: „nu se știe ce i se părea luĭ, că îmbla pentru Domnia Moldoveĭ“. Necăpătînd-o de la Poloni, intrâ în legăturĭ cu Germaniĭ, apoĭ fugi la Tatarĭ și participâ la expediţia Sultanuluĭ din 1697. Reușita planurilor sale ar fi fost împiedecată de Dimitrie Cantemir: „aŭ spus Veziruluĭ zicînd că acela este un om nebun; nu este de Domnie; și așa aŭ lipsit de n'aŭ luat Domnia cît s'ar rupe un păr“. Iel fu cel d'intăiŭ comandant de Cîmpulung după expediţia polonă de recuperare din 1686: Moldovenii înțeleși cu regele cereaŭ ca iel să plece, și Sobieski iera de părere să se și facă evacuaţia, supt pretext că se caută pășune mai bogate (Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 157-8). Dar, în locul acesteĭ părăsirĭ a Cîmpulunguluĭ, unde iera vorba să rămîie numaĭ unul saŭ doĭ Poloni, regele dădu la 5 April o proclamaţie anunţînd că, pentru a scăpa Moldova de păgînĭ, iel a trimes trupele sale la Cîmpulung *(ibid.,* pp. 160-1). — Data într'o notă germană.

CCLXXVII. Data într'o notă germană. Cf. *Chilia și Cetatea-Albă,* p. 238.

CCLXXVIII. Dohanghecetul (Dohancalè) fu întărit de Turcĭ la 1679. Constantin Căpitanul vorbește de întăia primăvară a Domniiĭ luĭ Șerban-Vodă (p. 19), iar Ludescu de anul „7188“ (p. 20). Dreptatea o are cel d'intăiŭ, căcĭ, la 11 Septembre 1679, ambasadorul olandez pe lîngă Poartă

anunță terminarea „celor două cetăți de la granița Ucrainei". Cf. N. Costin, p. 18.

CCLXXX. Data într'o notă germană.

CCLXXXI. După scriptură pare a fi de la sfîrșitul sec. al XVII[lea]. Dar v. n[1] precedent.

CCLXXXII-III. Data de 1683, pe care o dă însemnarea germană la n° CCLXXXIII, trebuie să fie rău copiată sau greșită. Ioachim Wallendorffer a devenit birău în 1687 și a ocupat postul doi ani. Războiul între Francejï și Germanï începu după primăvara luï 1688, înfrîngerile celor d'intăiu se întîmplă în 1689. Cf., pentru Davidenko și Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 156 și urm.

CCLXXXIV. Nicolae Costin afirmă (pp. 238-40) că „Turculeț cel mare" a fost pus în 1686, cu o trupă de Moldoveni, la Bănila, iar „Turculeț cel mic", cu alta, la Cuciur. Cel d'intăiu slujise de călăuză luï Sobieski la întorsul luï în Polonia (Cantemir, *Vita Const. Cantemyrii*, p. 44; *Istoria imperiuluï otoman*, trad. Hodoș, p. 145). Numirea luï în calitate de comandant de Cernăuțï se face de rege la 21 Iunie 1687 (Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 166-7, n° 89). Aventurier curagios, iel ajunse spaima Turcilor și Tatarilor. Înnainte de expediția regală din 1691, îl vedem atacînd lîngă Ștefăneștï, de cealaltă parte a Prutuluï, o caravană armată de vre-o patru-zecï de Turcï, ducînd, numaï în banï, cincizecï de pungï. Cu treï-zecï de joimirï — ghiața se rupsese în urmă —, iel se luptă două ceasurï și izbîndi; o parte din prinșï — doï călătorï scăpară singurï de robie — fură trimeșï regeluï, altă parte, duși la iel, la Bănila, se răscumpărară. În 1691, în campania luï Sobieski, iel surprinde noaptea și niște Tatarï, pentru care regele-l dezaprobă. În 1689, ca și în 1692, iel scrie scrisorï latine Bis-

triței (vol. I, Prefața, p. cv). În 1696, ie trimes de Hatmanul Jablonowski contra Hatmanului moldovenesc Antioh Jora. Dar n'are noroc de astă dată: în lupta, pe care o provoacă detunătura sinețeĭ unuĭ Cîmpulungean, iel ie bătut și prins „la un gard", cînd voià să intre în „părcanele" leșeștĭ de la Neamț. Domnul, atuncĭ Constantin Duca, bucuros, ordonă să i se aducă prețiosul prizonier, — „hainul cel mare al Împăratuluĭ carele ținea drumul Cameniței", — a căruĭ reputație de îndrăzneală ajunsese pănă la Constantinopol. Cînd Turculeț se apropia de Iașĭ, sosi însă în acest oraș Capugiul mazililor. Caimacamiĭ nouluĭ Domn se puseră la mijloc, prinsul fu închis la Galata și făcut scăpat. Turculeț alergă să se închidă la Neamț, apoĭ se prezintă la Varșovia, regeluĭ, care-l iubia foarte mult pentru credința și vitejia luĭ (Neculce, pp. 253-4, 258; Mustea, versiunea întâiŭ, p. 26; Hurmuzaki, V^2, pp. 279-80, n^{le} 430, 432). În 1698, iel fu cuprins în amnestie de Turcĭ *(Supl.* I^1, p. 344, n° 505). Întors în Moldova, îl vedem luptînd în 1700 (Neculce, p. 266; Amiras, p. 116) și suferind în 1701 persecuțiile luĭ Nic. Mavrocordat *(ibid.*, p. 385, n° 577). În 1710-2, iel servia pe Ruși (M. Costin, p. 69; Axintie, p. 135).

CCLXXXVI. Bucata se poate dată cu greŭ. Ie acest Alexandru, Alexandru Davidel? De o trecere a luĭ Calga pe acest timp în Țara-Românească nu știm nimic. Cînd veni acolo, în 1694, nu iera în iarnă. Apoĭ data de săptămînă (Lunĭ, 23 Decembre) ne trimete la 1697.

CCLXXXVIII. Varlaam al II^{lea} a păstorit de la 1687 la 1690 (Popea, p. 86).

CCLXXXIX. Data cuprinsă în nota germană.

CCXCII. Bălăceanu ie Aga Constantin, ginerele

lui Șerban-Vodă, care fu ucis în lupta de la Zerneşti (21 August 1690).

CCXCIV-V. În 1690 (?), Isăcescu iera stegarul lui Dobrowski.

Observ că scrisoarea intâiŭ se datează şi prin aceia că pomeneşte pe Dobrowski (v. nº CCXCIII). Unuĭ Ionaşco Isăcescul, Vel Medelnicer, îi vinde la 1iŭ Septembre 1709 o ocină în Bălăceni (Suceava) „Toader Nacul Stolnic“: acele „patru jerăbiĭ“ fusese cumpărate de bătrînul Nacu Stolnicul de la „[Toader] Petriceico Vornicul“, tatăl Domnuluĭ; fiul le vinde, „agiungându-m[ŭ] şi pre min[e] nevoia“. Dar Ionaşco cumpără altă parte din sat, la 22 Maiŭ 1716, de la „Toader Calmăşu, biv pîrcălab Hotinschi“, soţia Nastasia şi fiiĭ: Ion şi Andreiaş. Semnează şi un Dumitraşco Isecescul. Ionaşco figurează şi în alte documente din aceiaşi colecţie Czołowski.

Observ că scrisoarea ie datată prin menţiunea luĭ Dobrowski.

CCXCVIII. Datată după aniĭ administraţiiĭ birăuluĭ cu numele de Simon de pe timpul războiuluĭ turco-polon: Simon Rodelt. Cf. şi nº CCC [1]).

CCXCIX. Probabil ie Simon Rodelt (de la 1690), nu Engesser (de la 1635).

CCC. Dobrowski vorbeşte de sigur de a doua expediţie a luĭ Sobieski (1691).

CCCI. Cf. nº CCCXX.

CCCIII. Scrisoarea vorbeşte de pregătirile luptei de la Zerneşti. V. *Socot. Braş.*, pp. 130-1.

CCCIV şi urm. La 15 April 1690 murise Mihaĭ Apáffy Iiŭ, care ie îngropat în 1691, Februar (Şincai, III, p. 250).

---

1) Ceteşte în dată: 1697, nu 1697.

CCCXX. Rohmistrul iera Dobrowski, a căruĭ lipsă se constată şi din nº CCCXXV. Cf. nº CCXCVII.

CCCXXVII. Vasile Hurghiş Vătămanul ie acel ce se constată în 1696. Dobrowski fusese adus în ţară şi stabilit cu trupe la Coţman în 1690 (Neculce, p. 238; cf. Nic. Costin, p. 38). Îl aflăm în Cîmpulung la 1691 (vol. I, Prefaţa, p. CVI). Dar în 1693 îl înlocuise altul *(ibid.)*.

CCCXXVIII. Pomenindu-se Vasile Hurghiş, scrisoarea trebuie să aibă cam aceiaşĭ dată ca precedenta.

CCCXXIX. Nic. Costin povesteşte cum, după retragerea luĭ Sobieski în 1691, Cantemir ceru Cîmpulungenilor să contribuie la darul de berbecĭ către Poartă şi cum Trimeşiĭ domneştĭ fură puşĭ pe fugă. Atuncĭ Domnul puse să se prade locul de seimeniĭ şi lefegiiĭ săĭ, ajutaţi de Tatariĭ unuĭ Beg-Mîrza (p. 38). Neculce atinge pe scurt această expediţie (p. 240). Cf. şi ştirile polone din 1691-2, în Iorga, *Acte şi fragm.*, I, pp. 96-7. Asemenea întîmplărĭ făcură pe Dimitrie Cantemir să zugrăvească precum urmează „republica", ţerănimea autonomă, *comuna rurală* din Cîmpulung: „Sînt treĭ locurĭ în Moldova, aĭ căror locuitorĭ nu sînt boierĭ, dar nicĭ nu ascultă de vre-un boier, ci trăiesc oarecum de sine. Întăiŭ, Cîmpulungul, în ţinutul Sucevei, încunjurat din toate părţile de munţĭ foarte înaltĭ. Cuprinde vre-o cincĭ-spre zece sate, care-şĭ aŭ toate legile şi juziĭ lor de-o parte. Une orĭ primesc şi doĭ Vornicĭ trimeşĭ de Domn, dar alte orĭ, dacă aceştia supără pe ţeranĭ, încrezîndu-se în întăriturile pe care natura li le-a dat din bielşug, îĭ gonesc. Nu ştiŭ să sape, neavînd cîmpĭ în munţiĭ lor, ci se îngrijesc numaĭ de oĭ, [din care ar fi dat cîndva dijmă 24.000 pe an; p. 107]. Daŭ bir, dar nu atîta

cît vrea Domnul, ci cît aŭ făgăduit ieĭ maĭ de mult Domnilor, şi legătura aceasta o înnoieşte prin trimeşiĭ săĭ orĭ-ce Domn noŭ. Ci, dacă Domnul vrea să se poarte maĭ aspru cu dînşiĭ şi să li puie birurĭ noŭă, ieĭ nu staŭ mult de vorbă, ci îndată nu maĭ daŭ birul şi se trag la munte: de aceia nicĭ n'a cerut vre-un Domn de la dînşiĭ maĭ mult decît se cuvine. Uneorĭ, aţîţaţĭ de niscaĭ-va tulburătorĭ, aŭ lăsat pe Domn şi aŭ trecut la Leşĭ" *(Descriptio Moldaviae*, pp. 123-4).

CCCXXXVII. „Iliaş" ie probabil Ilie Abăza de maĭ jos (nº CCCXXXIX). Supt Dimitrie Cantemir, iel fu „Vornic de spre Doamna" şi emigră cu Vodă (Neculce, p. 332).

CCCXXXVIII. Vlădica Teofil păstoreşte de la 1692 la 1697 (Popea, pp. 86-7).

CCCXXXIX. Buda fu luată de la Turcĭ în 1686; Nureddin apăru la hotare în 1687; Bugeceniĭ fură scoşĭ din Basarabia în 1699. Care ie data? Observ că în Soroca sînt acum Moldovenĭ, şi Soroca, ocupată de rege în 1691, nu fu recuperată de Cantemir, ajutat şi de Arap-Paşa de Trapezunt, în 1692. Cf. Cantemir, *Ist. imp. otoman,* pp. 653-4; *Chilia şi Cetatea-Albă*, p. 240, nota 2; *Acte şi fragm.,* I, p. 97. Soroca fu stăpînită de Polonĭ pînă la 1693. V. şi Nic. Costin, p. 38; Neculce, p. 239; Mustea, vers. a doua, p. 87.

CCCXL. Chigheciŭ se află într'o scrisoare datată la 1693. V. vol. I, Prefaţa. p. CVI. Poate să fie acelaşĭ cu Chigheciŭ, comandantul unuĭ polc de Moldovenĭ, care intră în Iaşĭ la 1711 (Neculce, pp. 291, 310, 313; N. Costin, pp. 100-1, 105, 112). Ţarul îl face în 1707 şef al *steagului românesc (Arch. ist.*, I, pp. 83-4). V. şi Muste, p. 48; *Archiva* din Iaşĭ, IV, p. 345.

CCCXLIII. Cf. nº CCCXLII.

CCCXLV. Vasile Hurghiș se întîlnește în 1696 (v. nº CCCXXVII). Ie vorba de pacea turco-polonă din 1699.

CCCL. Acest Vasile Hăbășescu pare a fi venit la Cîmpulung după pacea din 1699. Cf. N. Costin, p. 92; Neculce, pp. 187-8.

CCCLII. Acest Vlădică lipsește și din cartea părinteluĭ Popea și din lista publicată de d. N. Densușianu, în *An. Ac. Rom.*, seria 2ª, II, partea administrativă, p. 192.

CCCLXX. Acest prins fu probabil luat la asediul Bistriței, de Mihaĭ Racoviță, în 1716.

CCCLXXI. Ie datată după administrația luĭ Samuil Bedaeus.

CCCLXXIV-V. Șerban Cantacuzino, autorul acesteĭ scrisorĭ, iera, cum ni-o spune singur, fiul luĭ Ioan și nepotul de fiŭ al luĭ Toader Iordachi Cantacuzino. Avea o moșie lîngă Cîmpulung, unde stătea. Începîndu-se războiul din 1736, iel intră în legăturĭ trădătoare cu generalul Guadagni, comandantul trupelor din Brașov, care, cu 5.000 de oamenĭ, trecu pe la Oituz, desfăcînd la Cîmpulung „niște căpitanĭ, cu vr'o șepte sute de cătane" (Neculce, pp. 394, 396). Cînd Münnich intră, cu Rușiĭ, în Iași, iel se compromise din noŭ. Revenind în Domnie, Grigore Ghica îl puse în butuc și-l trimese, cu escortă, la mănăstirea Putna. De aicĭ trecu la Siget, în Maramureș, unde-l găsim în 1740 și 1741. Hurmuzaki, IX[1], pp. 675-6, 680 și urm. — Șerban Medelnicerul dăruește la 1736 un aier bisericiĭ sale din Horodniceni (N. Beldiceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, II, p. 523). Cf. Mustea, p. 64; Neculce, p. 371.

Documente slave.—II. Se datează prin mențiunea luĭ Petru-Vodă, care nu poate fi decît Rareș.

III. Ștefan-Vodă trebuie să fie Lăcustă, pentru că Hîra, de care vorbește, ie un cunoscut boier al luĭ Petru Rareș. V. Ureche, p. 195: „Hîrea chelarul". Cf. și Iorga, *Războaiele luĭ Petru Rareș cu Polonii*, în *Convorbirĭ literare* pe 1900 (și tiraj aparte).

IV. Trebuie să fie acelașĭ „Ștefan-Vodă", după toată înfățișarea scrisoriĭ.

V. La Huru Vornicul prînzi Petru-Vodă, la întoarcerea sa în 1541, în Bîrlad: „credincios și cinstit boierinul său Huru Vornicul" (Ureche, p. 202). Cf. studiul citat.

VI. Mătiaș ie pomenit și în vol. I, pp. XXVII, XXXI, XL. Asupra luĭ s'aŭ dat multe lămurirĭ în N. Beldiceanu, *Inscripția bisericiĭ de la Horodniceni, Archiva soc. șt. și lit. din Iași*, II, pp. 517-8, cu prilejul descrierii bisericiĭ ridicate de dînsul la Horodniceni. Cf. și *Uricarul*, t. VIII, pp. 16-7.

VII. Toma se întîlnește între boierii luĭ Ștefan Lăcustă. V. documentele din Bibl. Ac. Rom. și Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, pp. 348-9.

VIII. Despre Huru, v. nº v.

IX. Scrisoarea a fost poate scrisă cu prilejul fugiĭ acestor boierĭ peste munțĭ înnaintea Turcilor.

X. Despre Anastasie saŭ Atanasie a maĭ fost vorba, în vol. I, pp. XXV, XXXIII. Aveam deci dreptate spuind acolo că trebuie să fie un episcop al Romînilor de supt ascultarea Bistrițeĭ. Cf. și *ibid.*, p. XLVI, p. XLIII și n. 145. Și Vadul, ca și Cuciuieșelul, se găsesc în Cercul Dejuluĭ.

XII. Scrisoarea ie databilă și după administrația luĭ Grigore Daum.

XVI. Ie vorba de pretendentul Bogdan-Constantin. V. Hurmuzaki-Iorga (XI), pp. XCII, 891.

XVII. Cf. Ureche, p. 225: „Așijderea și mitropolitul Teofan n'aŭ vrut hi ieșit întreg, de n'ar fi

fugit pren munţi de groaza lui". Caterisirea acestuĭ important prelat se făcu în 1574, şi Vlădica din Ardeal, Eftimie, cronicarul, fu adus în Moldova anume pentru aceasta. V. maĭ departe şi Hurmuzaki, XI, pp. L, LIII şi nota 4; 811. Predecesorul luĭ Teofan fusese Grigore, care scrie Bistriţeĭ în 1564 încă, la 4 Februar, semnînd „Gregorius Bischof von der Sotzaw" (pentru nişte Ţigani aĭ Moldaviţeĭ). Cf. Bogdan, *Vechile cronici*, p. 11; etc.

XIX. Pentru şederea luĭ Bogdan-Vodă la Lemberg pot servi următoarele notiţe în registrele de Socoteli ale oraşuluĭ (vol. IV). Una singură a fost tipărită, cu greşeli, în *Arch. ist.*, I¹, p. 88:

„[1572.] Sabbato in crastino S. Petri ad Cathedram [19 ianuarii] ... Item a tractatione cubicularii Sue Regie Maiestatis in negotio Mlyeczhonum et Bohdani Palatini Moldawiae, huc Leopolim cum informatione destinato ... Item, Sabbato die Inventionis Sancte Crucis [3 maii] ... Item pro sex ollis vini ad excipiendum Bohdanum Palatinum Moldaviensem in eius Leopolim adventu ...

[1573.] Sabbato ante S. Andreae Apostoli [28 novembris] ... Item Gregorio anteurbano, misso Samboriam ad exquirendam certitudinem rumoris de Bohdani ductu ad Moldawiam, et Trellia, alii suburbano, in eodem negocio ad Zaderewacz misso, expositorum eorundem ac pro equis meritoriis ..."

XXI-II. Gligorcea Crăciun a fost pe rînd Logofătul cel Mare al luĭ Aron-Vodă şi unul din Vornicii luĭ Ieremia Movilă. V. *Regestele* la vol. XI din Hurmuzaki.

Iar nº XXI ie datat după primul birău cu acest nume din secolul al XVII[lea]: scrisoarea are înfăţişarea de pe acest timp.

II.

Ultimele trimeteri de cópii din archivele bistriţene îmi permit a adăugi destul de multe lămuriri nouă la acele cuprinse în Prefaţa la vol. I. Cîteva le-am intercalat la explicaţia documentelor româneşti; restul îl examinez aice.

În 1521, la 23 April, Bistriţenii scriu la Braşov, arătînd că „oraşul Rodna, cuprins în hotarele Moldovei“ *(oppidum Rodnense, in limitibus terrae moldaviensis habitum)*, li aparţine, potrivit cu ordinele regale, dar acum unii vreaŭ să li-l ieie şi, pentru a împiedeca aceasta, se cere ajutor.

Doi ani pe urmă, la 1523, o scrisoare din Mediaş pomeneşte pe Mihaĭ, fostul episcop de Milcov.

În 1559, la 6 Maiŭ, secretariul luĭ Alexandru Lăpuşneanu, Revelles, scrie Bistriţeĭ pentru a-ĭ spune că Domnul ie supărat că nu i se vînd porcii; cere, pentru sine, un postav.

În 1562, de Paşti (29 Mart), ştiri din Sibiiŭ că în Ţara-Românească ie pace şi nu-s oşti.

După căderea luĭ Alexandru, principele Ardealuluĭ aprobă, la 13 Ianuar 1563, închiderea graniţeĭ către Moldova şi pomeneşte soldaţii ce păzesc în munţi.

Întorcîndu-se cruntul Domn, Zápolya anunţă Bistriţeĭ la 19 Decembre 1564, că a trimes în Moldova pe un om al săŭ, Ioan Wayda, „pentru afaceri însemnate ale noastre şi ale regatuluĭ“. Iar, la 5 April 1566, iel recomandă oraşuluĭ pe un alt călător, Wolfgang Kozzirowith, omul luĭ Wolfgang Vkchywith.

Maĭ avem o scrisoare a luĭ Vodă către Bistriţa, din 1567. La 30 Septembre, din Iaşi, după or-

dinele „doctoruluĭ“ săŭ curant, Andre, iel cere niște *„species“* și promite plată pentru două funiĭ furnisate. Știm că în acest an bunele relațiĭ între Moldova și Bistrița se restabilise: o spune, la 29 April 1567 (Iași), și Alexandru, care arată că deschide calea prin Suhard, odată închisă, „pentru insultele unora“ (atacul luĭ Mîzgă): ordine pentru curățire s'aŭ dat credinciosuluĭ nostru Mateĭ Ușerul *(Wserel)*, dregător *(officialis)* de Cîmpulung“.

În 1568, supt Bogdan-Vodă, trece în Moldova „Wchyowit“, menționat și maĭ sus, casnic al regeluĭ, pentru a-și vedea „fraților ceĭlalțĭ și prietenii ce sînt acolo“, și ie recomandat de Zápolya Bistrițenilor.

La 11 Ianuar 1569, se daŭ Domnuluĭ lămuriri pentru niște oameni din Borzești („Borchest“; cf. I, p. LXX).

La 25 Iulie 1572, Zápolya recomandă Bistrițeĭ pe călugărul Avram, ce revine în Moldova. La 12 Octombre, altă recomandație, pentru un serv al luĭ Hans Rueber, ce merge în Moldova să cumpere oĭ pentru acesta.

Dar, din acest timp, cele maĭ însemnate sînt actele ce privesc biserica ardeleană a Romînilor, așa de răŭ cunoscută încă.

În 1567, la 2 Octombre, Zápolya comunică „păstorilor de biserică românești din acest regat al nostru al Ardealuluĭ, de pretutindene“, plîngerile „episcopuluĭ și superintendentuluĭ bisericilor romîne“, Gheorghe de Sîngiorz *(Zentgyeorgh)*: preuțiĭ, zicea iel, nu vin „la sinoadele ținute anual, pentru profesiunea uneĭ maĭ curate doctrine evangelice, de superintendent, în zile și locurĭ anumite, în puterea dreptuluĭ săŭ de episcop“; ieĭ nu-ĭ plă-

tesc „cenzul obișnuit și veniturile legiuite“, ci-l batjocuresc, „spre scandalul public“. Prințul amintește că în anul trecut, la dieta din Turda, s'a hotărît reformarea legii, că s'au gonit Papistașii și speră că „adevărul evangelic“ va pătrunde și între Romînî. Dacă ieî nu vor asculta pe șeful lor religios, vor fi pedepsiți pentru aceasta.

În 1568, am văzut că supt președinția lui Gheorghe se ținu sinodul care decise introducerea limbii românești în biserică (vol. I, Prefața, p. LXVIII).

Iel muri însă înnainte de 1569. Căcî la 8 Februar 1569 vedem pe Zápolya scriind Bistrițenilor pentru a li anunța a doua oară numirea ca episcop „saŭ superintendent general al bisericilor românești din această țară a Ardealuluî“ pe Pavel Tordași, „Paulus de Tordas“, în locul răposatuluî Gheorghe. Noul episcop trebuie ajutat „a propaga cuvîntul luî Dumnezeŭ în bisericile românești, pe limba românească“ și pentru „a reformă“ cultul. În același an, ni spune o scrisoare din 30 Nov. a principeluî, iel prezintă spre aprobare articolele adoptate de sinodul ținut la 16 Octombre în Aiud („Enyed“).

În 1570, am găsit și aiurea pe Vlădica Pavel (vol. I, Prefața, p. LXXII).

Am arătat în altă lucrare partea pe care o avu în răscoala luî Mîzgă (1566) călugărul moldovean Eftimie, egumen la Neamț și autor de cronică slavonă. Iel fu reclamat de Alexandru Lăpușneanu, dar Bistrițeniî nu dădură înnapoî pe învățatul fugar. În curînd, se pare, „Craiul“ făcu dintr'însul episcopul Romînilor din Ardeal.

Căcî, la 5 Octombre 1571, în anul aparițiiî din noŭ a luî Mîzgă la Bistrița (vol. I, Prefața, p. LXXII; Iorga, *Regeste,* la această dată), Ștefan Báthory, noul principe, permite, după stăruințile unor

nobilĭ, luĭ Eftimie călugărul („calugeri"), cunoscut prin „învățătura, erudiția, bunele moravurĭ și cuviosia sa, cu care ie împodobit de Dumnezeŭ", să „predice cuvîntul luĭ cel curat și drept", mergînd prin provincie pentru a recruta aderenți și slujind „după ritul săŭ".

Pe urmă, la 12 Septembre 1572, acelașĭ principe amintește Bistrițenilor că a numit episcop romîn pe „cinstitul Popa Eftimie", cu voie a predică „pretutindenĭ în țara Ardealuluĭ și în părțile ungurești": i se rezervaŭ și procesele de divorț, nemaĭ admițîndu-se, ca până acum, ca despărțenia să fie cumpărată cu șese florinĭ plătiți dregătoruluĭ local.

Eftimie fusese făcut „episcop" de Macarie, patriarchul de Ipek, la care se dusese eruditul călugăr. În adevăr, la 3 August 1572, principele, permițînd „episcopuluĭ" să predice acelor „ce ar voi să îmbrățișeze învățătura și legea luĭ", arată că „a aflat din scrisorile luĭ Macarie, patriarch de Ipek („Begy") că iel a făcut episcop pe Eftimie, popă românesc, și că episcopul vrea să învețe pe Romînii din pămîntul și stăpînirea noastră".

„Episcopia" de la Ipek a luĭ Eftimie nu ținu multă vreme. La 6 Iunie 1574, Báthory transmite Bistrițeĭ știrea numiriĭ luĭ popa Cristofor, om meritos, „deosebit prin știința sa", ca „episcop al popilor românești din Ardeal, al celor ce se țin de legea romană ca și al celor ce se țin de cea greacă, locul fiind slobod prin retragerea de bună voie a cinstituluĭ Eftimie": Cristofor iera slobod să propoveduiască, după plac, „legea romană saŭ cea greacă".

Lămuririle relative la biserica din Ardeal se opresc aicĭ. Continuŭ cu acele care privesc istoria noastră culturală și politică.

În 1576, Cristofor Báthory recomandă Bistriței pe trimesul la Suceava al lui Cristofor Hagymasy de „Berekzo“, conte de Szolnok și căpitan al Ardealului.

Am întîlnit în 1581 pe Toma Nagy, șeful pușcașilor moldoveni ai lui Iancu Sasul. La 11 Februar, la întoarcerea lui în Moldova („capitaneus peditum pixidariorum Vaivodae Moldaviensis“), iel fu recomandat Bistriței de principe.

În 1591, am văzut că iera Vameș în Moldova Filip „Kawak“, vre-un Armean (vol. I, Prefața, p. LXXV). La 8 Februar 1590, principele ardelean Sigismund permite acestui personagiu: „nobilis Philippus Kawak, vigesimator moldaviensis“, să vie în Statele sale, mai ales la Baia-Mare, pentru afaceri.

În 1590, Toma, „contele“ armenesc de Suceava, și orășenii scriu la Bistrița pentru un proces al lor, înnaintea Domnului, cu Andrei pîrcălabul (Andrei Hatmanul).

În 1594, supt Aron-Vodă, principele ardelean anunță Bistriței călătoria la moșia „Expion“ și pe urmă înnapoi în Moldova a „nobilului Alexe, sluga dumisale Răzvan-Aga, Hatmanul moldovenesc“ (7 Decembre). Alexe a fost apoi Logofătul lui Răzvan, cînd acesta luă Domnia *(Regeste,* p. 905).

La 17 Ianuar 1595, din Brașov, Sigismund permite trecerea pe la Bistrița ai numeroșilor curieri ce veniau de la Mihai-Vodă. La 24 Mart, iel trimete în Moldova o sută de călări și tot atîția pedeștri.

Din 1596, avem scrisori ale lui Ieremia-Vodă, datate din Suceava, 16 Iunie, 9 și 20 August. În același an, fără dată de lună, scrie către Bistrițeni, din Șieul-Mare, un fiu necunoscut al lui Ieremia, mai mare decît ceilalți și născut din altă căsătorie: „Bogdan, fiul lui Ieremia, Domnul Moldovei“.

La 17 Mart 1598, din Tîrgoviște, Mihaĭ-Vodă recomandă Bistriței pe „cinstitul Dionisie, călugăr muntean, care va străbate unele părți ale creștinătății".

Din 1599, mai multe scrisori ale lui Mihaĭ, după cucerirea Ardealului, și tot așa din 1600 (o scrisoare din Cotlea, 16 Mart, alta din Preșmăr, 3 Maiŭ, altele din Iași, 4, 10 Iunie). Dintre ai lui, scriŭ Mihalcea, — din Cluj, 27 Iunie, din Homorod, 31 Iulie; Aga Leca, „căpitan de Gherla și Chioara", — din Gherla, fără dată și din același loc, la 23 Mart; Vornicul de Cîmpulung (încă din 1599), Dragoș (și din Suceava). Dintre dușmani, Sigismund, din „lagărul de la Siret" (15 Septembre), Ieremia, din Suceava, 2 Februar; din Iași, 22 Novembre, — Csáky, din 20 Decembre, menționînd solii ce revin din Moldova. Adaug o scrisoare, din Iași, 5 Decembre, de la Marele-Vameș al Moldovei, Gianbattista Amoroso [1]).

În 1601, scrisori de la Mihaĭ, — 19 Iulie (v. Iorga. *Mihaĭ Viteazul*, p. 107), de la Basta (Cîmpul-Pînii, 30 August), cerînd informații asupra lui Sigismund, fugit în Moldova; de la Sigismund însuși, — din Cluj, 30 Mart, 1, 2, 4, 7, 28 April, 21 Maiŭ, 9 Iunie (pentru misiunea lui Baltazar Silvásy în Moldova), 20 și 29 ale lunii; apoi, după ieșirea lui cu lagărul, din Bologa (2 Iulie), pentru curieri în Moldova, din Ip (1iu August); iar, după înfrîngere, din Bacăŭ, 21 August și Uioara (4 Novembre). Dintre nobilii și soldații lui scriŭ: Csáky, — din Cluj, 8 Februar, retrimețînd pe Vistierul moldovean Damian; 14 Februar, trimețînd

1) De la sfîrșitul secolului ie și o scrisoare a mănăstirii Rîșca, pentru niște Țigani.

în Moldova pe Baltazar Silvásy; 19 Mart, pentru corespondența cu Moldova, prin Șt. Tholdy; 7, 17 Maiŭ, 29 Iunie. Apoĭ, Toma Csomortány, din Cluj, la 10 și 16 Iunie; — Șt. Tholdy, Ioan Szentpály, Nicolae Vitéz, Șt. Chiffey; — Moise Székely, „căpitan", din Gherla, 17 Mart; — învinșiĭ de la Goroslău, „Görgeny"; — noul căpitan de Chioara, Francisc Banystowich. Dintre Moldoveni, corespund cu Bistrița: Vodă Ieremia, din Iași, 1/11 Maiŭ (cu adresa: „la Bistriț"), 10 și 17 Iulie, 24 Novembre; — Spătarul Bucioc, Căpitan, cu Ioan Rákóczy de Béld (cel din urmă scrie și singur, din „Szék", la 8 Maiŭ), la 3 Maiŭ; Amoroso (Iași, 1/11 Ianuar); contele și bătrînii Armenilor din Suceava.

Judele Hans Budacker stătuse lîngă principele Sigismund, în Maiŭ-Iunie. Din Cluj, iel scrie orașului, la 7 Maiŭ, să îndeplinească ordinele Curții, și la 30, asigurînd că pe acolo vor trece Moldovenii și Secuiĭ. Încă la 17 Iunie, iel nu plecase de lîngă Báthory.

După luptă, la 5 Septembre, Sighișorenii înștiințează pe locuitorii din Bistrița despre prezența lui Sigismund în Bîrsa și despre zvonul ce circulă că iel ar trimete trupe pe la orașul lor.

Bistrița întreținuse în acest an o solie la Suceava. De acolo scrie, la 8 Mart, Andreĭ Amendt, arătînd că a văzut hotarul, că Tholdy și Vitéz cer prea mult (?) și că Sigismund ie „de sigur în castel" *(Ehtros, Schloss?)*. La 15, iel adauge că principele a sosit la Botoșani, că vor merge cu Tholdy, să-l găsească acolo, că vor veni pe la Cîmpulung și, decĭ, să se gătească drumurile.

Am povestit în cealaltă Prefață (pp. LXXXVIII-IX) asediul Bistrițeĭ de Imperialĭ și intrarea lor în cetate (Februar 1602). În vremea asediuluĭ, Amendt

fugi. În Mart-Maiŭ, refugiat în Moldova, „într'o mănăstire“, cu copiii săi, iel se roagă să nu fie judecat răŭ pentru actul săŭ de slăbăciune și adauge că astăzi, bolnav, ie „un om pierdut“.

În 1603, scrisorĭ de la Ieremia-Vodă, din Suceava, 16 Iunie și Hîrlăŭ, 9 Octombre. În Maiŭ, orașul trimese solĭ în Moldova, și în toamnă comerțul în Ardeal fu permis Moldovenilor.

În 1604, August, Ieremia scrie Bistriței „din lagărul de la Cotnarĭ“, adunat pentru restabilirea în Țara-Românească a luĭ Simion-Vodă, și pentru a colabora eventual cu Tatariĭ, cari intrase în această țară. La 7 Septembre, Domnul se găsia „la satul *Berliczyeny*“, de unde scrie din noŭ. Știm din Hurmuzaki-Bogdan, II, și Spontoni, că iel continuă calea sa spre Sud. La 23 Novembre, Sibiienii scriŭ Bistriței că Muntenia a fost prădată și Radu-Vodă a făcut pace cu Turcii.

Din 1604 mai avem o scrisoare (Iași, 23 Martŭ) a Grecilor Manea, fost Mare-Vameș, Alexa, Mare-Vameș, „Pana Limjdar“ (v. Iorga, *Relațiile cu Lembergul*, 1900, p. 105), furnisor domnesc, „supan Zimarel“, „Dumjtru Mihel“, „Manuel Vaida“, „Dumitru Zubduy“, „Dumitre Kotyna“.

Din 1605, 2 Novembre, o scrisoare, din Bistrița, a luĭ „Ionaki Tüttaia“, boier al luĭ Ieremia-Vodă.

În 1611, scrisorĭ de la Radu-Vodă și de la Sigismund Forgách de Gymes, date înnaintea Sibiiuluĭ, la 19 August.

În 1617, de la Nistru, Hatmanul Żolkiewski mulțămește luĭ Bethlen (17 Sept.) că a intervenit pentru o pace onorabilă.

În 1620, domnia în Moldova Gașpar Gratiani. Într'o epistolă către Sibiienĭ, acesta se declară (Iași, 27 Ianuar) încîntat de prietenia luĭ Bethlen

Gábor şi gata a-ĭ răspunde prin serviciĭ. „Fiind supuşĭ aĭ unuia şi aceluiaşĭ Împărat", ie gata, iel, Gaşpar, să vie în Ardeal, cu toate trupele sale, pentru a apăra provincia, în lipsa prietenuluĭ său, principele, — precum şi are ordin de la Poartă. „Maĭ ales că aud că boieriĭ noştri obişnuiaŭ să aibă un jurămînt de apărare cu boieriĭ şi Statele dumneavoastră; pe care dacă Statele Ardealuluĭ vreaŭ să-l înnoiască, fie-li pe plac." Ar scrie şi luĭ Bethlen, dar nu-l ştie unde-ĭ. Vizirul s'a schimbat, continuă iel; „al căruĭ urmaş fiind bun prieten al dumisale Skender-Paşa, aud că l-a chemat pe acesta la Poartă". Ar fi bine decĭ ca principele să cultive pe Skender şi să-ĭ ceară a-l sprijini.

Sibiiul trimese scrisoarea Bistriţeĭ la 20 Februar, după alte scrisorĭ de informaţiĭ, din 31 Ianuar, despre liniştea din Muntenia (unde domnià Gavril Movilă).

În Iunie, se mazili Gaşpar. Iel se opuse şi pierdu, toamna, viaţa, împreună cu tronul. O notă de spion cuprinde următoarele ştirĭ despre catastrofa Croatuluĭ:

„Aicĭ se spune cu siguranţă că Poloniĭ aŭ ieşit din şanţurĭ şi sînt peste Nistru. Bucioc a fost tras în ţapă; despre Vodă nu se ştie nimic sigur. Nicoriţă, Bucioc şi Şeptelicĭ aŭ sfătuit pe Gaşpar să taie pe Turcĭ; fratele luĭ Vodă ie la Suceava, în cetate, întemniţat de ţară, şi ţara-ĭ dă pe zi cincĭspre-zece banĭ *(nejner)*, de hrană. Cînd s'a început lupta cu Kovács Peter şi cu Gaşpar-Vodă, aŭ fost puşĭ pe fugă de Turcĭ şi Tatarĭ, aşa că din 600 de oamenĭ aĭ luĭ Kovács n'a scăpat unul, şi Kovács a fugit cu Domnul, şi nime nu ştie, pănă astăzĭ, unde sînt".

Ultima scrisoare a luĭ Gaşpar către Bistriţa ie din 12 Iulie (Iaşĭ). Iea vorbeşte de niştе hoţĭ ce atacase o mănăstire.

În 1621, la 27 Octombre, locuitorii din Sighișoara se informează la Bistrița dacă Turcii și Tatarii vin pe la Oituz ca prieteni saŭ dușmani. Iera în Moldova războiul turco-polon.

În 1622, din Cotnar, „tîrgul Cotnarĭ", Ștefan Tomșa scrie pentru niște hoți din ținutul Bistriței.

La 12 Maiŭ 1624, traducerea unor scrisorĭ românești, despre năvălirea cea mare a Tatarilor în principate.

În 1626, scrisoare a unuĭ Ioan „Donatt", din Iași, 28 Septembre.

În 1628, scrisoare din Szentpál, a luĭ Gavril Movilă, fugarul, care fusese în Ungaria, cu principele și se plînge acum de calitatea uneĭ furniturĭ.

În 1646, scrisoare a luĭ Vasile-Vodă către Bistrița (Iași, 16 Ianuar).

Din 19 Decembre 1660, scrisoare a luĭ Mateĭ Diac „secretariul unguresc" (Suceava).

Și din 30 Ianuar (Iași) [1671?], o scrisoare a luĭ Anton Ruset, care semnează cu cirilice: Iw Anton Roset Voevod [1])".

Cu aceasta, publicația de față ie terminată. Găsi-va o bună primire? Mă îndoiesc. Dar ie adevărat că nu pentru aceia am făcut-o, ci pentru a afla și a ști maĭ mult, ieŭ și cîțĭ alțiĭ ar maĭ putea dori aceasta, despre istoria trecutuluĭ nostru, despre graiul și fapta strămoșilor.

---

1) Maĭ avem, între aceste acte, unul din 23 Septembre . . ., Maier, despre planurile luĭ «Elias Wayda».

*CLIX [1]).

[Sfîrşitul sec. al XVI-lea ?]

† Eu Ghewrghe de Cѫ[m]pulu[n]gъ scriu închirѫciuri şi sѫrѫtatie birъului de Bistriaţѫ şi Sfatoloi Domniei Sale, de-i dau ştiria de rѫ[n]du lu[i] Iwnaşcъ de Sѫmjorzu, cъ-u treamѫsъ cartie domnii de Bistriaţѫ la muia[rea] lui Iwnaşcъ; moeria auzѫsѫ cъ no va vini la de[n]sъ pъrъ va custa; dupѫ aceasta, acmu socru lui Iwnaşcъ cu o moia[re] de Cѫ[m]pulungu au adusъ tar (?) Arъmianilor, mъrъgѫndu acasѫ, iar apoi au mъrsu sucru lu[i] Iwnaşcъ la jode în Sѫmъjorzu şi au chemato prea Iwnaşcъ; deci e-u zѫsъ aşie dupѫ fa[tъ]-sa sъ no îmble mai multu, ce l-au erъtato diraintea de mire (?) jodele Alъbъlu Cozъma, Popa Irmie Creţulu, preawtolu satului diîn Cѫ[m]pulu[n]gu, Gheorghie . . . şi Vъşcano şi Platono; şi dъmъ ştiria dom[n]ilor de Bistriţѫ; şi sъ fie sъrътoşi într' ai molъţi şi buri, ca prieteni noştri ceia bori; amin.

Pecete de ceară albă.

Aceastѫ cartie sъ sъ dè în mѫra birъului de Bistriţѫ.

---

1) Încep cu acest numĕr, pentru că la p. 81 din vol. I s'a scăzut numerotaţia, din greşală, cu 20. — N-le cu steluţă mi-aŭ fost trimese din Bistriţa, în copie, de o persoană, care nu doreşte să fie numită. Am îndreptat pe alocurĭ greşelile.

*CLX.

[Începutul sec. al XVII-lea.]

Scriu închinăciune și sănătate și bună pace la Măriia Sa la birăul de Bistrița; pohtim și rugăm pre Măriia Ta că am înțăles că e prinsu Stefan Candrea și Stefan Rubol; deci, de vor hi în prinsore acei tălhari, să faci bine prentru voia nostră să aibă strășore să spue gazdele în Câmpulu[n]g, la cine au găzduit. Că mult rău au făcut și au tălhuit; de aceasta forte mă rog Mării Tale; să fii întru mulți ai cu sănătate și cu bună pace; amin.

† Eu Simiwn deregătoriul de Câmpul lungu, bun priaten Mării Tale.

Cu ci[n]ste să dia aceásti *(sic)* carte în mâna birăului de Bistrița.

Pecete peste hîrtie.

---

*CLXI.

[De la 1604; poate c. 1623.]

Necunoscut către birăul de Bistrița. Cere a se *socoti leage* unor *vecini* aĭ săĭ, cărora popa Toader din Ilova li-a luat doĭ boĭ „și multă cheltuială au făcut acestor oameni drepți". Aduc și *cărți* de la Vodă și de la Conde Vameșul. — „Rotumpănești", fără dată.

Adresa românească.

---

*CLXII.

[1621.]

Milostivul Dumnezĕu să dăruiască bună pace şi sănătate dumitale, A[n]dreiaş Şelar, birău de cetatea Bistriţii, şi la tot Svatul dumitale. Alta, de veţi vrea să ştiţi de sănătate dumisale Mării Sale lui Alexandru-Vodă, cu mila lui Dumnĕzĕu iaste sănătos şi cu pace la Scaunul Mării Sale şi cu toată ţara ѡstită depreună. Alta, alte oşti până acum tăparte (?) nu au întrat în ţara noastră de căiri; auzim de Împărătul că vine, şi de Leaşi încă auzim că sântu oştile în ţara sa. Alta, neşte Tătari de la Bujeac au mărsu de căteva ori la hraniţa leşască de au stricat. Alta, veţ înţelege d[u]mile vostre şi de omenii dumile vostre carii au venit aică. Alta, ne rogăm d[u]mile vostre să ne hiţi dumile vostre priatin[i]; noi aşişderea foarte bucuroş a hi priaten[i] dumile vostre. Alta, au fostu un omu, anume Gavreleţ de Ratompănești, şi şadea în Bărgăul-de-jos; ce au furat acel om nişte iape şa au fugitu acolu; au fost avăndu boi 2, că i-am loat 2 boi globă; amù să laudă că va veni cu tălhari de va zeberi (?) vită de aică; ne rogăm să-ş aibă certare. Alta, ne rogăm că au tălhuit ceaste mănăstire, de au loat argintu multu, buerescu şi mănăstirescu. Ce ne rogăm cu tainŭ, dŭră să va evi la cii căni de tălhari, să aibă certare; şi să hiţi sănătoş ѿ X., amin.

Priatel dumile vostre Iѡnaşco Rotompan, vornicul de la Cămpulungu.

Semnătura.

Dumisale lui Andreiaş birăul de Bistriţă şi la tot Sfatul dumisale.

Pecete de ceară galbenă.

CLXIII.

[c. 1627.]

„Dosoftei, cu mila lui Dumnezѣu vlѣdica de Belgrad şi a toatѣ ţara“, către Bistriţa, reclamînd plata dajdeĭ, poclonuluĭ, fixat de Craiŭ la un florin, „osfeşteniilor“, gloabelor „de la Vlѣdica Eftimie încoace“: o parte din sumă să se dea unuĭ popă, „de va fi vreame de-a meargerea, de nu va fi vr'o schimbare în Domni la Mwldua“.

Semnătura. Pecetea mitropoliiĭ, cu fum.

CLXIV.

[c. 1627.]

Acelaşĭ către aceiaşĭ pentru un popă din Ilova oprit la iel pentru trebĭ şi pîrît în lipsă. De notat: „Θeleluescu de dinsul“.

Ca şi sus. — V°: adresa românească.

---

*CLXV.

[1633.]

† Eu Petrea Diacol scriu pace şe sѣnѣtate la Mѣrie Sa la Gaşpar birѣul şe la tot Sfatol Domniei Sale. Altѣ, dau ştere Dwmnelor Vostre, de ru[n]dul veştelor avem vieştie bonѣ co mila loi Dumnezeu; ca au eşet Tѣtaria de ţarѣ, cѣ i-au tѣiatѣ Cѣzacei şe i-au loat robi de la dѣşde, şe au torsu înapoi în ţara leşascѣ, şe s'au aşezat totѣ ţara pre la lo-

core (şe) şe sѫ trѫgo toţi: voia lor li e sѫ iasѫ înaintea loi Vodѫ, ca l-u porcesѫ de la Pѣrѫţei, şe au tremis boere înainte, de au dat ştere ţerѫi cѫ vine (vine) vieste de la pѫratol Barnoschi-Vodѫ. Altѫ, da[m] ştere Dwmnelor Vostre cѫ v'am mai trimis o carte şe n'a venito la voi. Altѫ, molţemѫsc Dwmnelor Vostre de sucoti[n]ţe, cѫ m'aţ asucotit la grѫulo mieu şe s[ѫ]nt detoro de pre fѣnѫ; ce vom nevoè sѫ plѫtim, sѫ no vѫ bѫnoiţe pre mene, cѫ voi fi tot preiatin[u]lo Dwmnelor Vostre în totѫ vriemie. De aceasta dau ştere Dwmnelor Vostre. Sѫ hize sѫnѫtoş de la Hristos; amin.

Писал Дѧкгонполіе.

[Pe V°:] La cestita Mѫreia Sa birѫul de Bistreţѫ, sѫ sѫ deae ceastѫ carte, co ceste, în mѫna dwmneesale.

Pecete de ceară neagră.

---

*CLXVI.

[De la 1635.]

„Eu Şimon bireu de čѣtate Bistriţei, cu tot Sfatul dumisale", scrie către „preatini şi vicini noştri dreghetorii cari sent prea locore cele prea unde avem traba cu dumile vostrѫ". Arată că Ştefan, omul oraşului, a avut o slugă anume Petre, care, furînd „multe onelte in sat", iera să fie spînzurat. Stăpînul său îl *descumpără*, îl *scoate de la streang*. Dar Petre fură unelte şi cărţi de ocină de la Ştefan, în valoare de şepte florini. Fiul păgubaşului urmăreşte peste hotar pe „chinele cel rѫu".

Fără adresă şi pecete: sigiliul Bistriţei.

CLXVII.

[1640-3.]

„[Swlwmwn], Vorn(ne)cul wt Cьnpulungu“, către Bistriţa. „Şi, de rьndul veştilor, sь ştiţ dumnevostrea cь eşte pace în ţara nostre, şi n'avьm 1 picior de necьir[i] cu wşte, şi cine cice cь nu eşte pace în ţara nostrь, sь nu credeţ dumnevostre pre acela wm. Şi vь mьlţьmьscu Dumnelor Vostre de dar... Şi ev, purura, de voi înţealece ceva de rьv, voi da ştire(re) Dumnelor Vostre, cum veţ cunoşte dumnevostrь sьngur[i]“.

V°: adresa românească.

CLXVIII.

[1641-9.]

„Eu Strwescul Vornicul de Cьmpulungь, cu twţ bьtrьnii satului“, către „dragii noştri vecini“, Bistriţeniĭ, pentru hoţĭ de vite, în privinţa cărora s'a scris Domnuluĭ şi de călugăriĭ Moldaviţeĭ şi Voroneţuluĭ. Să scrie şi orăşeniĭ, în scrisorĭ bine închise şi secrete. „Şi sь scrieţ ungureaşte aceaia ce veţ trimite [la Vodь]... Şi mь rog Dumilwr Voastre de vr'o dzeace coale de hьrtie... Alta, au poruncit Toderaşco Vo[r]nicul-ce[l]-Mare printru rьndul unui ceasornic, sь-l ştim, gata-i au ba, cь au grьit cu Mihaiu Lьscar“. — 31 Mart.

V°: adresa românească. — Pecete brună ruptă.

CLXIX.

[1641-9.]

„Stroescul Vornicol wt Cѣmpulungu“ se plînge Bistriţeĭ de *zăbereală* şi cere a se deschide drumurile. De notat: „bѣgobaşi“ pentru *păgubaşi*. — 3 August.

Vo: adresa românească. Pecete mică galbenă, nedistinctă.

CLXX.

[1641-9.]

„Lupul Stroescul“ către birăul bistriţean pentru nişte vin şi pentru a i se da „vr'o dow trei plase de hier... Alta, printru rѣndul vestilor, sѣ ştiţ Domnea Voastrѣ cѣ iaste pace. Mulţemim lui Dumnѣdzѣu şi Mѣriei Sale lui Vod[ѣ].“ Oferă a vinde un cal unuĭ „neamiş“.

Vo: adresa românească. Fără pecete.

CLXXI.

[1641-9.]

Acelaşĭ către acelaşĭ. „Alta, dѣm ştire, doamne birѣu, dumitale şi a tot Svatul Mѣriei dumitale... Printru rѣndul veştilwr dѣm ştire cѣ, cu mila lui Dumnѣdzѣu, în ţara nwastrѣ ştim cѣ iaste pace, mulţemin[d] lui Dumnѣdzѣu Svinţiei Sale.“ După ordin domnesc, s'aŭ luat nişte iepe pe hotar: vor fi duse la Domn, „cѣ hotarul încѣ iaste a Mѣriei

Sale"; întreabă de „tocmala" lor. Cere scrisorĭ „printru ceș[ti] wamen[i] ce sѧmtu înblѧtori din în ceasta ţarѣ în ţara Dumĭlor Voastre și di[n] ţara Dumilor Voastre în ţar[a] nwastrѫ; doarѣ am putea sѣ nemerim și sѣ-i, gѣcim carii sѧmtu wamen[i] hiclean[i] și sѣ hrѫnescu [cu] furtușagul".

V°: adresa românească. — Pecete de ceară neagră, indistinctă.

---

*CLXXII.

[c. 1642.]

Ieromonahul Teofan, egumen de Putna, și soborul către Bistrița pentru călugărul Simon trimes la „omeni buni și la potrupopi și la preouți pentru milosteniia".

Pecete de ceară neagră. Adresa slavonă.

CLXXIII.

[Înnainte de 1652.]

„Costantin Ciogolea, prѣcѣlabul de Hotin", către „domnii de Bistriţѣ", cerînd „cărţĭ" și scutire de vamă pentru trimeșii săĭ. — „Ѣ Calafendești" 12 a *(sic)*".

Fără adresă. Pecete cu inițiale.

CLXXIV.

[c. 1658.]

Teofan, episcop de Rădăuți, către Bistrița, pentru oamenii ce trimete cu „un cal al nostru turcescu, rwibu, breaz și armʁsariu“, de vînzare. „Cu credinţʁ dʁmu-l de sʁnʁtos, de bun de cʁlʁrie și de iape încʁ bun; nwi încʁ l-am fost cumpʁrat de treaba noastrʁ; nu ne-am fi îndura[t] sʁ-l vindem nič[i] noi, ce ne lipsește acmu niște bani“. Oferind a sluji „la Mʁriia Sa Dwmnul nostru“, cere scutire de vamă.

La episcopia Rădăuți (slavonește), 10 August.

Semnătura. — V°: adresa românească și o mare pecete rotundă pe hîrtie.

CLXXV.

[1659.]

Ghenadie, archiepiscop de Bălgrad, Maramureș și a toată țara Ardealului, confirmă o sentență a predecesorului său „vlădica Sava“.—Iulie 1659 *(sic)*.

Pecete cu fum, nedistinctă.

CLXXVI.

[1659.]

Sava Brancovici, mitropolit ardelean, condamnă pe un preot „curvar“. Menționează cînd a fost în oraș „cu Șirʁpʁtachi Marton, cʁ[n]du a fost Barcie Acoș“. — Bălgrad, Decembre 1659.

Semnătura: «Piscup Sava». Pecete: un taler al lui Ferdinand, cu fum. — Fără adresă.

CLXXVII.

[1661.]

„Vlăd[i]c[a] Sava“ către „Mije Mihaiu den Bungardea“, ordonîndu-i a se prezinta la judecată „cu fata ta. ce i-au fostъ mъritat[ъ] dup[ъ] popa Pъtru“.— 18 April 1661.

Bilet mic. Pecete cu fum.

CLXXVIII.

[1662-70.]

„Pъtraşco Pitariul Vornicul de Cъmpulun[g]“ către Ianăş Diac birău, pentru că s'a pierdut la Bărgău „un lъtunoiu de peaşte armenescu“. Cere pentru păgubaş, căruia i s'a interzis a „opri“, „lege“ înnaintea „tălnaciului“.

Semnătura *(biv* Pitar). Pecete peste hîrtie.—V°: adresa românească.

CLXXIX.

[1662-70.]

Acelaşi „şi cu toţi bъtrъnii satului“ către acelaşi, pentru nişte caĭ furaţi. „La noi în ţar[ъ] nu iaste aiasta leage; ce, dac[ъ] wbliceaşte wmul de bucatele wmului dreptu, el încъ are şi colac; acela wm la noi nu iaste vinovat, ce-i mai vinovat cela ce ştĭ şi nu mъrturisъşte“.

V°: adresa românească.

CLXXX.

[1662-70.]

Același („Pătrașco Zosin“) și „Mihalachi Bantăș“ către birăul Bistriței, pentru un Țigan păgubit și răzbunat. — Mart.

CLXXXI.

[1662-70.]

Pătrașcu biv Pitar către Ianoș Diac, pentru niște Cîmpulungeni, doi rîniți, unul ucis peste munți și al căror „stăpîn“ a fost „pe la stănele iubacilor Mărielwr Vwastre... Că nwi n'am fwst pi-acia vriame cându s'au făcut aciastă poviaste aici, ci-am fostu la laș“.

Semnătura. Pecete galbenă de ceară. — V°: adresa românească.

CLXXXII.

[1664.]

† Eu popa Griga de Cuhne și Marăș văchi[l] și Maze Simiwn și Stanca Foader și Botuze Stefan, Cwmis Chira și Bociwc Struțe și Ghindaș Simiwn și toți nemișii bătrănii satului, noi știm cu sufleteale noastre cu mare giurământe înnainte preautului popa Griga prea patru posturi și pre svânta Cruce și sventei Troițe și lui Isus Hristos, cela ce n'are nice început nice svrășit, acelue ne giurăm precum știm că s'au născut aice în sat în Cuhne și de moș de strămoș de la noi acestă

om anume Habotѫ Simiwn, din Habotь Ion este. Deci scriem la Mѫrie Ta, birѫu, şi la tot Svatol Mѫrielor Voastrea domnii de Bistriţѫ sь aveţ a-i purta de gѫnd, cѫ-i suptь poalele Mѫriilor Voastrea. Deci nu treabue sь-l daţ Mѫrie Voastrѫ decѫ-i la mѫna voastrѫ. De la Hristos sь aveţ multь sьnѫtat[e] pьnѫ la adьnč[i] bѫtrѫneţe Mѫria Voastrь cu toate cinstit[e] Curţile Mьriilwr [Voastre], amin.— Şi ne închinѫm Mьriilwr Vwastrea cu sьn[ь]tate şi cu vecinѫtate. — Şi noi cu sufletele noastre şi pre giurьmьntul nostru mьrturisim cu dereptul cum sь avem ertarea pьcatel[or] la zua înfricatului Giudeţ. Şi ştiu şi vecinii noştri prin toate satele prinpregiurь.

Пис мес. Маи л дн. *(sic)*, рок бж ѯахѯд.

[V°:] Cu multь sьnѫtate sь vь afle pre Mѫriele Voastre acestь carte: întьi Mьria Sa Ghewrghie birьu de cetatea Bistriţei cu tot Sfatul Mьriei Sale.

CLXXXIII.

[1664.]

„Nacul Stolnicul“ către birăul Gheorghe şi Ianoş, „biv birьu“. Cere ştirĭ: „sь ştim de Mьriia Sa Craiu unde iaste; alta, am înţeles de feciorul Racolţei cь vine cu oşti, sь ştim adevьrat iaste au ba, şi de nişte Neamţi ce au fostu închiş în nişte cetьţi într'acolo, în gios, sь ştim carii pe carii au bьtut, şi de alte veşt[i], şi de ce veţ şti dintr'acolo, de toate sь ne faceţi ştire. Alta, de Doamna lui Gligoraşco-Vod[ь], sь ştim unde iaste: luatu-a-w-u

au tot-tu-i acolo, unde au fostu; foarte poftim... sѣ ne faceţ ştire de toate lucrurile şi de toate veştele dintr'acolo...."

Pecete mică peste hîrtie, nedistinctă.

CLXXXIV.

[1664-5, 1668-9.]

Nacu biv Stolnic, Vornic de Cîmpulung, către birăul „Giurgiu" pentru o iapă cumpărată de la „Mihil Vѣteşti, vamѣş den Cѣmpulungѣ"; oferind jurămîntul acestuia şi a „wmeni buni": „cѣ acmu n'au putut venè, cѣ ş-au dat gorştena, au avut treabѣ".

Vº: adresa românească. — Pecete de ceară brună, indistinctă.

CLXXXV.

[1664-5, 1668-9.]

Nacu („biv Stolnic") către „Ghiurgu birѣul şi alţi boiari" bistriţeni. Se plînge de *zăboare* şi de adăpostirea furilor; ceia ce ie contra sentimentelor Domnuluĭ. Cere caiĭ opriţi, „au sѣ ne daţi dumiavoastrѣ furi sѣ-i spѣndzurѣm acolo la hotar", fără care va *zăbori*. Un Ardelean fură prin „sѣnbraşii lui" şi apoĭ „face cѣrţile Mѣrii Sal[e] Domnu nostru menciunoase şi giudeţul a Mѣrii Sal[e] st[r]ѣnbu... Mai bine, cum am vis bine cu dumivoastrѣ pѣnѣ acmu şi au fostѣ aceastѣ cale deşchisѣ, sѣ fii şi de acmu tot paci bunѣ. Sѣ nu ne protivim ţѣranilor,

ce sь ţinem dereptatea, şi dumiavostrь şi noi, ca pьnь acmu". Trimete („am mьnat") un om cu scrisoarea Domnuluĭ pentru „Ştefьnel".

Semnat: „Аз Накȣл, бив столник..., vornic şi pьrcьlab suceavschii". — Fără adresă şi pecete.

CLXXXVI.

[1666.]

„Nemesnici de Cьmpul lungu" pentru un „tьlьhuşag". N'aŭ permis, după învoială, „oprire", dar cer „lege pre direptate".

V°: adresa românească şi o notă nemţească din 16 Mart 1666.

CLXXXVII.

[1669.]

Nacu („Stolnic") către „Gulgu" birăul. Trimete pentru a cumpăra 100.000 de cuie de şindilă, domneştĭ. Doamna grăbeşte; „şi bani au tremis tot polturaci, bani ungureşti". — Cîmpulung.

V°: adresa slavo-românească. Pecete de ceară verde, ruptă.

CLXXXVIII.

[1669.]

Nacu („Stolnic") către birăul „Ghiwrgu". „Alt, facem ştir[e] Mьrii Tal[e] prentru cestь guluş ce iaste sь ne strьngem la munte unde sь înpreunь

hotarele noastre cu a Leaşilor şi cu a Maramorĸşului la wbĸrşiia Cĸrlebabului la şesu, de acmu de Mircur[i] den dzuwa de Sin Pitru sĸ fim toţi acolo, în ceaia Mircuri sau Gioi sĸ fim acolo toţi, cĸ noi avem mult[ĸ] strĸmbĸtĸţi de Rusi... Deci noi cumpĸrĸm miia de cue de draniţĸ cĸte 80 de bani, miia de cue de şindil[ĸ] cĸte 50 de bani, miia de cue de leaţuri cĸte 2 florinţi; leul bĸtut l-am dat cĸte 180 de bani, şi Armeani toţi dau aşea, iar now ne iaste w pagub[ĸ] mare forte şi cu bani şi cu cuile, şi nu ne ţin[e] Mĸriia Sa Domna în sam[ĸ] now; Armeani spun cum dau bani ei şi cum cumpĸrĸ cuele ei, aşea ne ţin[e] now în sam[ĸ]; ce noi vom trimite polturaci prentru lei cei bĸtuţi; şi rĸmĸn neşte cue multe, de acmu sĸ vie de acolo pre urmĸ, cĸ avem forte strĸnsor[e] mar[e] de Mĸreia Sa de la Domna, prentru cuile; ce mĸ rwg Mĸrii Tal[e] sĸ le vĸndzĸ cum sĸ vĸnd şi Armeanelwr".

Vº: adresa românească. — Pecete mică de ceară neagră.

CLXXXIX.

[1669.]

Nacu către birăul şi „svatul tĸlnaciului" Bistriţei. Marĩ „nevoi... la ceastĸ margine la Cĸmpul lu[n]g"; fiind *depărtat de Vodă la altă treabă*, „nici au fostu socotitwr acwl[o] la aestu lwc", se fac *răutăţi* şi „tĸlhuşaguri" în voie, şi „zĸbor[e], care eu n'am vĸdzut eu de cĸndu sĸntu lucruri ca cestia; mĸ mir de Mĸrie Ta cum poč[i] suferi atĸte gĸlcevia, vĸdzĸndu Mĸrie Vostre rĸsĸpitura acestui satu... Iatĸ cĸ Mĸrie Sa Vod[ĸ] mi-u fĸcut cĸrţi

съ мѣргу la Мѣrie Sa la Craiul şi la toţi nemişii şi la Мѣrie Ta şi dispe Maramorѣş şi despia ţar[a] leşascѫ съ facem aşedzare şi pač[e] ca cum au fwstu mai dennainte vriame", pentru comunicaţii şi negoţ. Trimete pe jupînul Andreï, „neguţitor de Suceav[ѣ] ..., wm bun şi 'nţiliaptu", cum ştiŭ, pentru a face „aşedzar[e]". „Съ nu v[ѣ] bucuraţi Мѣriele Vwstria сѣci Сѣmpul lu[n]g îi pustiiu; iatѣ сѣ înblѣm de-i vwm strѣngia şi-i vwm aşedza loc", pentru a trăi în pace: „сѣndu va fi greutѣţi la noi, съ-s ocrotiascѫ cu dumivostrѫ, сѣnd va fi la dumivostrѫ greu, iar dumivostrѫ cu noi съ putiaţ trѣi..." Să nu maĭ fie *zăbor;* păgubaşii vie la iel pentru a li se *pleni* şi a *se împăca.* Cere răspuns şi veştĭ: cele din ţară le spune Andreï. — Suceava, 2 Mart.

Pecete neînţeleasă peste hîrtie. — V°: adresa românească.

CXC.

[1670.]

Nacu către birăul Ianoş, pentru *gîlcevele* şi *valurile* dintre supuşiĭ ambelor părţĭ: trimete „wameni ai nostri..., съ ştim acei cai ce i-au luat slugile Dumilor Vostre de la wmenii nostri şi au dzis сѣ-i iau pre sama Craiului, сѣ Мѣriia Sa Vod[ѣ] nu ia caie nemѣrui; mulţi neguţitor[i] dela Braşeu şi de la alte тѣrgѣ vin la noi şi n'au nime nici un val de Мѣreia Sa de Vod[ѣ]; aceşti cai tot i-au luat; şi mor sluga Dumilor Vostre". Va îngriji să nu maĭ fie furtişaguri şi să se plătească datoriile. Urmează despre „zăbore": „Dumeiavoastrѣ tot suduiţi pre wamenii nostri şi-i

ţineţi rьu; nu se cade sь-i ţineţi rьu, cь ai vostri wameni, cьnd vin aicea, noi i cinstim şi-i socotim; noi n'am vrea sь sь fac[ь] scьrbь şi zьborь... Iar, prentru furi carei au fostь a Dumilor Voastre veninţi aicea la noi, noi i-am prins pe toţi şi i-am spьndzurat pe toţi aicea la noi; iar ai nostri furi au trecut în ceaia parte la dumiavoastrь, şi şed acolea şi vin de fur[ь] aicea la noi; leage nu avem cu dьnşii, ce tot i vom vьna şi pre aceia pre toţi pre cьtinel, cь furi nece w dobьndь nu fac în ţar[ь]... Lesne-i şi now a fač[e] zьbore, ce mai bine pacea". — Cîmpulung, 1iŭ Ianuar.

Pecete verde mică.

CXCI.

[1670.]

„Nacul ce-au fostь Stolnic-Mare, Vornic de la Cьmpulungь", către acelaşĭ. „Alta, au tremis Mьriia Sa Vod[ь] sь tremiţ la Bistriţь sь aducem 88 sape bune mar[i] de vii la Cotnar". Trebuie pănă la Ispas; baniĭ se vor plăti. „Numai acmu mь rwg sь le dea în credinţь dow trei dzile, sь avem la Mьreia Ta credinţь pьnь la Ispas".

Pecete verde de ceară ruptă.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREŞTI

CXCII.

[1670?]

Acelaşĭ („Stolnic") „şi Gheorghiţь Vornicul de Suceava" către Bistriţa. Pentru nişte boĭ furaţĭ.

87527

Cer a se *da trăsoare* satelor pentru aflarea furilor saŭ plata boilor.

Pecete de ceară galbenă, cu sabia şi steaua.

CXCIII.

[1670 şi urm.]

Scrisoare, cu sfîrşitul rupt, către birăul Tămaş, pentru o plîngere făcută contra autorilor unei petiţii la Vodă.

CXCIV.

[1670 şi urm.]

Nacu către acelaşĭ, pentru un negustor.

Pecete verde de ceară, ruptă. — V°: adresa românească.

CXCV.

[1672.]

† Cuvѧnтѣ da la Mѣriia Sa de la birѣul cu Sfatul Mѣrii Sal[e].—Sѣnѣtate şi închinѧciune dumitale, Mironaşco Cocoranul. Dau-ţ a înţeleage dumneata pentru neşte vecini ai dumitale ce-au eşit înaintia unor iwbagi ai noştri în capul Suhardului, la Fѣntѧna Reace, venind din Moldova, de i-au prѣdat: unul Maxim Pѣscariul şi altu Iwnaş Criblii; ş'au mai fost ei, ce ei nu-i ştiu iwbagii noştri,

darѫ ei ş'or şti soţiile; deci de la unul au luat 26 de lei şi ѡ cьldar[e] de trei cup[e] şi ѡ iapѫ surѫ, cu mьndzul, alaturea şi ciniile toat[e] noaѫ, şi bicaѡ şi 2 blid[e] de cositor, luat[e] într'un leu, şi altuia 2 iape: un[a] sur[ь], alt[a] morg[ь]; cea sur[ь] a fьt[at], şi iar cinii noaѫ şi a altuia un cal, şi ciniile a doi cai, şi un sucman, şi adecѫ ce-au avut tot, — cь le-au fost slubod a le lua şi capul; de[č]i nevoiţ dumneavoastrѫ ca nişte înţelepţi de ne întoarceţ, şi s[ь] vь întoarcem şi noi ce vi-i paguba de la noi, cь nu sѫnt de la noi ѡpri[ţi] nič[i] un fileariŭ, cь întьiŭ Grigor Haleţi bine ştì lotri de aici, şi el încь are pagubѫ multѫ. Deč[i] nu numai a lui, ce cьţ au de aič[i] pagubѫ de aci, fьr ni[č]i o grije veniţi, cь vь s'a întoarce tot, numai sь ne întoarceţь şi voi.

† Deč[i] dumneata, giupьne Mironaşco, trimeate-ne şi dumneata cuvьntь ѡr de ce ţi-i voia pe noi; deacѫ avem gѫnd, iacь noi scoatem înainte cuvьntul cь nu ni-i voia de gѫlceavь. Şi sь fiţi dumneavoastrѫ sьnьtoş, amin.

† Писал сеи книг Іѡн Моѧ елико вьм к҃ льи *(sic)*.

Iѡnaş Criblii şi cibote şi 20 de lei mi-au luat, мсца April 2 дни.

Fără pecete şi adresă.

CXCVI.

[1672.]

„Pьtraşcan Tьutul şi Miron Cucoranul“ către birăul „Tьmaş“. Nişte oamenĭ din Ardeal fiind

prădați de „niște lotri di-aciia, den partia leșască și den partia nostră“, a acordat, neputînd prinde pe vinovați, satisfacție cu *zapis*. — Cîmpulung, 1672 (7180), 28 April.

V°; adresa românească. — Pecete nedistinctă.

CXCVII.

[1672.]

„Sătenii din Maerul“ cer Bistrițeĭ a se ierta un om al lor, care se va îndrepta poate. — 17 Iunie 1672.

Fără pecete saŭ adresă.

CXCVIII.

[1672-3.]

Tăutul și Cucuranul către birăul Tămaș. Primind o carte de la *boierii noștri* pentru o pagubă a Bistrițeĭ, aŭ prins pe furi și voiaŭ să-i spînzure. Dar, „wmenii furilor s'au apucat să-i plătească“, ceia ce s'a primit. „De-aiasta, noi bucuroși n'am hi fost, ce, de vreme ce i-au pus diiavolul, n'avăm ce face: răii nu ascultă“. — 19 Septembre.

V°: adresa românească. — Pecete brună, de ceară.

CXCIX.

[1672.]

„Întru dzilele Mѣrie Sale Tѡmѫș birѣul de cetatea Bistriței și domnu de vidic Sut Gheorghiu și pѣrcѣlab Sabou Danil", popa Lucacĭ, din satul Salua [Salva], se îndatorește, cu chezășĭ, pentru a nu fi gonit, să nu maĭ umble după carte de „nemeșig", precum îșĭ scosese una de la „un diiac a lui Craiu". — 14 Decembre 1672.

CC.

[c. 1672-1682.]

„Miron Cucuranul și Pѣtrașcan Tѣutul" către Bistrița, pentru o năpastă provocată de un popă ce furase *cărți* de la altul, din Polonia, și de alte afaceri. „Alta, mai poftim pe dumnavostrѣ pentru trei vite de ѡi cu mei, car[e] au giuruit ѡamenii Dumilor Voastre dumisale lui Dimideschi pentru decret, și s[ѣ]ntu ѡamen[i] noștri chizeș la Dimideschi; acmu ѡamen[i] noștri pat rѣu pentru ѡi; ce poftim pe dumnavostrѣ sѣ-s dè și acele vite, precum s'au grѣit."

Pecete mică roșie.

CCI.

[c. 1672.]

„Miron Cucorianul" către Bistrița, pentru represaliĭ exercitate de un Ardelean păgubit de un Cîm-

pulungean „din partea leșască“ contra unuĭ om „den Rъstъci, den ţara Moldove“.

V°: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCII.

[c. 1672.]

„Pътrașco Tъutul“ prezintă o cerere contra Măerenilor, cari aŭ furat vite și aŭ tuns oĭ, „c[a]ri-au fost frunte wilor“. — 7 Novembre.

V°: adresa românească. — Pecete mică roșie.

CCIII.

[c. 1672.]

Același către birăul de Bistrița, pentru un zăbor făcut de „Leși“, de „postarwst“-ul; între cele oprite: „4 glugi... și 2 rъteze cu amnare și un brъu împletit, cu cuţъt.... 3 putini cu caș, 3 brъe bune, curate, de aramъ galbъnъ“.

V°: adresa românească. — Pecete brună, de ceară, ruptă.

CCIV.

[1671-2.]

Nacu către birăul „Tamaș“. „Alt, facem știre Mъriilor Voastre pentru veștele dentr'acoč[e], sъ

ştii cъ s'au rъdicat la noi Ţara de Gios pe drumu nostru şi s'au închis în Curte cu Turcul ce au fostъ venit la bir, şi acmu au trimis de la Iaş acei boiari sъ margъ mazili, şi curteani, şi de la tъrguri tъrgoveţi, şi de la toate mъnъstirile cъte doi cълugъri aleş[i], sъ margъ la Ţarigrad, şi s'au strъns toat[ъ] ţara la Iaş; nu ştim de acmu ce sъ va mai aleage: au fostъ viind Tълmač[iŭ] Pъharnicul cel Mar[e] cu 300 de Cъzaci waste, cu banii Ducъi-Vod[ъ], şi le-au eşit giosъnii înnainte, şi au scъpat Tълmaci numai însuş al treile, iar Cъzaci au scъpat şi s'au întorsъ de la Prut înnapoi, iar Domna cu boiar[ii] s'au dus în Ţara Munteneascъ, şi Tълmač[iŭ] încъ s'au dus într'acolo; wamenii sъ tem: deci, vъdzъnd noi aceaste lucrur[i] reale ce s'au nceput la noi, n'am lъsat pre Samoilъ, sluga Dumilor Vostre, sъ mai margъ la Suceav[a], cъce au val mulţi pre ceale drumur[i], de iau caii, ce l-am întorsъ înnapoi; ce sъ va mai şti, vom faci ştire Mъriilor Vostre de toate. Al[ta], facem ştire Mъriilor Vostre pentru Petria şi pentru Ghewrghie Burdujea, au venit la noi cu wameni buni, şi le-am luat sama lor, şi nu sъ aflъ sъ fii fъcut nemъrui nici w pagub[ъ], nice în ţara noastrъ, nici în Ţara Ungureascъ, nici la Maramorъş nu au fъcut nemъrui nici o pagub[ъ]; doar aiurea; ce, vъdzъnd noi cъ nu vin de necъiъrea nime sъ pъreascъ, noi i-am dus la besearec[ъ] şi i-am giurat pre cruce şi pre svi[n]ta evanghelii sъ fii wameni buni sъ-s hrъneascъ cu dereptate şi sъ şeadzъ cu wameni buni şi sъ fii cu Cъmpulungeani la dъnşii; sъ vor însura în Cъmpulungъ, şi acolo în ţar[ъ] la dumiavoastrъ sъ n'aibъ val wameni lor de nime, ce sъ fii wamenii lor în pace, cъ mai bine iaste sъ fii wameni buni decът sъ fii wameni rъi şi sъ-s fac[ъ] mulţi rъi; mai bine

să fii wameni buni; ce acolo să n'aibă val wameni lor pentru dânșii; ce, să vei să-ș cear[ă] fiicene ce ne va fi dator, să-i plătească, să-s înpaci aicea, căce am socotit că au venit de bună voe la noi cu atâția wameni buni să să hrănească cu dereptate bun[ă]... Mă rog de hârtie și de cuțite: 3 cuțite într'o teac[ă] să fie, iscusite forte și cu teac[a] mai mici decât cealea ce au fostă făcute mainte; forte mă rog." — Cîmpulung, 7180, 29 Decembre.

Adresa slavă. — Pecete mică de ceară roșă-gălbie, cu două figuri de cameie.

CCV.

[1673.]

„Ghiorghii Vvrnicul. ce au fost Armaș", către „Tănaș birkul" de Bistrița, pentru hoți moldoveni din Cîmpulung. „Și sătenii i-au știut că au fostu wmeni răi, tâlhari, și nu i-au prinsu, căci dumnalui Stolnicul s'au fostu înpăcat cu acești tâlhari, și n'au lăsat să-i prindă, ce acmu vede și satul că a ci *(sic)* rău; ce am trimis la Măriia Sa Vod[ă] și am făcut știre Mării Saale să dzic[ă] Stolnicului să-i prindă, dacă s'au înpăcat și le-u fostu dat voe să hie tâlhari: deci Măriia Sa Vod[ă] așè tare strânge pre Stolnicul și pre sat, numai să-i prindă." Așa a făcut și iel, prinzînd din *soțiile* lui Petre Topor „2 Rus, 1 Ungurian". N'a dat drumul pentru 100 de leĭ unuĭ hoț; nicĭ pentru o mie! Despre un Ardelean oprit, pentru „pără mar[e] de Jidovi", cărora li luase „unelte". Va fi prieten, „cât wi fi giudeț acestui loc aici, nu ca Stolnicul: ce wi grăi să fiu stătător în cuvântu". A trimes la Vodă pe

ceĭ treĭ hoţĭ „sĸ-i întrebe, cu a cui ştire tĸlhuescu". — Cîmpulung, 6 Maiŭ 1673; aduse la 16 st. noŭ, adecă în aceiaşĭ zi.

De notat: înţeleş = am înţeles.

V°: adresa românească. Pecete brună, ruptă.

CCVI.

[De la 1673.]

„Miha[i]l Tĸutul. biv Logof[ĸ]t", către birăul Gheorghe, pentru certe de hotar: „Eu, de pre partea mea, nu dau voe nemĸrui sĸ zĸbereascĸ... ☧ Grĸmeşt[i]". 7 Novembre.

Adresa românească. — Pecete ruptă.

CCVII.

[1674.]

„Cĸmpulungenii" către Bistriţa. „Alta, de veşti ce ne scrieţi Mĸriile Vostrea, nu forte ştim avidoma; cuvinte ne vin bogate, carĸ de 'nţeles nu ştim, numai cĸrţi ne-au venit de la Dumitraşco-Vodĸ, sĸ eşim pentru hrana; earĸ noi tot nu ne cutedzĸm eşi, cĸ cuvĸntu ne vini cĸ Tĸtarĸi s'au lovit cu Leşii; întĸiu au fostu biruit pe Leş[i], apoi au venit cĸşteleianul cu atĸta samĸ de wste ş'au bĸtut pe Tĸtar[i] şi cobor Leşii în gios; ce nu mai ştim ce va mai fi şi cum; numai Dumnĸdzĸu va şti; şi Turci cu Tĸtarĸi nu sintu; numai ce iaste

Dumitraşco-Voda cu Tătărăi. Alta, v'am mai scrie, ce adevărat nu să ştiŭ". Cer ştirĭ.

Fără pecete.

CCVIII.

[1674.]

„Vornicii de Cîmpulung, anume Stărce şi Ghiurghiţă", daŭ un certificat de proprietate unor Romînĭ, asupra unor caĭ ce li s'aŭ furat. Martur şi „Stati Vamaş de Cotin", semnat: ἐγὸ Στάθης μαρτυρῶ. — 11 Maiŭ 1674.

Pecete mică, de ceară galbenă.

CCIX.

[De la 1677.]

Nacu (biv Vel Stolnic") către „Apafi Mihaiŭş". Salută pe Apaffy, mama sa, „domniĭ" săĭ şi toată Curtea luĭ şi cere doĭ rîşĭ frumoşĭ şi ieftenĭ: „negoţ preetenesti". — Cîmpulung.

P. S. „Să ştii Mărie[e Ta] de fratele Mării Tal[e], de fiiul nostru, de Alixa[ndru] Păharnic, ne-au venit scrisoar[e] de la dumialui că iaste sănătos şi nu va fi zăbav[ă], ce va veni curund. Să avem scrisor[e] de la Măriia Ta, să ştim de bun[ă] sănătate Mării Tale şi de veşti despre Neamţi să ştim".

Semnătura. — Adresa birăului «Inber Marten». — Fără pecete.

CCX.

[1677-9.]

† Cinstite şi de Dumnѧdzѣu dѣruite al nostru bon priiatin Mѣria Ta Imbreà Marton, birѣul de Bistriţѧ, de l[a] Dѣmnѧdzѣu poftim de binel[e] dumital[e] de pororea sѧ ne ves[e]lim, ca de un Domnѧ potincios, ce eşti a molţi de folos, ca cel ce eşti dintr'w bon[ѧ] rѧd[ѧ]cinѧ nѧscwt, ca cel ce eşti ca o mlѧdiţѧ de bon fel, cw twt înţelepciun[ea] crѧscwt; mlѧdiţa cea bonѧ, wre wnde este rѧs[ѧ]dit[ѧ], de toţi wmeni îngrѧdit[ѧ]. Alta, facem şt[i]re Mѣrii Tale pentru cei bani ce-u fost luat dumnelui Stwlnicwl înpromwt, de tѧte ori a pwroncit Mѣriilor Vwstre sѧ-s ia cei bani del[a] Pizdѧlѣu şi de l[a] Candrea, şi pѧn' acmu nu i-a luat, ş'am înţe[le]s c'aţ oprit pe Petre Şandrw pentr' aceia ban[i], iar noi om fač[e] cum om face ş'om plѧti acei bani, iar care om ne-or vini del[a] Mѣriile Vostre, i-am wpri aice şi no io-m lѧsa pѧr n'or trimite Candrea şi Chir[i]la; bani aice-s la noi, şi pentr' alţi sѧrač[i]. Sѧ mai vie sluga Mѣriilor Vostrea aice la noi, Samoil, dor om mai potè fač[e] cumva sѧ strѧngem ban[i] sѧ dѣm. D'aiasta facem şt[i]re Mѣriilor Vostri. Sѧ fiţi sѧn[ѧ]tos w χѣ ѧмнн.

† A dumital[e] de bin[e] voitor Velič[i]co Costin,
Comis, Vornic de Cѣmpulungu,
mѧ închin cu sѧn[ѧ]tate.

[În sens invers:] † Cinstit mѧn[a] dumisale birѧului de Bistriţѧ sѧ-s dè cu sѧn[ѧ]tate. — Fără pecete.

CCXI.

[1680.]

Drăguşin către Bistriţa, pentru nedreptatea ce se face Negreştilor. Pentru „frăţie Măriii Sale Domnu nostru, carea avea cu Mărie Sa Crai“, n'a *zăberit,* ci a făcut raport Domnuluĭ la Iaşĭ, „într' acesta chip că, cene ar veni dă ai Măriilor Voastre aice la noi, tuturor le se face dereptate şi plinire, iar ai noştri nici au dereptate, nici plinire, nici la Măriile Voastre, nici la şpan; cine unde mergu, le iaste cuvântul lor tot de tălhari, şi am spus cum tălhariul iaste la Măriile Voastre de-l ţineţi, şi noi plătim. Deci Mărie Sa Domnu nostru, deca au înţeles de acestu lucru, s'au forte scărbit şi au scris ŭ carte la Crai Mărie Sa, scriindu Mărie Sa Domnu nostru că nu vă ţineţ Măriile Voastrea de leg[ă]tura ce au legat Mărie Sa Vodă cu Mărie Sa Crai şi nu faceţi dereptate ŭmenilor noştri; şi altele multe au scris Mărie Sa, carea nu le poci eu scrie aice, şi au vrut să trimeţ carte acesta, şi n'au ce scrie, pentru Grec Miclăuş, pe un poşte dereptu la Crai. Eu, văzând că, de va trimete Mărie Sa Vodă carte la Mărie Sa Crai, va veni asupra Măriilor Voastre vre-ŭ împut[ă]ciune de la Mărie Sa Crai; deci Măriile Voastre veţi avè pe meni părere rea, ştiind Măriile Voastre că de la meni s'au început acestu lucru, de am dat ştire Domnu nostru, ce am întrat la Mărie Sa Vod[ă] de am grăit ca s[ă] facă ŭ carte la Măriile Voastre pentru aceşti săraci de ŭmeni, ca să li s[ă] plinească ce ar fi dat pentru acel tălhar al Ciuchirlei şi să-m dè carte la meni să ŭ trimeţ la Măriile Voastre. Deci Mărie Sa m'au învăţat ca s[ă] viu eu păn acei la Măriile Voastre

ca s[ъ] fac aşъz[ъ]mъntu sъ-s plinescъ wamenilor, iar, neplinind wamenilor noştri Mъriilor Voastrea, cu den Mъriile Voastre sъ trimeţ carte la Crai; ce eu nu putui veni, cъ au venit gorştinarii, ce n'am cap a m[ъ] clъti undevaş, cъ iaste porъncъ împъrътescъ; ce trimeş ceşte wameni cu cъrţile la Mъriile Voastre; ce Mъriile Voastre sънteţ înţelepţi; ce veţ înţelege şi carte Mъrii Sale lu Vodъ, ce scrie la Mъriile Voastre . . ." Dacă nicĭ aşa nu se va folosi nimic, *gîlcevile* vor creşte „şi zъboar[e] mar[i]. Ce eu stau de m[ъ] mir de Mъriile Voastre, cъ eu înţeleg cъ mari înţelepţi sънteţi Mъriile Voastre şi cu multъ mente; şi pentru un tъlhari veţi făc[e] Mъriile Voastre de sъ va învrъjbi un Domnu cu un Craiu şi sъ va închide acestu plai, de nu va mai unbla nimene pe dinsul . . . Nu vom lъsa sъ fie wamenii noştri prъdaţi şi tъlhariul sъ-l ţineţ Mъriile Voastrъ; acesta nu w vom lъsa pъn în ruptul capului, ce, au le sъ va plini cu bine, au va fi într'un chip". Cine are de reclamat contra Negreştilor, vie să jure: „iar, pъn nu va jura, nici un ban nu va luwa". — 4 Maiŭ 1680.

V°: adresa românească. — Pecete roşie cu o cameie.

CCXII.

[1680.]

„Drъguşin, biv treti Vistier, Vwrnicul ot Cъmpul lungu", către birăul bistriţean „Embre Marton" şi „Gonoş Mihai, Vel Vameş". Ie sănătos, „den mila lui Dumnezeu şi cu luminat norocul Mъrii Sale Domnu nostru". I s'a cerut de la „dumnelui

haramiţaşul“ un *izvod* „de сѣтѣ vit[ѣ] au trecut estimpu pen vѣmile Mѣriilor Voast[r]ѣ şi au venit pe aici pe la mine“. Fiind în ceartă cu oraşul, să deie izvodul? 15 Iulie 1672 *(sic)*.

V°: adresa românească. — Pecete mică roşie.

CCXIII.

[1680.]

„Drѣguşin, biv treti Vist[iernic], Vwrnicul ot Dѣlgopol“, către Bistriţa, pentru amestecul nedrept al unor Moldoveni în omorul făcut de un supus al oraşului, în Moldova, pentru a fura berbeci. — 26 Decembre 1680.

Pecete mică, neagră, cu o cameie.

CCXIV.

[1681.]

„Protopop Costantin de Vidic“ („Budic“?) către Bistriţa, dezaprobînd un divorţ. Se roagă a i se pune scrisoarea „în bold“. — 1681 (ѯаχпа).

V°: adresa românească. — Pecete mică, cu fum.

CCXV.

[1681.]

„Vlădica Iosif“ [al Ardealului] către birăul „Imbrea Marton“, mulţămind „сѣ m'aţ priimit cu

cinste în cetatea Domnilor Vostre, şi în vidic afar[ѧ] m'aţ petrecut cu cinste"; scrie şi pentru un popă prădat. „Scris în Iuda, 1681, Fev[ruar] 2.".

V°: adresa românească. — Pecete neagră, patrată: Iwsif.

CCXVI.

[1681.]

[Teodor Nacu] către Franz Deák, notariul Bistriţeĭ. Ie la Cîmpulung. „Sѧ ştii dumiata cѧ ne sosir[ѧ] acmu del[a] Liov, şi spun cѧ Leşi sѧ gѧtes[c] tar[e] de waste şi sѧ strѧngu la obuz, iar puter[ea] Împѧratului Mosculuĭ au purces, foarte oaste mult[ѧ]: dzic sѧ fie 300.000 de oaste Moscali, fără Cѧzaci şi 5.500 de puşci; pentru Tѧtar[i], întѧi sѧ făc[u] cuvѧnt cѧ sѧ vie Tѧtarѧi supt Cameniţ[ѧ], sѧ ias[ѧ] în tѧmpinare[a] obuzului leşѧscu, iar acmu nu se înţѧlege nemic de dѧnşii..." Cere veştĭ. Menţiunea afacerĭĭ unuĭ Isac. „cѧ el ştie bin[e] cѧt greu au pѧţit la Anton-Vod[ѧ], şi tatѧ-mieu s'au pus de l-au scos, iar acmu eu sѧ dau pentru dѧnsul? N'oi da, cѧ nu-s dator cu nemic: eu, sѧ viu la Ardel, nu poci, sѧ stau de faţ[ѧ]", dar sînt marturĭ. „Duca-Vod[ѧ] au rѧspunsu, wri sѧ afle tatѧ-mieu pre Isac, wri sѧ-l dea pre mѧn[a] Oncioeĭ, au sѧ plѧtescѧ moarte frѧţine-sѧu şi, viîndu del[a] Iaşĭ, s'au tѧmplat moarte tѧtѧne-mieu, şi, pѧrѧndum[ѧ] pre min[e], eu, neştiind poveste[a], i-am dat o iap[ѧ] şi o vac[ѧ], şi mi-au făcut şi zapis, unde wi gѧsi pre Isac, sѧ-m[i] iau de la dѧnsul". — Cîmpulung, 28 April [1681].

V°: adresa românească — Pecete mică de ceară roşie.

CCXVII.

[1681.]

Drăguşin către birăul „Enbro Martin“. Un Cîmpulungean n'a fost lăsat a *zăberi* pentru un „meşter“ bistriţean, care refuza să facă „neşte cruci de beserec[ь]“. „Alta, iar fac ştire Mьrii Tal[e] cь au fostu eşit an atьta vit[e] den ţinutul Mьriilor Voastrea de au vьrat la Runcul Dorni, şi eu, pentru voia Mьriilor Voastre, nemic nu le-am luwat, iar acum iar am înţeles cь au eşit acolo sь vereze, ce am trimis de am făcut ştire Mьrii Sale lu Vodь; Mьriia Sa Vodь me e-u pьrьncit sь trimeţ sь le spargu sьlaşurile şi sь-i gonescu sau sь-ş dè datul, pentru cьci verez pre pьmьntul Moldovei; iar, de nu vor vrea sь dè plat[ь], nici vor vrè sь fug[ь], aşa îm iaste porьnca sь le fac trьsur[i], ce eu n'am vrut sь le fac dь niciunele de aceste pьn nu voi făc[e] ştire Mьriilor Voastre“. Să se deie ordin interesaţilor a veni pentru *împăcare,* fără de care se vor face *trăsuri:* „pьntru cь nu sь va putè închina pьmьntul Moldovei, sь-s dè Bistriţi“. — 31 Maiŭ 1681.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară neagră, goală.

CCXVIII.

[1681.]

Drăguşin către Mihaĭ Gonoş: trimete „10 cai, ca sь-m cumpere cevaş pьine“. — 27 Decembre 1681.

V°: adresa românească. — Pecete mică roşie.

CCXIX.

[c. 1681-5.]

Cîmpulungenii către Bistrița. „Au înblat v'o dziace wmeni de la noi în Țara Muntenascѣ la vin, și s'au tѣlnit acolo cu un ficior a lui Iacobѣ Pizdѣlѣu, cѣ au fostu mѣrsѣ cu niște berbeci a unui niamiș sѣ-i vѣndzѣ". Contestă participarea Negreștilor la un omor, și ieĭ confirmă: „Noi bѣtrѣnii satului rѣdicѣm cu sufletele nostre sѣ dѣm sama înnaintia lui Dumnѣdzѣu pentru Negrești, cѣ ei nu sѣntu vinovați, Negreștii".

V°: adresa românească. — Pecete cu fum.

CCXX.

[De la 1682.]

„Protwpwp Vas[i]lie din Mwcwd și cu twț preuții vidicului Mѣriilwr Voastre" către birăul „Swponar Tѣmaș". Aŭ făcut sobor la Năsăud, „și am cerșut a-l dea-u-l Mѣrii Sal[e] lui Craiu taleri și deajdii; deci preuții vidicului s'au jeluit cѣ nici w simbrie de la sate n'au, cum au rѣnduit țara și vl[ѣ]d[i]ca Sava: de toatѣ casa 10 bani de casѣ și w mirțѣ de grѣu și clac[ѣ], și s'au alegѣduit vidicul pre acea, cum știi și Domnia *(șters:* Mѣria) Sa dwmnul Andriiaș și pѣrcѣlabul; acmu, necum sѣ dea mirțѣ și bani, ce nič[i] ce au fwst pѣn' acmu mai de mult nu dau. Deci nѣ smerim Mѣriilor Vwastre sѣ faceți bine Mѣria Vwastrѣ sѣ scoateți ce simbrie s'au fwst alegѣduit atunci, sѣ nu supѣrѣm pre Svenția Sa vl[ѣ]d[i]ca Iwasaf, deaca-l va aduce m[i]l[o]stivul Dumnedzѣ[u], cѣ Mѣria Voas-

trѣ aț vwit așea, sѣ dѣm știr[e] Mѣriilwr Voastre: ce nevoe va avea, sѣ ne jeluim Mѣriilwr Voastre, sѣ nu supѣrѣm pre Vl[ѣ]d[i]ca; deci nwi ne jeluim Mѣriilwr Voastre cѣ s'au fѣgѣduit sѣ dea clacѣ, și la dzil[e] pielceale de miel, la Sim Giwrdzѣ și la Ispas și la Rusalii, ce nu dau nemicѣ. De aceasta ne rugѣm Mѣriilor Voastre". — 19 Maiŭ 1682.

Fără pecete. — Rezumat german.

CCXXI.

[1682.]

„Andry Dymidecky", rohmistru, pronunță, din ordinul „Mѣriia-Sa[le] hatmanul Coruni", hotărîrea într'un proces dintre niște Ungurenĭ și Cîmpulungenĭ: „sѣ margѣ 5 în beseric[ѣ] și s[ѣ] giure"; fixează și o gloabă. — 20 Maiŭ 1682.

Fără pecete.

V°: „Decretul Ungurenilwr".

CCXXII.

[1682.]

Drăgușin Vistierul către birăul „Sѣpunar Tamaș" pentru oprirea unuĭ „fecior" „Adevѣr, pote cѣ v'ați arѣtat Mѣriile Voastre priiatețugul care aveți spre noi. Eu, zѣu, nici aș fi gѣndit de una ca acesta." Pîrîșul, „Hanѣș", ie un om rău: „au mersu în gaz[dѣ] la Petre Șandrul, și au unblat cu w nѣemit[ѣ] de w au îngrecat, și au fѣcut un fѣt. Eu, ca sѣ nu-i fac lui nevoe, am apucat pe Petre Șan-

drul și l-am globit cu lei 10, și am zis ca iaste îngroșat[a] muere de un nemit al Șandrului. Apoi, viind Hanaș aice asta tomna, l-au și apucat Petre Șandru ca sa-i întoarca acei lei 10 care îi dedese la men[e]. Hanaș, dec'au vazut nevoe, au venit la men[e] ș'au îngenuchet cu genuchele la pamantu, rugatu-mi-se pentru numele lu Dumnezeu ca sa-i fac un deres de la sateni și de la men[e]; ca, de veți înțelege Mariile Voastre una ca acesta, el nu mai are cap. Eu, vazand rugamantul lui, mi s'au facut mila și e-m facut w carte cu pecete satului și cu iscalitura mè, cum ca au legiuitu atata oameni pe el cum ca nu este vinovat. Iar veți ști Mariile Voastre ca nici macar un wm n'au legiuitu, numai i am facut noi ca s[a] scape de catra Mariile Voastre. 10 lei mi-eu facut sa eu unplutura; macar un ban n'am luwat, ce i-am lasat pentru priiateșugul Mariilor Voastra; w iap[a] au omorat, și aceia o am platit, ca sa n'aiba paguba". Trimete și un om să spuie „cum au gratu batranii satului pentru acesta cu muere". — 30 Maiŭ 1682.

Vo: adresa românească. — Pecete de ceară brună, cu o cameie. — Anexat și un izvod. Mențiunea «vătămanului».

CCXXIII.

[1682.]

Drăgușin către Bistrița pentru „Nacul din Dorna", năpăstuit de un „Ros", care i-a oprit lucruri, de și Nacu jurase înnaintea „Vornicoloi de Campolongu și a mea însuși". — Prezintată la 15 Iunie 1682.

Vo: adresa românească. — Pecete de ceară roșie, indistinctă.

CCXXIV.

[1682.]

Plîngere a unuĭ Romîn contra unor prădătorĭ aĭ săĭ, cari *i-aŭ ucis baba, ce s'a dus cruntă la șpanĭ.* Iel se plînge că a *fost băgat în bold* de autorităţĭ.— Prezintată la 2 Novembre 1682.

CCXXV.

[1682.]

Sava, egumenul de Putna, către birăul Bistriţeĭ pentru doĭ fraţĭ trimeșĭ „în Maramureș, la sat la Museiu, cu pohta boiarilor din Maramureș, de-au fost la sv[i]nţeniia unii mѧ[nѧ]stiri ce s'au fѣcut în hotarul Museiuluĭ.“ Vin înnapoĭ prin Ardeal de teamă „de wmѣt sau de ghiaţѫ“. Cere a fi scutiţĭ la vamă. — 4 Novembre 1682.

V°: adresa românească. — Pecetea egumenului pe ceară roșie.

CCXXVI.

[1683.]

„Petria Hurghiș wt Cѣmpulungu, nemiasnicul, și cu tot satul, cu bѣtrѧnii, cu tinerii“, către Bistriţa. „Sѧ știţi pentru rѧndul wștilor cѧ au dzis wrecine, un wm fѣrѧ triabѧ, cѧ wr vini wștile pe la noi la Mѣriia Vostrѧ, sѧ între în ţarѧ la voi; ce iatѧ cѧ v'am mai scris sѧ pe Luca, apoi au mai vinit și Toad ·r Zpѣrciogѧ, numai a doa dzi dupѧ

Luca. și în cestu ciasь ce au sosit Toader Zbьrciog au sosit și wmenii noștri de la wste. Și sь știți Mьriia Vostrь cь wștile s'au pornit adevьrat pen Ța[ra] Munteniascь fьrь greș, cь au vinit patru Turci de wlac la boiarii în Iași, și numai ce au pornit wștile sь fie în doѫsprьdziace dzile la loc; ce bine sь știți Mьriia Vos[trь] cь noi nu sintem cu rьu cьtrь Mьriia Vostrь și cьtrь țara Mьrilor Vostre. Ce noi am avut hrano și adьposalь de multe; ce bine sь știți Mьriia Vostrь cь, de n'ați trimite Mьriia Vostrь *(bis)* pe nime pentru unile ca aiastia, ce, de am vedia cь dorь vine, feriascь Dumnьdzьu, v'un greu, noi n'am aștepta sь vie cineva pentru viastia, ce am trimiate noi de v'om da știre."

V°: adresa slavo-românească. — Pecete mică de ceară.

CCXXVII.

[c. 1683.]

Decizie a luĭ „Andry Dymidecky": „Așь s'au ales giudeațul cestor wmeni: Iliiaș din Sim Giordzu, din țara ungurescь, sь giure doi vьtьmanii de Putila pentru Scriblii, pentru Pьscari, cum nu au fьcut ei pagubь acestui wm, lui Iliiaș, de 4 epe și un cal, cu toat[e] cinaile *(sic)* lor și bani 25, de lei; deci, de vor giura, Iliiaș sь-ș caute paguba aiuri; de n'or giura, sь aibь a-i plьti aceste ce scriu mai sus. Iar, de n'or giura, sь aibь a-i aduce sьtenii aice la zabolw *(sic)* la noi, înpreunь cu pьgobașii, și altь pagubь: w cьldare și 2 blide de plumbu".

Fără adresă și pecete.

CCXXVIII.

[1683.]

† Noi Cѣmpulungianii scriem la Mѣriea Ta birѣu şi la Mѣriia [Sa] Gonoş Mihaiu şi la tot wraşul, precum sѣ n'aveţ nice o grije de rѣndulѣ wştilor, cѣ eu Iwnaşco Pizdalѣu am venit în dzua de Paşti de la Vodѣ, cѣ wştile mѣrgu pe în Ţara Mu[n]teaneascѣ. Adevѣrat cѣ noi, de am şti, v'am da ştire Mѣriilor Voastre. cѣ iatѣ c'au venit şi un wm domnescu în Dorna; ce sѣ nu vѣ teameţѣ, cѣ cu adevѣrat mѣrѣg pen Ţara Mu[n]teneascѣ oştile. За сїѧ пѹш[є]м.

Eu Iwnaşco Pizdalѣu şi cu Vornicul de Cѣmpulungu şi cu totѣ satul ne închinѫm Mѣriilor Voastre. За сїѐ пншнмѣ.

Fără pecete şi adresă.

CCXXIX.

[1683.]

„Rѣcuviţ[ѣ] Logofѣt“ şi „Twader Vist[iernic]“ către birăul Tomaş al „Bistreţii ungureşti“, pentru o judecată: „Au tras jalobѫ înnaintia noastrѫ“. — Iaşi, 3 Septembre [1683].

V°: adresa românească. — Pecete peste hîrtie. — Însemnare germană.

CCXXX.

[1683]

Drăguşin, Vornicul din Cîmpulung, către birăul Tomaş şi Vameşul Mihaĭ Gonoş. „Iar, pentru

rьndul veștelor dentr'acoce, am învьțat pe wmul Mьriilor Voastre sь v[ь] spu[e], și de cьtrь Cazaci, și de cьtrь Leș[i], și de cьtrь Tьtar[i]." — 4 Septembre 1683.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară brună.

CCXXXI.

[1683.]

Pentru bani de potropopie, sь faci cumvaș sь-i trimeț, cь unblь mulți cercьnd, ce n'au putere, — cь le spui eu cь am dat bani jumьtaate. Pentru Mьrie Sa Vodь, sь știi cь iaste sьn[ь]tos și vesel, și peste scurtь vreama *(sic)* va fi viitor la Scaun, și mila lu Dumnezeu sь te pьzescь cu multь sьn[ь]taate. Ѡc. 5, л. 7192.

Al dumital[e] de bine voitori Drьgușin Vist.

Fine, sь închin sьn[ь]taate de la mine. Alta, fine Petre, am fostu porьncit la finul Ωpre ca-s pui fьnul ce vor fi fьcut zьlog, la cine va gьsi, cь sь auziia multe cuvente pe aice și spuse, cь l-au pus la Crьciun, numai dereptu lei 8 пол; ce sь întrebi pe Crьciun ce i-au dat; și, pentru fьn, sь nu-s rьsipescь iar, cьci va munci de-l va strь[n]ge; deca vor veni ei, mai cu multu îi voi plьti.

[V°:] la finul Petre Hurgheș sь-s dea cu sьn[ь]taate. — Pecete roșie.

CCXXXII.

[1683.]

„Popa Lazar din Maerul“ către birăul Tămaș pentru un sechestru, neridicat după plată. — 4 Novembre 1683.

Pecete de ceară galbenă.

CCXXXIII.

[1683.]

Cîmpulungenii către Bistrița. Dau știri, oral. „Alta, sѫ știți cѫ pre wmul Mѫriilor Vostre nu l-am mai lѫsat sѫ margѫ la Suceav[a], cѫ n'am avut ce mai trudi, cѫ noi, cѫte sintu, toate le știm pre rѫndu“. — 18 Novembre 1683.

Pecetea orașului, cu fum.

---

*CCXXXIV.

[1683.]

Cîmpulungenii scriu birăului din Bistrița. „Alta, pentru vești dintr'acѫci, de-[ț]i vrea Mѫriile Vostre a ști, cu mila lui Dumnezѫu avem veste bunѫ cѫ Mѫria Sa Caștеleanul, Voivoda Cracoviei, cѫte cetѫți au fost pre jur Cameniți, și tot olatul l-au fѫrmat. Iar Cѫzacii au cѫlcatu, bat Crѫmul (?) și Bujagul și au luat Tighenea, și avѫm nѫdejde pre milostivul Dumnezѫu sѫ fie pre voea creștinilor, sѫ sѫ potegneascѫ (?) pѫgѫne, care ne-au cѫlcat pre noi.

Şi, alta, de veţ sĸ ştiţi Mĸriile Vostre de Petriceico-Vodĸ, şi cĸ cĸrţile i-au vinit pre la toate tĸrgurile şi pre la toate satele au vinit, şi avem nedejde pre Dumnezĸu peste puţintè (?) vreme sĸ vie şi Mĸriia Sa la Scaun ... Alta, înţeles-am pentru neşte Tĸtari, zice sĸ fie fost la Maramorĸş spre Baia-Mare; deci poftim pre Mĸriile Vostre s'avĸm ştire pentru rĸndul acestor Tĸtari, este adevĸrat, precum s'aude, au dorĸ sintu cuvinte; deci, de va fi adevĸrat, sĸ avĸm ştire de la Mĸriile Vostre, şi pentru Mĸriea Sa Crai încĸ sĸ ştim la ce loc este, şi oştile cinstitului Înpĸrat şi altor crai, la ce loc au ajuns acum ..."

18 Novembre [1683].

Pecete de ceară roşie. — Adresa românească.

---

*CCXXXV.

[1683.]

Toderaşco Nacul, Vornic de Cîmpulung, către birăul şi Sfatul Bistriţeĭ. „Cu mila lui Dumnezĸu, avĸm veste bunĸ: Mĸriia [Sa] Caşteleanul, Voevoda Cracovschie, au bĸtut cĸte cetĸţi au fost pre jur Cameniţ[i] şi tot olatul l-au fĸrmat, iar Cĸzacii şi cu Ruşii (?) bat Crĸmul şi Bujagul şi au luat Tighinea, şi avem nedejde pre milostivul Dumnezĸu sĸ fie pre voia creştinilor, sĸ sĸ potegnescĸ pĸgĸnii; aceasta veste avem ... Alta, înţĸles-am pentru neşte Tĸtari: zice sĸ fie fost la Maramureş, spre Baia-Mare; deci poftim pe Mĸriile Vostre sĸ avem ştire pentru rĸndul acestor Tĸtari,

este adevărat, precum se aude, au doară sînt cuvinte". Ca și în scrisoarea Cîmpulungenilor.

Cîmpulung, 2 Decembre 1683.

Fără pecete. — Adresa românească.

CCXXXVI.

[1684.]

„Cămpulungenii" către Bistrița. „Să știți Măriile Voastre că adevărat au venit Lașii și s'au pus corturile la Ștefănești, că n[i]-au venit vm tocma de acolo, și așè n[i]-au spus, și Craiu este la Cameniț[ă] și Căștilanul cu wștile este în țar[ă], și Petreceico-Vod[ă] încă a hi întrat în țară, iară Dumitrașco-Vod[ă] s'au dus Marți, astăz săptămâna. Gioi au purces un vm de la Iași, și n[i]-au spus că Dumitrașco-Vod[ă] au eșit Marți și au mărsu la Galată, iară Vornicul, carile am avut de la Dumitrașco-Vod[ă], au fugit Dumineacă spre Luni dentru noi, iară de vm, să știi că am trimis de la noi în sus..."

Pecete nedistinctă, de ceară brună.

CCXXXVII.

[1684.]

Protopopul Constantin din „Budac" prezintă cererea uneĭ *fete,* care iartă *capul* bărbatuluĭ ieĭ, ce se însurase și cu o alta și-l cere de la Sfat. — 6 Ianuar 1684.

V°: adresa românească.— Pecete mică roșie.

CCXXXVIII.

[1684.]

„Toderaşco Nacul i Dumitraşco, vornicii de Cѣmpulungu“, către birăul Bistriţeĭ. „Alta, pentru veşti, sѣ ştiţi Mѣriile Vostre cѣ d'incoce, cu mila lui Dumnѣdzѣu şi cu ruga creştinilor avem nedejde pe Dumnedzѣu cѣ sѣ va aşedza lucrul; cѣ acmu, mainte de Lѣsare Sѣcului de postu, au lovit Sѣrdarul cu wste mare la Tѣtar[i] şi la Turci, şi cu mila lui Dumnѣdzѣu şi a Mѣrii Sale lui Vodѣ şi a creştinilor au bѣtut pe Tѣtar[i] şi pe Turci şi i-au îndr[e]ptat înnapoi, şi cu mila lui Dumnѣdzѣu avem nedejde dupѣ Dumnѣdzѣu sѣ-i dovedim, cѣ wşti în tote dzile vin şi sѣ strѣngu, şi Moscul încѣ avem nedejde cѣ va hi cu noi, cu creştinii. Aşè sѣ înţѣlege“. Cer veştĭ „despe Nemţi şi dintr'alte pѣrţi..., cѣ aşè iaste dzisa Mѣrii Sale lui Vodѣ, sѣ scriem pentru veştile şi pentru rѣspunsul, cѣ cu mila lui Dumnѣdzѣu şedem în pace, şi am vinit şi noi de n'am aşedzat la Scawn aice la Cѣnpulungu“. Cer a nu se face un *zăbor* pentru lucrurile petrecute la „Şocodom“. — Cîmpulung, 15 Februar 1684.

Adresa românească. — Pecete de ceară brună cu insignĭi.

CCXXXIX.

[1684.]

Cîmpulungenii către Bistriţenĭ, pentru zeberiĭ. „Bine cѣ ni s'au aşedzat vornicii la Scawn.“ 15 Februar 1684.

V°: adresa românească. — Pecete privată.

CCXL.

[1684-6.]

„Toader [Vornicul]“ către Bistrița. Un Ardelean, Isac din Ilova, pierde un proces pentru omor cu o femeie la „Anton-Vodь“. Trece apoĭ în țara luĭ. „Dupь acea au stьtut Duca-Vod[ь] Domnu, și, eșind Ѡncioe la Divan, au pьrьt precum tatь-mieu l-au lьsat pre Isac de s'au dus la Ardel, și moartia frьține-sѫu iaste de Isac. Eu, neștiind poveaste și nefiind Isac de faț[ь], m'au dat giudețul platnic, wri sь-i dau pre Isac de faț[ь] la mьnule ei, wri sь-i plьtescu; și, neavьnd eu de unde luwa pre Isac, am cьdzut la pač[e] și i-am dat w iap[ь] și w vacь, și mi-au fьcut și zapis del[a] mьna ei, precum i-am plьtit. Acmu și Ѡncioe și Isac iaste la Ardel; deci sьntem de faț[ь] amьndoi la tьlnač[i], de-i derept, de-i vinovat“. Cere judecarea procesuluĭ. „Fi-mi-aș întrebat cu Isac, cьnd am fost la Ardel, numai eu, fiind bejьnar, n'am putut cerca, cь n'au fost cu cal[e]“. — Cîmpulung, 25 Februar.

V°: adresa românească. — Pecete peste hîrtie.

CCXLI.

[De la 1684.]

„Gavrilaș rwhmistrul wt Cьmpul lungu“ către birăul „Echim“, „Gonoș Mihai“ și „Pavьl Șimon“, pentru un Armean care „sь acolisește“ de un cal, că ar fi al luĭ. „Iar noi, dacь am vьdzut carte la dumnevoastrь, am strinsu toți bьtrьnii satului de am giudecatu, și s'au sculatu totu satul de s'au

mꙑrturisit şi au giurat precumu," etc. Proprietara caluluĭ jură cu şese oameni, şi Armeanul pierde procesul. — Cîmpulung, 4 Mart.

V°: adresa românească. — Pecete mică roşie.

CCXLII.

[De la 1684.]

„Gavrilaş Rohmistrul" către Bistriţa, pentru o tălhărie: „Iar pre unul am pus de l-au spꙑndzuratu în mijlocul satului, de l-au vꙑdzutu Mihiliu [păgubaşul] cu ochii... Noi nu ne ţinem cu tꙑlharii, ce-i spꙑndzurꙑm". — Cîmpulung, 17 Mart.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşie.

CCXLIII.

[1684.]

„Ghiwrghie Stolnic, Vornic Dolhopole", către birăul şi Sfatul Bistriţeĭ. Mulţămeşte pentru veştĭ. „Pentru veşti dentr'acoce, sꙑ ştii dumnavostrꙑ cꙑ Turcii au trimis haznà la Cameniţ[ꙑ], şi cu 12.000 de Tꙑtar[i], pre de ceia paarte de Prut, iar Leşi s'au dat în sus cꙑtrꙑ Cernꙑuţi, aşteptꙑndu sꙑ le mai vii wste mai glwt[ꙑ], sꙑ ies sꙑ-s bat[ꙑ] cu Tꙑtarii. Ce nu ştim precum va fi. Iat[ꙑ] cꙑ Leşii sꙑ gꙑtadzꙑ pre cꙑtinel, iar Dumitraşco-Vod[ꙑ] este tot la Gꙑlaţi; nu ştim de acmu ce a mai fi, ce, precum sꙑ vor noĭ veştil[e], vom face ştir[e] Dumilor

Vostre de toate; numai şi noi ne rugѣm Dumilor Vostre, ce veţi audzi dispre Nemţi sѣ ne faceţ ştire.“ Cîmpulung, 31 Mart.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşie.

CCXLIV.

[1684.]

Cerere de scutire de vamă către Bistriţa. „Alta, înţѣles vei hi şi dumniavoastrѣ pricum ţara noastrѣ iaste prѣdatѣ, şi noi încѣ, fiindu bejenit, ni-au adus Dumn[e]dzѣu de sintemu aicia la Cѣmpul lungu, şi nu foarte avem pѣine, şi gѣndindu cѣ doar[ѣ] vom gѣsi acolo în ţara Dumilor Voastre pѣine, trimis-am eu 30 de cai“. „Ghiwrghie Stwlnicul poht[i]m pe dumnavostre, cѣ sintem bejenar[i]“. — Cîmpulung. Prezintată la 24 April 1684.

Pecete pe hîrtie.

CCXLV.

[1684.]

„Toader Nacul, biv vel Cl[ucer]“, către notariul Franz. „Aceasta facem ştire domnitale т. *(sic)* şi noi venit aicea la Rodna, scѣpaţi dinnainte pѣg[ѣ]nilwr şi vrѣjmaşilor noştri, şi am nѣzuit la dumiavoastrѣ, ştiind pre dumiavoastrѣ ai noştri prieteni; acmu ceast[ѣ] dat[ѣ] nu putum veni sѣ n[e] împreunѣm cu Mѣriia S[a] birѣul şi cu dumia-

voastre, fiind îngreuiat de cal[e], iar am trimis cest wm al nostru la Mѣriia S[a] birѣul al Dorni, pentru rѣndul nostru, unde veţi socot[i] dumnavoastrѣ vr'un loc de aş[e]zat, ca s[ѣ] ne aşѣzѣm, pѣn doar m[i]l[o]st[i]vul Dumn[e]dzѣu nu ne va uita pѣn' în sѣvѣrşit, ce-şi va aduce aminte de robii cei streinaţi de locurile sale. Pentr'ac[eia] mai mult pre dumneta am nedѣjde, acmu la nevoia nostrѣ sѣ ne fii dumneta într'agiutor, ce vor fi trebil[e] sѣ n[e] scoţi dumnata rѣspuns. Alt nu poftim, numai vr'un locşor, cѣ avem marhѣ şi iobagi şi, precum va fi rѣspunsul, sѣ n[e] faci dumneta ştire. Mila lui Dumn[e]dzѣu cu du[m]neata. Amin. — ✠ Rodn[a], Iun. 5".

Adresa românească. — Pecete mică de ceară roşie, cu două spice de grîu şi iniţialele: T. P. H. K.

CCXLVI.

[1684.]

„Toader Nacul bivel *(sic)* Cl[ucer]" către Gonos. „Iat venim şi noi aicea la Rodna, fugind de pѣgѣni şi d[e] neprieteni, şi ne-m oprit 23 zil[e] pentru cѣčč[i] sintem trudiţi de cal[e], ce-m trimis cest om al nostru la Mѣri[ia] Sa birѣul şi domni, ştiind ai noştri prieten[i], doar ne vor socoti un locşor sѣ n[e] aş[ѣ]dzѣm acmu la nevoia noastrѣ. Şi ne rugѣm dumitale sѣ n[e] fii dumneta într'agiutor cu cuvѣntul cel bun, sѣ n[e] scosi *(sic)* dumnata rѣspuns".

„A. 1684, die 11 Junii. Toderasko Bojer, Nakuls Sohn, kompt wegen der Tattern in die Rodna,

sein Weib undt Kindt. Es wirdt von disen vergönt in Jád aufzuehalten".

Bilet mic. — Pecete roşie, ruptă.

CCXLVII.

[1684.]

„Istratie nepotul lui Patri Ianꙋş de Belgrad" către Mihaĭ Gonoş pentru pieĭ trimese spre vînzare de Vornicul de Cîmpulung. — 21 Iulie [1684].

Semnătură greacă. — V°: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCXLVIII.

[1684.]

„Petrea Hurghiş în Cꙋmpulungu" către Bistriţa. „De rꙋndul veştilor dentr'acoč[e], cu m[i]la lui Dumn[e]dzꙋu sintu tote bun[e] pꙋn pre'cmu. Deci, se ştiţ Mꙋriile Vostre c'au fost un cꙋpetan a lui Dumnetraşco-Vod[ꙋ] cu w sam[ꙋ] de wameni aicia în sus spre Potna. Deci, cꙋnd au fost în dzua de S[fe]te Petru au venit trei stiaguri de Leş cu Cꙋzaci şi e-u luat pre toţi de grumaz, anome Ciomꙋrtan şi cu alţi trei bo[e]renaş, iar pre cꙋl[ꙋ]raş ce-au fost mai proşt[i] i-au slobodzit, iar pe capete i-a dus la Crai; şi au fost eşit den Cameniţ[ꙋ] vr'o doa mii de Turci cu Lepcani dup[ꙋ] (ne)neşte Leş, ş'apoi au cam tꙋet ei pre puţini Leş. Apoi au dat de veste ş'au serit dup[ꙋ] dꙋnşii alţi Leş şi è tꙋet pre tꙋţi, nomai ce-u s[cꙋ]pat dentr'acele doa mii

şes[e] wameni; c'am mknat noi un wm al nostru acol[o] în ţ[a]ra leşasck, de ne-u adus aeste veşte. Deci, se ştii Mkriile Vostre ck dzič[e] wmul nostru ck simtu wşte prè crele, leşeşti; şi, alta, iar ck eşir[k] pre Prut trei mii de Leş pre taink, ca dor vor putia prende pre Dumnitraşco-Vodk, iar Dumnitrâşco-Vod[k] au eşit din Eşi la Ţuţura. Ce no ştim ce [va] fi dentr'acolo. Şi se ştiţi MkriileVostrk ckt e covkntul boerilor, cum se va clkti Vodk den Eşe, toţe se-l las[e]; ck me-u spus Ghewrghe cu gura lui; şi el înck ş'au dat dos." Trimete un „copil" cu cinci caĭ, pentru *pîne*. — Primită la 7 August 1684.

V°: adresa românească. — Pecete peste hîrtie.

CCXLIX.

[1684.]

„Monie" (?), Vornic de Cîmpulung, către Mihaĭ Gonoş. „Facem şt[i]re dumitale, iatk ck ne vinì w carte de la Domnul nostru Dumitraşco-Vodж, şi ni-au scrisu pentr'un neguţitor carele au dat doaж sute de lei şi doi cai unui popk armenescu din Cameniţk şi l-au priimit soţie, şi, ckud i-au dat banii şi caii, au fostu de faţk popa Mkndrul cel armenescu, din Suceavk, şi ficiorii lui, şi l-au priimit soţie pre popa cel armenescu din Cameniţk, sk înble amkndoi sk neguţitoriasck, şi, dobkndа ce or avea, sk înpkrţasck, şi l-au trimis pre popa sk înble sk cumpere untu şi cai, sk fack neguţitorie; iar el au trecut în Bistriţk acolo, şi mkpknck banii neguţitoriului". Reclamă în numele Domnului; de

va refuza Armeanul, *deie-l în chizăş;* de a cumpărat vre-un *negoţ*, să-l aducă. — Prezintată la 12 August 1684.

Adresa românească. — Fără pecete.

CCL.

[1684-98.]

„Mihal Tъutul log[o]f[ъ]t" către birăul Bistriţeĭ. A primit reclamaţiĭ, contra oamenilor de ambele părţĭ, „prespre carii înblъ rъu". La sosirea „poslanţilor" bistriţenĭ, a mers la Sniatin, „cъč[i] aceia wameni ei ascultъ de Sneatin", şi a vorbit cu „podstarostele"; iel se plînge de niște Ardelenĭ cari „au fъcut prilej" de furt; ie amestecat „un holteiaş". Menţionat „cel Cъmpulungu romъnescu". „Vъdzu cъ dzъc şi Leaşii numai zъboarъ sъ nu hie". — 14 Septembre.

V°: adresa românească. — Pecete verde de ceară.

CCLI.

[c. 1684-92.]

„Roguschi hora" către Bistriţa, pentru o judecată.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşie.

CCLII.

[c. 1684-92.]

„Mykolay Rogzosky chora“ către Bistrița, pentru a nu se *zăberi* „tovarășii“ plecați ca să iea *pîne*, căcĭ „îmblѧ cu trebile Craiului și a Hatmanului“. — 30 April.

V°: adresa românească — Pecete de ceară.

CCLIII.

[După 1684.]

Scrisoare polonă, cu litere cirilice, de la „Stanislaw Krystof Woycachowski I. K. M.“

Adresa polonă. — Pecete cu insignii.

CCLIV.

[1684-98.]

„Mihail Tѧutul, biv Log[ofѧ]t“, către birăul Martin, pentru o plîngere. „Cѧ acolo no-i numai al nostru, ce-i giumѧtate parte leșascѧ... De-acmu, de sѧ va rușii, no mai multu, un cap de aț[ѧ], sѧ aibѧ a spѧnzura vѧtomanul den Cѧmpolungu; și prentru preetenee și pace ce facem cu dumneta, vorovi-vom și co Leșii, dorѧ sѧ vor lѧsa și ei“. Инс ѕ Грѧмешт, Iulie 19.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară verde.

CCLV.

[1685.]

„Toader biv Vel Armaș, Vornic de Cîmpul lungu“, către Gonoș. „Alta, pentru vești dintr'acoace, să știi dumneta că țara nostră este plină de wști și de tâlhari, cât nu rămasă sat sau târgu sau mănăstire neprădată și nejecuită; iar, războaele, încă până astădzi, Dumineca, Sep. 27, nu s'au lovit temeiul, iar peste trei-patru dzile wm ști scrie dumitali cui va da Dumnedzău războiul, că acumu s'au apropiiat wștile cale de 8 ceasuri.“ A trimes un om „să ne cumpere cevai rachiu și turte dulci, să ne fie de pocloane, dacă wm merge la Curte... Și iar rog pre dumneta să ne scrii pentru Turci la Buda, cine au bătut și unde au avut războiu.“— Cîmpulung, 29 Septembre, an... *(sic)*.

V•: adresa românească. — Fără pecete.

CCLVI.

[1685.]

„Adecă noi Cîmpulungenii, anume vătămanul Nuțul și Precop și Gînașco Pizdălău și Petrea Hurghiș și Vasilie brat Petrea și Dodul, Simiwn Erhan și Petrea Șandro, și cu tot satul Cîmpulungu, cu tânăr, cu bătrân“, către birăul Bistriței pentru un cal de furat; omul al cuĭ iera jurase că-ĭ al său „și au născut la dinsu“. Oferă a jura și ieĭ „Alta, pentru credința noastră, ne-m pus și degetele, carii credințim noi cu sufletele nostrea.“ —

Semnaţi şi Vasilie Diac, Vameşul Gheorghiţă, Popa Simion, Popa Ionaşco.

V°: însemnare germană. — Adresa românească. — Fără pecete.

CCLVII.

[1685.]

Toader Nacul către Vameşul bistriţean M. Gonos. Trimete să cumpere *pîne,* „cъč[i] şi noi sъ ştii dumiata cъ am fost tot bejьnari şi astьzi tot nu sintem aşьdzaţi la cas[e]le nwastre, ce ne ţinem tot în bani". Aminteşte prietenia tatăluĭ său.— Cîmpulung, 30 Octombre [1685] — „Puţintel poclon sъ primeştĭ dumneta de la noi, din cът s'au gъsit: 10 pepeni (?) prospeţi".

V°: adresa românească. — Pecete mică de ceară brună.

CCLVIII.

[1685.]

„Popa Lupul şi cu fratel[e] nostru, cu potropwp den Moisei", către Bistriţa, pentru „acestu cъlugъraş al nostru, cъ ne este dascal, şi şeade în casa nostrъ de ne învaţъ un fecior al nostru, ce este popъ": cere a nu fi *învăluit* la vamă, „cъ este de la m[ъ]n[ъ]stire de la Homwr, şi am înţeles cъ au prъdat Leaşii pre acolea şi au fostu avъnd şi cъlugъraşul cът ware-ce borfe acolea; deci merge sъ ştie, gъsi-va ceva au ba, şi va veni iar înnapoi la casele nostre". — 25 Septembre [1685].

Adresa românească. — Pecete cu arabescurĭ.

CCLIX.

[1685-6.]

„Toadear Armaș, Vornicul de Cꙑmpul Lungu“, către Gonoș. „Pentru rꙑndul veștilor, iatꙑ Leșii acumu iar prꙑdar[ꙑ] aceastꙑ sꙑracꙑ de țarꙑ, dea la tꙑrgu de la Piiatrꙑ în sus, de au lꙑsat numai pꙑmꙑntul, ș'au prinsu și un boiar de l-au dus, iar Craiul au dat voe wștilor cea ernedzꙑ pe margine sꙑ tot prade în țarꙑ: Craiul și hatmanii sintu la Jolcfa. Rꙑspunsul solilor moschicești n'au eșit“. Cere știrĭ „și Nemții unde ernedzꙑ și pꙑnꙑ unde agiungu, cꙑ avem poroncꙑ de la Domnul nostru sꙑ cercꙑm Mꙑriile Vostrea ca la niște buni prieteni și megiiaș.“ Trimete „feciori“ să cumpere *pîne*. — Cîmpulung, 26 Novembre.

Adresa românească. — Pecete ruptă.

CCLX.

[De la 1685.]

Toader Nacul către notariul „Frenți“. „De-i vrea dumneata a ști pentru vești dintr'acoač[e], sꙑ știi dumneata cꙑ nu-i nič[i] de o laud[ꙑ], cꙑ tꙑlharii nu mai lipsꙑscu, prad[ꙑ] și iau tot; un Paș[ꙑ] ce iaste sꙑ margꙑ la Cameniț[ꙑ], au venit și iaste la Țuțora; aștaptꙑ 15.000 de Tꙑtari. Despre Leși, dzic cꙑ-s strꙑngu la Trꙑmbovlea. Vedem cꙑ nepacea lor va fi pustietaat[e] țꙑrꙑi noastrꙑ și altor țꙑri neodihnꙑ; ce numai m[i]l[o]stivul Dumn[e]dzꙑu ce va vrea sꙑ fac[ꙑ] cu noi“. Trimete să cumpere *pîne*. „Alt, iar facem șt[i]re dumital[e] cꙑ și noi sintem aicia la Cꙑmpul lungu, ce nu știm cum ni-s tꙑm-

pla, pentru aceşti tălhari ce jăcuescu; căte war-ce ce avăm aicia în ţar[ă], nu-i unde mistui; ce de[č]i socot[e] dumneata, al mieu ce am, aş trimite la măna dumital[e] să stia păn doar Dumn[e]dzău a 'ntoarce şi într'alt chip". — Cîmpulung, 3 Maiŭ.

V°; adresa românească. — Pecete cu fălină.

CCLXI.

[1686.]

„Noi, micii Măriilor Vostre, Cămpulungenii, anume Dod şi Vas[i]lie Hurghiş şi Ştefan Hasnăş şi tot satul, cu tiner[i] cu bătrăni (şi am hi pos şi pecete satului; ce-au fost la wmenei noştri la Eş)", către birăul „Imbre Mart[ă]n" şi Gonoş, şi „Tomăş Soponar". „Alta, înţeles-am de scrisore Măriilor Vostre de toat[e]; pentru veştile de Tătari, iar înbla prin ţ[a]ra Moldovei Tătari: să face neguţitori; iar am înţeles c'au trimis de la Hanul la Mărie Sa la Vod[ă] să tai pre car[i] vŏr găs[i] pren ţ[a]ră, că să face neguţători[i] şi înbla de robie wmeni; deč[i] acmu s'au dus, nu-s în ţ[a]ră. Alt, am înţeles c'au [ve]nit un wm a lui Şerban-Vod[ă] la Vod[ă] în Eşi, d[ar] nu ştim cu ce treba au venit. Alta, am înţeles că s'au bejenit şi Focşenii, ce nu ştі[m] devidom, trec au nu trec; iar, de vom înţelege mai pre urmă, vom scrie la Măriia Vostră, că avăm şi wmeni la Eş; [da]ca vor veni şi vom înţelege de vidom că trec Tătari în ţ[a]ra ungurească, vom şi mai trimite la Măriele Vostre, că cine ne sintu vornici, anume Toader Armaşul şi

Ghiwrghii Postelnicul, încѫ sintu la Eș: așteptѫm sѫ vie astѫdzѫ, mѫnѫ...“ Cer știrĭ. — [1686].

V°: adresa românească.

CCLXII.

[1686.]

Un Grec îșĭ numește procuratorĭ la Bistrița. — 7 Februar 1686. Grecește.

CCLXIII.

[1686-1700.]

Gheorghiță Postelnicul, Vornic de Cîmpulung, pîrcălab de Suceava, către „Frenți Diiac, notareș“ de Bistriță. Un Bistrițean i-a spus „de numele dumitale, cѫ iaști nepot dumisale rѫposatului Martin birѫu, carele luasѫ fecior de suflet pre tatăl mieu Dumitrașco și acmu, tѫmplѫndu-s[e] mila Domnului nostru a fire noi socotitori aice la Cѫmpulungu“, îĭ oferă a fi frați, „cum și bѫtrѫn[ii] noștri“. — Cîmpulung, 4 Mart.

V°: adresa românească.

CCLXIV.

[1686.]

„Toader ce au fost Armaș-Marea, Vornicul de Cѫmpulungu“, către Gonăș. „Alta, pentru veștile

dintr'acoace, au venit un Paşe şi merge cu Tătar[i] şi cu zaharè să între în Cameniţe, şi acela e să să fie serascher, iar, deaspre Leşi, ve[ţi] şti dumnevostră. Alta, mă rog dumital[e], frate, că, fiind asupra cestii sărace de (de) ţară mănie lui Dumnedzău, am rămas destul la lipsă, când noi nu ştim de ată̦ea ai cea este plugul, dea răul păgânilor şi a altor nevoi destule Ce am trimis cestu nepot al mieu, că n'avem de ce ne mai apuca, ce am început a ne vinde şi hainele din spate; ce am trimis un tămbar galbăn de adămască, cu blane de sobol, şi w dulamă de şahmaran şi niştea tepsii de plumbu, ca să putem a ne cumpăra cevai pâne". Cere scutire de vamă. — Cîmpulung, 7 Maiŭ [1686].

V°: adresa românească. — Pecete roşie, ruptă.

CCLXV.

[1686-90.]

„Vornicii de Câmpul lungu: Toader Armaş, Ghiwrghiţe Post[elnic]" către Bistriţa. „Alta, a veanit Ghiwrghieşi Simiwn din Rodna pentru veste de Tătari despre noi; dar, fearească Dumnedzău, noi sintem creaştini şi prietin[i]; dar, de-m înţelegea, în miadză-nopte am trimetea ş'am da şt[i]rea, iar Tătară[i], dacă au băgat zahareaw în Cameniţe, au purces în sus, în ţara leşască pe de aceae parte de Nistru, şi wste leşască s'au coborât la Horodenca. De acesta lucru n'ave s'ai grijea de Tătar[i] dentr'acoace, că într'acel ceas am trimite, iar Tătar[ii] sintu adevărat să vie în ţ[a]ra D[u]milor Vostrea, iar pe la Ardel pe gios, iar nu pe

aice. Şi, de nea veţi cerca, tot veţi avea de la noi vesti în tot ceas... Hi-v'am scris multe; ce sĸ credeţi Dumneile Vostrea cĸ, de am da 10 bani pe coale de hĸrtie, şi nu putem gĸsi, ce ne rugĸm de ѡ bucatĸ de hĸrtie, şi vom trimite bani; şi fiţi cu Dumnedzĸu". — Cîmpulung, 17 Maiŭ.

Adresa românească. — Pecete roşie ruptă.

CCLXVI.

[1686.]

„Armaş Ghiѡrghiţe Post[elnicul], Vornic de Cĸmpul-lungu", către Bistriţa, pentru un emigrat la Ilova; „fiind aici cu rĸm[ĸ]şiţĸ la satu unde au şedzutu, pentru dar[ea] birului înpĸr[ĸ]tescu, l-au prinsu acei sĸteni, cĸlora le-u peritu bucatele pentru rĸm[ĸ]şiţile lui, şi i-au luat 7 mir[ţe] de mĸ[laiŭ]". Iel promite a dá banĭ, fuge şi capătă apoĭ „pecete" de la Bistriţa prin birăul de Iad. Nu strice prietenia pentru „blăstămaţĭ". Cine are de reclamat, vie să-l judece, „cĸ nwi încĸ le vѡm lua sama, cĸ pentr'ace[ia] si[n]tem puşi de M[ĸ]rie Sa Vod[ĸ], sĸ cercĸm strĸmbĸtaatea ѡamenilor". — Cîmpulung, 22 Maiŭ [1686].

Adresa românească.

CCLXVII.

[1686.]

Teodor Nacu către Gonos, pentru scutirea de vamă a uneĭ *pînĭ* cumpărate. — Cîmpulung, 18 Iunie [1686].

Vº: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCLXVIII.

[1686.]

Acelaşĭ către birăul „Imbre Marton", pentru un furt. Pomenit obiceiul „colaculuĭ". Pîreşte şi pe doĭ iobagĭ aĭ săĭ din Rotumpăneştĭ, cari, „fugind satul", i-aŭ furat, între altele, şi „8 saci de hricĸ". — Cîmpulung, 21 Iunie [1686].

V°: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCLXIX.

[1686.]

„Toader Armaş, Vornic", şi „Ghiwrghiţĸ Post[elnic], Vornic", către Bistriţa. „Alta, pentru veştile dincoce, despre Moldova, sĸ ştiţi Mĸiile Voastre cĸ Hanul au venit la Cĸşlĸ şi Moradin Soltan au agiunsu aprope de Iaş, şi vor sĸ margĸ cu Sarascher-Paşe la Leşi, ce nu ştim cui va da Dumnedzĸu". Cere veştĭ „pentru Nemţi, sĸ ştim pĸnĸ unde s'au pogorĸt şi pĸnĸ unde au agiunsu". — Cîmpulung, 26 Iunie [1686].

V°: adresa românească. — Pecete de ceară brună, cu insigniĭ.

CCLXX.

[1686.]

Toader Nacul către birăul Bistriţeĭ. După cererea oraşuluĭ, va ierta pe niştе hoţĭ, dacă vor

spune „gazdele“ și „soțiile“ lor și vor restitui cele furate și „colacul“. — Cîmpulung, 30 Iunie [1686].

V°: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCLXXI.

[1686.]

Nacul către Bistrița pentru un om arestat; mențiune de *gloabă* la eliberare, de „tălhușag și furtușag“. Și alt arestat: Velicico. — Cîmpulung, 7 Iulie 1686.

Fără adresă și pecete.

CCLXXII.

[1686.]

„Toadear Armaș, Vornicul de Cîmpul lungu“, către Bistrița. Ie sănătos, din mila lui Dumnezeŭ „și în norocul Domnului nostru, lui Cwstandin-Vod[ă]... Cătrea aceasta, facem știre Măriilor Voastrea pentru niște tălhari carii au tălhuitu niște mănăstiri aici: Besearicanii și Pângărație“ și ar fi prinși la Bistrița, unde trebuie căzniți, pentru a spune complicii, „că aci în urma lor mulți direpți patu rău pentru dănșii“. — Cîmpulung, 13 August 1686.

---

*CCLXXIII.

[1686.]

„Todar Armaş, Vornic“, către birăul Bistriţeĭ, „Imbri Mьrtin“. „Sь ştiţi Mьriile Vostre cь craiul leşescu au venit în ţarь pьnь la un tьrg ce sь chemь Ştefьneşti, 2 conace pьnь la Iaşi. Iarь altu Domnu nu au pus, nice alţi vornici nu au venit pьnь acum. Iarь Cьzacii sьntu una cu Leşii; Bujecul stь cьlare; iarь la Crьm am auzit cь au mers Popovicea Hьtmanul de preste Nistru. Ce-i forte rьu şi 'n ţara nostrь, cь tьlharii tot o stricь; Înpьratul turcesc s'au dus la wastea, cь-i bat Frencii pe mare, şi forte ieste spaimь mare în Turci; ce nu ştim cum a fi voe lui Dumnezьu. Iatь şi eu am fugit din Cьmpul lungu aice, spre Dorna, pьnь oi mai vede cum a mai fi...“

„A. 1686, den 14 Augusti“.

Fără pecete. — Adresa românească.

CCLXXIV.

[De la 1686.]

Gheorghiţă Postelnicul către birăul „Imbrea Martin“. „Cь la noi sь schimbь giudeţel[e], iar la dumneavostrь îi schimbь numai ceasul morţi“. În Moldova, „stьturь nişte vremi grele... mai de mult“; acum şi la Bistriţenĭ „sь incelneşte lucruri nu bune, de care nѫ *(sic)* nici un binia nu ne pare; dar ce wm fa[č]e? Aceste toate de la Dumn[e]dzou sь pot“. Ar fi bine să trăiască veciniĭ amical şi să-şĭ participe toate. — Cîmpulung, 4 Mart.

V°: adresă românească. — Pecete mică brună, cu o camee şi literele T. D.

CCLXXV.

[1687.]

„Alexandro David, rohmistru Luminatului Crai“, către birăul „Echim“, pentru o reclamație. — [Cîmpulung], 22 Mart [1687].

[P. S.] Rogo humillime Reverentiam Vestram, quidcunque habetis notitias, communica et mihi. Magnificentia Vestra. Ego itidem significo quod exercitus moscoviticus venit ab Ozov, sex centum millia cum harmatis. Rogo et iterum rogo Magnificentiam Vestram, sit mihi Magnificentia Vestra bonus amicus, et da mihi de omni re notitiam, et praecipue de Buda, nam apud nos ita narrant quod Turci venerunt ad Budam“.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roșie, cu crucea.

CCLXXVI.

[1687.]

Același către birăul Bistrițeĭ. „Am înțeles că au început vitel[e] Dumilor Voastrea a treč[e] peste hotarul nostru, Moldovii, la Coșna; de car[e] lucru hotariul este ales, și sântu uricia și pecum au ținut moși și părinți și-s știe locul Moldov[ei] până' unde este; de[či] vă poftescu, locul nostru să nu-s calcia fără știre nostră.“ — Cîmpulung, 23 Maiŭ 1687.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roșie.

CCLXXVII.

[1687.]

Toader Nacul către notariul Franz, cerînd veşti. „Iar acmu, sѣ ştii dum[nea]ta cѣ ne veni veste astѣzi Sinbѣt[ѣ], Iun[ie] 11 dzile, cum adev[ѣ]rat Moscalii s'au pwrnit la Crѣm şi hatmanii leşѣşti au purces la wbuz şi fѣr zѣbavѣ s'or pwrni în gios pre Cam[e]niţ[ѣ]; acolo iaste sѣ-s tѣlnescѣ cu Cѣzacii de peste Nepru. Acesta veste avѣm ceast[ѣ] dat[ѣ]; iar de tѣlhari plinѣ-i ţar[a]". — Cîmpulung, 12 Iunie [1687].

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşă, cu un fel de spic.

CCLXXVIII.

[1687.]

Învoială, la graniţa „leşască", pentru „zăberirile" făcute de Cîmpulungeni, Putileni şi „Unguri". Zăberirile sînt oprite şi se admite compensarea pagubelor. Pentru călcători, o gloabă de o mie de galbeni, „iar pe urmѣ dator sѣ rѣmѣe şi cu capul". — Cîmpulung, 17 Iunie 1687.

Semnaţi: „Andry Dymidecky" şi „Ioannes Areltt, iuratus senator bistriciensis in Transylvania, ad hunc actum specialiter exmissus, m. p."; „Toder Armaş", „Pѣtrѣşcan Tѣutul", „Miron Cucoran", cu peceţile lor.

Două peceţi de ceară roşie.

CCLXXIX.

[1687.]

Alexandru David către birăul „Echem“, pentru un hoţ ardelean, care, între altele, a *tălhuit* şi muncit nişte călugărĭ de la mănăstirea Slatina. — Cîmpulung, 12 Iunie. — Prezintată la 23 Iunie 1687.

Pecete de ceară roşie, ovală.

CCLXXX.

[1687.]

„Nistor Gьnga“ către „Iwnaşco, giude din Maerul“, care luase oile mătuşă-sa „şi le-i dat Rusilor“, de şi ştia bine „cь mьtuşe-mè n'au fostu în botьşie... Cь bine ştii tu cь n'am vinit eu sь te chem la Rus[i], ce ai vinit tu de m'ai rugat, şi ai dzis cь-i cu ştire domnilor“. A luat şi un număr de oĭ, „iarь mai multь pagobь de dzece wi mi-au fьcut Rusii mie“. Nu va restitui, „ce m'oiu duce la Rus[i] şi voiu întorce cu dzece pьrţi mie..., cь Rusii nu-s departe, ce-s pe mьnule mele; cь dzic pe sufletul miu, cь, de-ţ hi luat ceva, sь ştiţi cь nu mь las.“ Dar, de restituie Ruşiĭ, va face şi iel aşa, „pьnь într'un ca[pь]t de pьr... Cь bine sь ştiu Rusii, de unde sintu, cь-s şi Putilen[i] şi din Cьnpulungul rusьscu“. — Prezintată la 6 Iulie 1687.

CCLXXXI.

[Pe la 1687.]

„Ştefan Diiac şi Nistor Gănga“ către „săteni de Rodna, anume la Alecsa Belei şi la Crăciun şi la Costăn a Popei, la Tecleci şi la alţi săteni de acolo“, cerînd a li se liberà „fecioriĭ“ pîriţĭ la Domn. „Dar dumneavostră ce treabă aveţi cu Muldua [unde se furase nişte oĭ], şi ce nevoe aveţi voi? Că ce om face eu pre acei şi cu ficiorii mii, eu ŭi da samă, iar voi n'aveţ nici ŭ samă a da dea Mulduveni; au dorŭ ve-i voe să puneţă Rodna din gios de Bistriţ[a]?... Sintem creştini botezaţi, că numai bine nu va hi; să n'ascultaţ minciunoşii, ce să socotiţ[i] ce scriem şi noi, că la ŭmul înţelept agiunge un cuvănt stăt[tor] ce să grăiaşte, iar eu mă şi rog să grăiţ la domni, nu numai pentru noi, ce şi pentru domneavostră, ca să trăiţi cu noi. Alta, şi pentru arme: do.ă puşci şi un paloş, să nu să bucure cineva la dănsăle, că-s a mele armele, precum ŭr hi spus şi ei de aceasta,“ etc.

Fără dată.

CCLXXXII.

[1687-9.]

Alexandru David către birăul „Echim“ şi Mihaĭ Gonos. „Alta, fac ştire Măriilor Voastre pentru veşti dentr'această partea de loc, să ştiţ dumneavoastră că Moscalii au bătut cel[e] patru cetăţ[i] de la Doangheghet şi le-u luat şi au lovit ŭ sam[ă] de oaste şi suptu Crăm, şi au străcat

cîte sate au gîsît pe giur Crîm: alta, şi pentru oaste cestă leşască, s'au pornit; acmu este suptu Cameniţ[ă]; şi au venit şi Mohil[ă] Hatmanul cîzăcescu cu 15.000 de oaste, şi au înpreunat tustrii hatman[i], de sîntu la un loc, şi mai aşteptau să nimerască 40.000 de oste de la Moscu, car[e] vin[e] agiutor la Leş[i], şi, cum va sos[i] acea oaste, vor purcede wştil[e] în gios.“ Cere ştiri „despe oaste nemţască . . .„ că minciun[i] audzăm multe, iar adevărat nu ştim; şi, cu atăta wbărşîndu“, etc. — Cîmpulung, 13 Iulie [1687].

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşie.

---

*CCLXXXIII.

[1687.]

Un necunoscut, probabil Vornicul de Cîmpulung, către birăul „Iachim“.

„Să ştie că oştile moschiceşti s'au pornit şi au mărsu la cetatea Doangheghet, că sîntu acole patru cetăţi, şi-m pare că păn la ceasta vreme l-or hi dobîndit; iar de-acole este să margă la Crîm; şi oaste este foartie bun' ales[ă], şi sîntu 500 pusci şi 15 puşci mari ologe, de bătut la cetăţi. Iar 40 de Cîzaci este să vie la Soroca să margă pe Nistru în jos, pentru oastea Mării Sale Luminatului Crai leşescu; le-u dat Mărie S[a] Hatmanul Corone ordinaţii la tote st[e]agurile să să clătască de pe la ernatice, şi făr zăbavă s'or porni şi oştile leşeşti; pentru Franţoj, să ştiţ d[umneavoas]t[ă] că au avut can scîrbă cu Neamţul; iară aci nu să ştie, Mărie Ta, că s'au înpăcat, şi este să rădice

oaste și Franțujii asupra pʟgʟnilor, și pe uscat și pe apʟ, de, se zecemu, numai pecum a hi mila puternicului D[u]mn[e]zeu, așè va fi. Alta, poftescu și eu pe Mʟrie Ta pentru vești". Cere și dreptate pentru „Petre Armanul".

„1683 *(sic)*. Wegen Post aus Moldau".

Pecete de ceară roșie. — Adresa românească.

CCLXXXIV.

[1687.]

„Alexandru David rohmistrul" către birăul „Ianʟș" pentru niște furĭ. „Și nu mai înblaț dumneavoastrʟ lʟudʟndu-vʟ a zeberi, cʟ apoi dar voi începe și eu a zeberi: voi lua cu totul, și pentru aceste zʟboare s'a face zarvʟ și între crai, ș'apoi n'a hi lucru bun; iat[ʟ] și acmu eu am trimis pentru vitele Dumilor Voastre ce pascu pe locul nostru fʟr[ʟ] știre mè, sʟ le vʟmuiascʟ, și, pentru cʟč[i] n'au venit omini întʟi la mine sʟ grʟiascʟ, am învʟțat sʟ-e cate 4 boi; deci sʟ vie omini la mine sʟ aședzea acesta lucru, cʟ apoi n'a hi bin[e]". — Cîmpulung, 6 Septembre [1687].

V°: adresa românească. — Pecete mică roșie.

CCLXXXV.

[1687.]

„Constantin Turcul. rohmistrul, staroste cernʟuskim", către Bistrița, pentru reclamații. — Polonește cu litere cirilice.

Pecete roșie, de ceară, cu însignĭi.

CCLXXXVI.

[De la 1687; 1697?]

„Sandul..." (indescifrabil) către „Iachim", „domnul de vama Bistriții", cu mulțămiri. „Pentru veşti, altă n'am scrie fără numai acmu Luni ne-[u] venit de la Eşi şi, altă, numai Galga Sultan cu o samă de Tătari au trecut cătră Țara Munteniască, spre Târgoviște, ş'au venit şi 4 Paşi cu oste turcească; iar cu adevărat aşè este; iar, unde şi ce or să facă, nu ştim până acmu. Iar ce om pute şti cu adevărat, n'om uita priiateşugul Dumilor Vostre..." — 23 Decembre...

V°: adresa românească. — Pecete roşie, cu legenda: «Alexander Curienic.»

CCLXXXVII.

[1688]

Alexandru David către birăul „Echim", pentru furtul unuĭ păhar şi unuĭ talger de argint. „Pentru veşti dintr'acoace, să ştii Măriia [Ta], Hanul singur s'a gătit să margă înnainte Nemților, ori în Ț[a]ra Munteniască, ori în ț[a]ra ungurească, unde l[i] s'a tâmpla. Acesta veste acmu avăm". — Cîmpulung, 30 Octombre [1688].

Pecete de ceară roşie, cu cruce şi coroană. — V°: adresa românească.

CCLXXXVIII.

[1689.]

„Vladica Varlaam" către birăul Ioachim, pentru a-ĭ recomanda pe „popa Gligorie din Mătitei, pre-

cum l am fostъ rъnduit sъ fie giuratъ lъngъ protopopul“ şi cere ca popa să fie ajutat a strînge o dare pe porţi pusă de „Craiŭ“. — Bălgrad, 31 Iulie 1689.

Pe faţă, pecetea Mitropoliii cu fum. — Pe V°, pecete de ceară neagră.

CCLXXXIX.

[1690.]

„Andreĭ Dobrowski“ către Bistriţa, pentru închiderea drumurilor între oraş şi Cîmpulung şi Dorna. „Despre veştile din coce, din ţara leşascъ, aştipъtu în tote dzilele sъ-m vì; ce vom avea, wm scrie Domilorъ Vostre. Despre Tъtari, tovarъşi me-au adus li[m]bъ Tъtarъscъ, şi, despria cale lorъ, şi unii s'au dus spre ţa[ra] leşascъ.“ [1690.]

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşie, cu pumnalul între cruce şi semilună, şi iniţiale.

CCXC.

[1690.]

Cîmpulungenii, „cu bъtrini cu tineri“, către Bistriţa. „Alъta, ştire facem Mъriilor Vostre pentru rъndul unii sfintei mъnъstire anume Slat[i]na: mъnъstiria s'au pustiit şi au fostu rъmas atъtia wdorъ domneşti, şi au pus aiaste unialte la un wm pe apa Bistriţii din gios den Dorna, şi s'au sculat nişte fulъş din Bъrgъu, şi nu ştim din partia Mъriia Vostrъ, au din parte nemişiascъ, numai sъ ştii adevъrat cъ au fost vъtav Niculaiu Pasire, şi au mun-

cit un wm; l-au arsu și au luat atʌta avuție pecum s'au fʌcut izvod ce au luat, deci ne rugʌm Mʌriilor Vos[tre] sʌ nevoiți, dorʌ îți putia prinde sʌ nu piae atʌta avuție; ce, de iar e dat Dumnʌdzʌu la mʌna Mʌriilor lorʌ *(sic)* Vostre, cu acia avuție, deci ce va fi a Mʌriilor Vostre, la mʌnʌ va fi; și sʌ știți cʌ au luat și [pa]tru iape, de li-au încʌrcat de odorʌle mʌnʌstirei." — Primită la 13 Iulie 1690.

V°: dublă adresă românească. — Pecetea satuluĭ cu fum.

CCXCI.

[1690.]

Davidel („Davidenko") către Bistrița („birʌul... carele sʌ va tʌmpla acmu" și Gonos). „Alta, tʌmplʌndu-mi-se și mie zʌbav[ʌ] în sus, ș'acmu trec, sosind aicia la margine, am cʌutat a ști de bunʌ sʌn[ʌ]tatia Dumilor Voastre, și încʌ și cine sʌ aflʌ mai mare pre wastia înpʌrʌtiascʌ, care iaste acolia în cetate, ca, cʌnd om avia cʌte cu w treabʌ a cerca, sʌ știm la cine wm scrie. De care poftescu și pre dumneavoastrʌ, cʌnd sʌ vor prileji cʌrțile meale, sʌ aibʌ cale a triace, sʌ n'aibu smintialʌ, ca din ciale cʌrți ce mi li-au întorsu și am tras ieu atʌta gʌlciavʌ, cʌnd eu voiu cu toatʌ inima sʌ slujescu acelor stʌpʌni a Dumilor Voastre, care sint creștini buni; iar încʌ și sʌ știu cine iast[e] mai marii pre țara ungurească den wamenii Înpʌratului. De tote însʌmnați; cʌnd mie-a tʌmpla a trimite cu ceareri acolo, sʌ știu la cine, cʌ am a scrie w treabʌ foarte mare, de treaba wștilor înpʌrʌtești, pentru Bʌlʌceanul, [veni]t-a de la Înpʌrʌție au ba..." — Putna. Sosită la 18 Iulie 1690.

CCXCII.

[1690-1.]

Cîmpulungeniĭ, „anume vʞtʞmani şi cu doisprʞci giuraţ, carei snʞtʞ bʞtrʞni“, cer Bistriţeĭ deschiderea drumurilor, „cʞ ne-u trimis Dumn[e]dzʞu acmu noa mult[ʞ] supʞrar[e], de multe pʞrţi . . . Ca astʞdzi iaste mʞniia luĭ Dumn[e]dzʞu pre noi, iar mʞne sau poimʞne nu ştim la ce va veni vriamia . . . Sʞ nu ne pae bine cʞ arde cas[a] vecinului nostru astʞdzi, cʞ mʞne va arde ş'a nostrʞ“ : nu vreaŭ să spioneze, ci să-şĭ *cate hrana;* oferă zapise reciproce şi restituţia *zăboarelor.* — Prezintată la 20 Ianuar 1691.

Pecete cu fum.

CCXCIII.

[1690.]

„Andreas Dobrowski, R. S. R. M.“, către Bistriţa, cu mulţămirĭ pentru scrisoare. „Daka va da Domnezeu se se apazan aieste gelczawe kare sentio în Chraenka, va avem priateszug szu mai bun. Pentro vesztele denkuacze szent bune; osztele aszazate; de alta, avem pacze.“ — Cîmpulung, 24 Octombre 1690.

CCXCIV.

[c. 1690.]

„Vas[i]lie Isecescul, stegarul dumisale rocmistrului Dubravschie“, către Bistriţa, pentru o reclamaţie. — 18 Iunie.

Semnătura ca «namesnic». — V•: adresa românească. — Pecete de ceară roşie, cu coroană, cruce şi iniţialele: W. I.

CCXCV.

[1690.]

„Vasile Is[ь]cescol, хоронки и намєсник Сьmpolongoloi“, către Bistriţa, pentru un popă din „Sьn Martin“, care pierduse nişte vite, luate de Dornenĭ: vie să şi le iea. — Cîmpulung, 3 Decembre...

Pecete roşie ruptă.

CCXCVI.

[1690.]

Dobrowski către Bistriţa, pentru deschiderea drumurilor, „se pot umbla neguzatory; iata ka trimet şi pe tovariscul mio Toder se mi kumpara une alte“. — Cîmpulung, 10 Decembre 1690.

CCXCVII.

[1690.]

„Jan Bednarzowski, R. I. K. M. mpp.“, „fiind aici în locul dumisale rohmistrului Dobravschi“, cere de la Bistriţa o restituţie de vite.

Pecete mică roşie. — Şese rînduri de complimente în poloneşte.

CCXCVIII.

[1697.]

Dorneniĭ către birăul Şimon, plîngîndu-se pentru o arestare: caiĭ sînt la Cîmpulungenĭ şi la rohmistru; trimet Dorneniĭ şeĭ-zecĭ de berbecĭ. Pomenit „fьgьdaşlu“ (promisia). „Şi Ilisie s'au închinat la rohmistrul, nu şi de la noi, cь cьţ tьlhari n'aţ spьndzurat Mьriia Voastrь, toţi-s închinaţ[i] la rohmistrul; noi n'avem nice ѡ putere; le cьtьm numai cu ѡchii, cь ei sьntu mai mari şi pre noi“. Pomeniţĭ şi hoţiĭ secuĭ, aĭ luĭ Gherghel.

V•: adresa românească. — Pecete de ceară galbenă, ruptă.

CCXCIX.

[De la 1690.]

Eu Şimon bireu de ceatate Bistriţei şi cu tot Svatul dumisale scriem pacea şi sьnetate la preatini şi vicin[i] ai noştri, la pьrchelabi şi la vornicь şi la vatamani den sat *(repetat)*. Cьtrь acesta, poh-

tim şi dem ştire dumilevoastre de rĸndul wnnii wm al nostru, anume Gavril, che este wm bun şi wm drep[t] şi wm de pre locure noastre şi vicin al nostru, cĸ este wm pagubaş de neşte boi, doi, cĸ send în pĸr plĸtiţĸ; cĸ ne rughem Dumilor Vostre se n'aibe wmmul noastrea val de cineva de wmminii Dumilor Voastrea şi, prea unde va ghesii boi, se hieţĸ în parte bun se se dobondascĸ; cea va hi colacul şi vinitul Dumilor Voastre, acea tot se hie; foarte ne rughem Dumilor Voastre se hieţĸ Dumilor Voastre în parte bun; cea va fi pohta de cĸtrea noi sau traba, noi încĸ vom face pre voia Dumilor Voastrea întru tot cea vo va fi traba de cĸtrea noi. De este scriem şi dem ştire Dumilor Voastrea. Şi se hieţĸ Dumilor Voastre senetos întru ai multe şi bun. Amin.

Pecete mică, peste hîrtie, cu legenda: «Sigilium civitatis Bistricie».

CCC.

[1691.]

Dobrowski către Bistriţa, pentru caĭ. „Io am fostu akumu ko omul vostro, dar kraiul nostro sosit ko oste akolo [la Socava], sci era kalabalik mare; nu i-e potut komandatul face nemika“.

CCCI.

[1690-1.]

„Rohozovschii χορσε“ scrie Bistriţeĭ pentru un cal furat: rohmistrul ie la Hatman; cînd va reveni,

„sѣ vor trimite şi wameni bѣtrѣni de sat, de aice, de sѣ vor... şia cu Mѣriile Vostre de toate trebile, cum va fi mai bine, precum au trѣit margine den bѣtrѣn[i] cu bunѣ priinţѣ... Şi ne scriţi şi numele, carele este acmu comendat acolo şi ce tituluş are; iar am hi scris şi acmu, de aceste cѣrţi ce ne-u adus, ce n'am ştiut cine-i, şi vinit-au la cetate au ba". — Cîmpulung, 23 Decembre.

Pecete mică roşie.

CCCII.

[1691.]

„Neculai Rogozski, horonje", către Bistriţa: a primit ordin a face „aşezămînt" cu oraşul, decî trimete bătrînî; rohmistrul ie absent. „Şi leşeşte am scrie, ce nu ştim afla-s'a acolo cine ceti." — Cîmpulung, 7 Ianuar 1691.

Vº: adresa românească. — Pecete roşie de ceară, ruptă.

CCCIII.

[1690.]

„Andreas Dobrowski, R. S. R. M.", către Bistriţa, pentru o zăbereală, cu ameninţări că se va plînge regeluî polon pentru prada Slatineî. „Pentru veştile întrebaţi Mѣrile Vostre, despre ţara leşascѣ, wste sѣ cѣtazi, — wr de va porcede şi cѣndu nu ştim; iarѣ, din spre ţara torcescѣ, aiasta este adevѣrat c'au bѣtut Nemţi pe Begte-Paşa la Niş, apoi iar au bѣtot pre wn Soltan mic cu patru mii de

Тътar[i], iarъ acmo auzim cъ-s st[r]ънge Techeli Groh cu nişte Тътar în protiva Nemţilor". — Cîmpulung, 28 Iulie 1690.

Vº: adresa românească. — Pecete cu coroană.

CCCIV.

[1691.]

Popa, giudele şi giuraţii, pîrgarii şi sătenii din Mititeĭ jură „cum съ ţinem cu dereptul Мъriei Sale înpъratului nemţescu Lewpolidus şi Мъriei Sale filui înpъratului, Iwjev, Craiului ţъrъi ungureşt[i] şi a ţъrъei Arъdealiului şi тълnaciului". — 1691.

CCCV.

[1691.]

Runcanii, popa Ilie, judele Costin, pîrgarii şi satul Runcu jură în aceiaşi formă. „Şi, de vom (au) audzi vr'un cuvънтъ de rъu, съ dam samъ şpanilor şi domnilor de cetate de Bistriţъ".

CCCVI-VIII.

[1691.]

Popa, judele şi sătenii din Mogod jură în aceiaşi formă. — 10 Mart 1691.

Popa, judele, pîrgarii și sătenii din Răbra-Mar[e] jură în aceiași formă. — 10 (?) Mart 1691.

„Nogfkluanii“, cu popa, judele, pîrgarii, jură în formă mai scurtă.

CCCIX.

[1691.]

„Adecѣ nwi Bechigiani scriem pač[e] și sѣnitate Mѣriei Sale Înpѣratului nemțescѣ și Craiul di țara wɣguriascѣ, Iojev, a Înpѣratulwɣi nemțescѣ. Nwi Ignat și pop Iwnașcѣ și birѫwl satwlui Îndreica amѣ strѣnsѣ satul twt. bѣtrѣni și tineri, am giorat pre twț sѣ ție w dereptate pre sama Împѣratului nemțescѣ și Iwjev, feciwrul Mѣriei Sal[e], și wm audzi vr'un cuvѣntѣ grѣindѣ spre În[pѣ]ratul de rѫu, și spre Iwjev, feciwrul Înpѣratului, sѣ dѣmѣ samѣ înnainte Mѣriei Sal[e] birѫwɣlui și a Svatului. — Popa Ignat. Giudele Îndreica“.

CCCX-XVI.

[1691.]

„Simtѣwnașii“, popa, „cuțu de la Ocnѣ“, pîrgarii și satul jură în forma obișnuită. Semnează popa și judele: „giudele Ocne“.

„Sꙗloanii“ scriŭ „pace şi sꙗnꙗtate Înpꙗratului nemţesc şi craiului din ţara ungurească, feciorul Mꙗriii Sale, Iojev a Pꙗratului nemţesc“. Doĭ popĭ şi *birăul* satuluĭ adună oameniĭ şi-ĭ jură.

Popa, judele, pîrgariĭ şi săteniĭ dintr'un sat nenumit al vidiculuĭ jură. — 10 Mart [1691].

„Feldrahanii“ scriŭ *pace* şi *sănătate* celor doĭ prinţĭ: popa, birăul şi satul. — 10 Mart 1691.

„Hwrdoani“ scriŭ numaĭ Împăratuluĭ: popa, birăul şi satul.

„Zꙗgriani“ *scriŭ pace şi sănătate:* popa, birăul şi satul.

„Nꙗsꙗudenii“: popa, birăul şi satul, jură.

CCCXVII.

[1691.]

[Pop To]ma din Rꙗbrişoar[a] şi cu [Toader] giudel[e] şi [cu] pꙗrgarii giuraţii Sca[unu]lui şi cu toţ sꙗ-

tenii, cu mič[i] cu mari, bьtrьni cu tineri, facem carte de dereptate cu giurьmьntь în mьna domni[lo]r precum sь ţinem cu dereptate Mьriei Sale Înpьratului nemţescь Lewpolidus şi Mьriei Sal[e] fiiului Înpьratului Iwjev, Craiul ţьrьi ungureşt[i] şi ţьrьi Ardealiului şi tьlnaciului, cum vom ţinè cu dereptul Mьriei Sale; iar cine va grьi cuvѫntь spre Înpьratul, de-s va audzi, sь-s prindzь şi sь-s dea în mьna domnilwr, şi nu-s plьteascь cu bucatel[e], ce cu capul. Ce, pre mare dereptate şi credinţь, ne-am pus peceţile noastre. Scris-am în Bistriţ[ь], lun[a] Mart 10 dzil[e], рок. Бож. 1691. — Pop Toma wt Rьbrişoar[a] şi giudel[e] Toader.

Două peceţĭ de ceară roşie, cu insigniĭ.

CCCXVIII.

[1691.]

„Tuturor fьcьtwrilwr de dereptate“.

Se expune că la 15 Februar 1691 a fost chemat autorul scrisoriĭ de la protopopul din „Şieuţь“ în „varmeghie Twrdьi, în sat în Dumbravь“, pentru a jura şi scrie ce spun nişte „binzoşegi“: „Acesta-i întrьbarea: Auzit-aţь, vьzut-aţь, ştiţь Miluan Piţь Simiwn, pьnь a se însura sau dupь ce s'au însurat, ce se fie pişat în strae lьnьgь nevastь; cu wchi vwştri vьzut-aţь straele ude? — Bizwşag Piţь Lucwe, iwbьgiţь a lui Bwdwni Jigmwd: Eram într'w zi, pe la amezь zi, numai amьnьdwѫ acase cu nevasta, cu Twdwsie, iarь è m'au chemat la pat şi mi-au arьtat ţwlul ud, şi au zis cь se pişe lьnьgь dьnьsa în strae şi è mai mult dupь dьnьsul nu va

ședè; eu țwlulʌ am vʌzutʌ udʌ; ce nu știu, Miluanʌ ce au fost pișat au apʌ; ei vwr ști.

2. Binzwșag. Piț̌ʌ Luca, wm de 40 de ai, ewbagiu a lui Bwdwni Jigmwnʌd: Eu încʌ cu sufletul miu altʌ nu știu spune, fʌrʌ numai acestea care au spus fwmee mia, adecʌte al triele binzwșag.

3. Binzwșag, Mulduven Nastasie. Eu altʌ cu sufletul miu nu știu, nice am vʌzutʌ, iarʌ de alți am auzit de acestea lucruri, cʌ ar fi fostʌ, iarʌ cu Miluanʌ, nu știu fwst-au au ba. *[Apoĭ șters]* De 'sta știu, Miluancʌ po m[i]ne încʌ m'au întrebat ce va fač[e], cʌnʌd se apuc[ʌ] de dʌnsa, w twt mociofolește pe vwntricelʌ și nu-i pote fač[e].

4. Binzwșagʌ. Dʌrʌbanʌ Mʌricʌ, ewbʌgițea a lui Capi Ianwșʌ: eu de aceste lucruri de wmin auzit cʌ ar fi fwstʌ, iarʌ Miluanʌ cu sufletul miu nu știu fost-au, au nu; ei wr ști.

Acești patru binzwșegi sentʌ mwșneni din varmeghie Twrdʌi în Dumbravʌ, varmeghie, satul, luna, zua, pecum setʌ scris[e] mai sus.

Mol[i]tv[i V]wstre și Dumnelwr Vostre slugi smerite și mai mihi în Iarașul de Sus. Giurat: Șarga Mihaiu.

[Alte semnăturĭ pe V°, unde și:] Nastasie Ughen, a trie binzwșagʌ: aesta știu, Miluanʌcʌ m'au întrebat ce va face, cʌ è nu va ședè dupʌ dʌnʌsul, zʌcʌnd, sʌ apucʌ de dʌnʌsa, w tʌtʌ mwciwfwlește pe ventricelʌ, și nu-ș poto bigʌzui ca alți wmini; altʌ nu știu.

[Adresa către:] cinstitul prwtupwpʌ Cwstin din Șieuț̌ʌ, prwtupwp, giuratʌ Iarʌșului de Sus, și a tot cinstit Svat și Scaunului M[o]l[i]tvi Sale, cu cinstea se i se dea. [O repetare a adreseĭ are data de 7 Mart.]

CCCXIX.

[1691.]

„Popa Toder din Bьrgьu“ recomandă unuĭ „Frenţe“ pe un „mişel“. De notat „cinstişagol“. — 3 April 1691.

V°: adresa românească. — Pecete neagră neinteligibilă.

CCCXX.

[1691.]

Nicolae Rogowsky către Bistriţa. Se va satisface reclamaţia la sosirea rohmistruluĭ. — Cîmpulung, 24 Maiŭ.

Pecete peste hîrtie.

CCCXXI.

[1691.]

O listă de lucrurĭ prădate de hoţĭ (şi „cordovane“). — 9 Iulie 1691.

Pecetea Cimpulunguluĭ.

CCCXXII.

[1691.]

Dobrowski scrie Bistriţeĭ pentru nişte caĭ de furat. Menţionat: „kolakul“. — Cîmpulung, 15 August 1691.

CCCXXIII.

[1691.]

„Costantin Turculeț, rohmistrul i staroste cernăuțiscomu“, către Bistrița.

„Iată Măriia Sa luminatul Crai cu agiutorul lui Dumnedzău merge în jos asupră neprietinilor pogani. Alta, eșit-au înnainte Mării Sale lui Crai un om de aice din hraniță ș'au jeluit pe niște tălhari de acolo cum au venit aice și i-au arsu un prisăcar și i-au loat toată strânsore lui ce au avut din pruncie lui; de care eșit-au cuvântul Mării Sale Craiului să vă dea ș[i]re Dumilor Vostre și cu aceasta carte, precum întâiu v'au fost scris atunce și dumnelui Toader Armașul, care este stăpân locului acelue, unde s'au făcut păgubaș; de la dumnevostră n'ați făcut nici răspunsu; de care lucru și eu, 1, 2 scrisori am cercat; de s'ou întors paguba ømenilor de la tălharii aceae, bine-a (a) fi; de nu, așea avem voe să zăberim øri pe cine øm găsi de într'acea ț[a]ră.“ — Sniatin, 25 August [1691]. — P. S. Paguba ie de 120 de lei „cu tot nemișugul hranițiі“.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roșie, cu un vultur (?).

CCCXXIV.

[1691.]

Dobrowski către Bistrița, pentru caĭ. Prevede „daca va fi vor o skrisore de la Niamčol, cine jeste in cara Marie Domniele Vostre mai mare, la comandatul de la Soczava... Despre vesztilor ateta: s'au

dus Marie Sale Kraiul nostro ko tabora in zos la Roman, szi e luuat o citate buna la Nestro: se kiam Soroka. Enka se asztepta se li je citate Niamculului". — Cîmpulung, 5 Octombre 1691.

CCCXXV.

[1691.]

Dobrowski către Bistrița, pentru niște Dorneni închiși. — „De la Homor Kempulungului", 11 Octombre 1691.

CCCXXVI.

[1691.]

Protopopul Miron către Bistrița, într'o afacere de divorț. —19 Octombre 1691.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roșie, cu crucea între două stele și literele G. Z.

CCCXXVII.

[Pe la 1691-3.]

„Cꙗmpulungenii, Vas[i]lie Hurghiș vꙋtꙗmanul și cu tot satul", către Bistrița, pentru niște arestați ce se dădeaŭ a fi „dꙋ aici, dia la stegul dumisale lui giupꙋn Dubrovschi", ceia ce ie falș; „di i-am putè prindia, pria toți i-am spꙋndzura". Cer știrĭ despre „Talpꙋși", ce ar fi acolo. — 8 Iunie.

V°: adresa românească. — Pecetea orașului cu fum.

CCCXXVIII.

[Pe la 1691-9.]

Cîmpulungenii (şi Hurghiş), către Bistriţa, pentru nişte berbecĭ promişĭ de ieĭ. Vasile reclamă o iapă. — Limbă curioasă: *uiuta, alʁta.*

Pecetea oraşuluĭ cu fum.

CCCXXIX.

[1692.]

Dobrowski către Bistriţa. I s'a scris „pentru rendul Tatarilor. Io nefiindu aice, Domnul de la zara Moldawi a trimes oste a lui sci o mie de Tatar, se strikau sci se pradau aiesta lok Kenpulungul. Sci e intrat ko hitlescug, inkonxurat o straxa sci e dat pe vale Moldowi; jare, daka i-e dat de a doa straxa, s'au spexenit straxa bine sci e dat Tatari napoi ko toata oste; numai ie louat omeni kare ie fostu pe acela vale sci witele(le), sci se intors. Io atunce n'am fostu aice; fero veste napadit; nu ie potut prinde kararele, jare nu va fi skapat asĉa lesne: totu je perit kexeva sci sau prins viu. Iei alt gendu n'au aut, numai se strikau sci se pradau Kenpulungul; jare Domnezeu nu li-e axutat." — Cîmpulung, 2 Februar 1692.

CCCXXX.

[1692.]

Grecul ὁ Δανιήλης Φώτη, care vînduse luĭ Gheorghe Bánffy mărgăritare, primeşte plata de la Bis-

triţenĭ: 200 de ughĭ; pentru care dă chitanţă. — 20 Februar 1692.

Greceşte.

CCCXXXI.

[1692.]

„Nemesnicii de Cьnpulung, Gheѡrghee şi Ilieş, carii sintem tovarьşi“, răspund Bistriţeĭ că nu se poate da nicĭ o lămurire, rohmistrul Dobrowski fiind chemat, cu alţĭ colegĭ, de Craiŭ şi hatmanĭ.— 25 Mart 1692.

V°: adresa românească. — Pecetea ruptă.

CCCXXXII.

[1692.]

Dobrowski către Bistriţa, pentru o *poprire*. A primit o scrisoare de la Veterani, „numai skrisa ungureszte; n'avem cine ni czeti, numai jo me precep“. Pentru *împăcare* ar fi bine a se pune o zi, cînd vor veni „comisari de amendo percele... Avem traba ko nepriatei szi pegeni“. — Cîmpulung, 5 Maiŭ 1692.

CCCXXXIII.

[1692.]

Acelaşĭ către Bistriţa. Avînd treabă „ko pegeni szi nepriatei nostri“, amînă la toamnă isprăvirea uneĭ afacerĭ. — Cîmpulung, 12 Maiŭ 1692.

CCCXXXIV.

[1692.]

Rogoski către Bistriţa. A trimes cărţile oraşului imediat la Suceava, după cerere. „Alta, dea vii wsteni Mꙑrii Ta a-ţ întreba dea veşt[i], sꙑ ştii Mꙑrii Ta deaspe vestile nostrea despre iasta loc; sꙑ ştii Mꙑrii Ta, aici adevꙑrat cꙑ Mꙑrii Sa Hatmanul Coroni iaste aprope la margine cu ostia, la un tꙑrgu, la Ocĭco, de-aiasta parte dea Nistru. Despre Moscu, încꙑ sꙑ ştii Mꙑrii Ta adevꙑrat cꙑ totꙑ puteria Moscului, ostea, iastia dincoci de Chivov, iarꙑ Hatmanul cꙑzꙑcescu au trecut Niprul de la Chivov în gios; şi sꙑ ştiţi Mꙑriile Vostrea cu adevꙑrat cꙑ puteria Înpꙑratului, a Moscului, tot se porneşte cu adevꙑrat asupra Crꙑmului. Alta, sꙑ ştii Mꙑrii Ta cꙑ Domnul ţꙑrꙑi Moldovei au fꙑcut pace cu Domnii noştrii sꙑ-s înble drumurile şi noi unul la altul, sꙑ nu mai fie scꙑrbꙑ între noi. Aceasta sꙑ ştiţi Mꙑriile Vostrea, şi sꙑ ştiţi Mꙑriile Vostrea: precum am ştiutu şi ne-u vinit şi nowa cꙑrţi de pre la domnii noştrii, am scris de tote la Mꙑriile Vostrea, şi de acmu încꙑ vom da a'nţelegi Mꙑrii Ta de va mai înnoi veştile". Cere veşti în schimb. — Prezintată la 15 Iunie 1692.

V*: adresa slavo-romînă. — Pecete mică roşie.

CCCXXXV.

[1692.]

„Mykolay Rocinsky, chora . . ., ce ne-u lꙑsat giudeţul în locul dumisale", pentru o plîngere a unor păgubaşi ardeleni. — 5 Iulie 1692.

V*: adresa românească. — Pecete de ceară roşie.

CCCXXXVI.

[1692.]

Cîmpulungenii răspund unei reclamaţii bistriţene. „Ce s'au înmulţit tălharii; neč[i] noi n'avem nice u puter[e]". La venirea *judelui*, se va judeca; hoţii trebuie să vie din Ardeal. — Prezintată la 20 Iulie 1692.

V°: adresa românească. — Pecete mică de ceară galbenă.

CCCXXXVII.

[1693.]

„Iliiaş Vornicul din Cămpulungu" supune Bistriţei un proces: osînditul a fugit din „gros". „Acmu noi am prădat pe Nistor [paznicul] pentru Gligorie; ce ne rugăm Dumilor Voastre să le faceţ liage cum veţ afla, cu săborul dumniavoastră".

V°: adresa românească. — Pecete de ceară galbănă.

CCCXXXVIII.

[1693.]

„Vlădica Theofil" către birăul „Iachim", comunicînd un ordin „de la Măria Sa gubernatul", pentru felul de plată al dajdiii popilor românești. — „În Sântul", 8 Ianuar 1693.

V°: adresa românească. — Pecete neagră de ceară, cu arme şi legendă neinteligibile.

CCCXXXIX.

[1693.]

„Ghiurghiță, Ilie Abaza, Vornici de Cîmpulungu“, către Bistrița. „Să știț dumneavoastră că, dispre Tătari, Moredin Soltan s'au dus la Crîm; l-au chemat Hanul să fac[ă] ghiulușî, și chiar și pe Bugigeni, să margă la Crîm; deci Bugigeni vor să margă, iar Nohaii nu vor să margă: dzic că de la locul lor n'or merge necăiuri; s'ă făcut cuvîntu pe la noi pentru Cameniț[ă], să o dia, iar acmu merge Arap-Pașe cu zaharè și duc[e] și bani slujitorilor de Cameniț[ă]. Deci să grăbiadză și Leși den Sn[ea]tin să iasă înnainte Pașei; nu știm ce-ur putè fac[e], iar pre semne mă tem că n'or strica nemică Pașii, căce că iai s'au deprinsu a lua vacele din Moldova, că nu s[e] bat cu nimia, ce eu și întorcu; deci mă tem să nu facă și acmu acea vitejie, plătiască-l[e] Domn[e]dzău după faptul lor“. Cer știrî: „și Nemții mai zăbăvi-vor au purcedévor, și aț fostu dumneavostră scris la noi mai înnainte vremia pentru Buda, să ur hie încungiurat Turcii; deci ne rugăm Dumilor Vostria să mai avem știria precum s'au mai înnoit lucrul dentr'acolo“. Trimete să cumpere „pâne de casă“. Amenință cu *zăbor,* în caz de *zăberire.* — Cîmpulung, 10 Februar.

Pecete de ceară brună, cu inițialele G. D. — V°: adresa românească.

CCCXL.

[1693.]

„Postolache Chigheč[iu], hronje wt Cѣmpul[un]g“, către „domni de Bestriţѣ carii sentѣ giudecѣtor[i] şi dregѣtor[i]“, plîngîndu-se că s'a oprit un om în zădar: unul din caiĭ căutaţi se aflase la „un gioimir al nostru“, cumpărat de acesta la Suceava. Amenință cu *zăbor*. — 25 Februar [1693].

V°: adresa românească. — Pecete indistinctă.

CCCXLI.

[1693.]

Vornicul Iliaş, după multe complimente, între care „şi plecare cu faţѫ plecatѫ pѫnѫ la veardele pѫmѫnt“, cere „şiase plase de her, cѣ voiu sѣ-mi cercuesc un car de doi caĭ“, şi „dow sape“. — 29 Iunie.

CCCXLII.

[1693.]

Mitropolitul Teofil către protopopul Miron de la Telciŭ, pentru sătenii de la Tatrăŭ (?), cari n'aŭ vrut să ĭea parte la un sinod de preuţi şi sătenĭ; pentru care-ĭ afurisește. — 10 Iulie 1693.

Pecetea cu fum a Mitropoliĭ.

CCCXLIII.

[1694.]

„Vlѧdica Theofil“ către Bistrița, pentru complimente. —Bălgrad, 15 Februar 1694.

Ruptă. — V°: adresa românească. — Pecete cu fum și alta de ceară neagră.

CCCXLIV.

[1694.]

„Andreas Dobrowski“ către „giudele den Maer“, pentru un furt. — Cîmpulung, 27 Iunie 1694.

V°: adresa românească. — Pecete peste hîrtie.

CCCXLV.

[1696-9.]

„Vas[i]le Horghiș“ către birăul „Horat Ianѧș“. „Alta, facem știre pentru veșști, sѧ știi cѧ vene wn sol de la Înpѧrѧție și l-am chemat și l-am cinstit și l-am întrebat, și me-u spus de toate cumu-i rѧndul, și me-u spus cѧ Cameniția sѧ w dè Leșilor cum au fost de vac, și audzisem cѧ mѧrgu Tѧtarii pe Telej, și nu mѧrgu: iast[e] sing[ure] nișște strѧj[i], și Tѧtarѧi mѧrgu la Iași, și nu știm wnde sintu acei Iași. Deci vѧ facem știre Domnilor Voastre sѧ știți de toate de aceste. Alte, v'aș hi scris mult[e] de toat[e], și me-u fost cѧ'n de graba iast[e].“

V°: adresa românească.

Notă. U e scris obișnuit *o*.

CCCXLVI.

[1698.]

Рѡк бжі ҂ахчи.

† Nwi seteni îndereptьm de fata lui Gavril cumь a fwstь pьnь acmu: din cwpilьrie, pьnь ce au (ve) venit vreame de s'au iubit cu 1 Neamţь, nwi ştim cь au fwstь fat[ь] curat[ь]; nime nu poate dzič[e] într'altь chip. Îndereptьm nwi seteani cu giurьmьntь cum au fostь fat[ь] pьnь acmu, cu nime n'au înblat, cu nime n'au vwrwvit, numai singur cu Iwsifь Milerь. Nwi seteani dьmь dereptate featei lui Gavril cum au fwstь fatь curatь din cocon pьnь acmu.

Nwi Zegreani, tisturile, biraele şi preuţi, bьrbaţi. Tatьl featei, Rus Gavril, a dat neaniale fiat *(sic)* dziastre w iapѫ, un rьndь de haine nwaw, 2 wi.— Pwp Matei п. — Pwp Avraam. — Giudele Codьu. — Iwnaşcь. — Svwrgacea Dumitru. — Pwpoliga Filip.— Giudele cel bьtrьn Dumitru. — Scris-au luna Mart 12 zile.

Peceţĭ de ceară neagră.

CCCXLVII.

[1698.]

Mărturie către Bistriţa pentru un „foglo“ ce iernase la un Bîrgăoan, de la „Bѫrgѫwanii de la besereca din sos, giudele Cьrca Grozav şi vamьşii, slogile Mьriilor Vostre, Ѡrban Iwn, Morѫşan Iwn şi mai mici a Mьriilor Vostre popa Toader şi Cotor, vecinii, carii sintem înpregiurol loi Iwn

a Ionii.“ Semnează jos și „pop Toder i Learmanck, Bogatol Iwn, Lopol Mihkilesc Crainicol, Toder și toț vecinii“. — 3 April 1698.

Pecete neagră, de ceară, indistinctă.

CCCXLVIII.

[1699.]

„Michał Szopczoski, nemiesnik z Kampo Longu“, către Bistrița. Rohmistrul ie la Craiŭ. „Alta, de rkndul veștilor, sk sștii Mkrii Ta ck avem pač[e]; nemic nu știm înck dia ales, nu sk sștie pkn' acmu“. Oamenii prinși la Bistrița pretind falș a fi de la *steag*: „noi nu știmu de acei wameni nemick; unii ca aciia nu slujescu la stegul Mkrii Sal[e] Craiului; ci la noi skntu alți sluj[i]tori, precum știe toți“. — Cîmpulung, 8 Maiŭ [1699] [sus: Iunie].

V°: adresa românească. —Pecete de ceară roșie.

CCCXLIX.

[1699.]

„Mihalia namiasnicul wt Ckmpulungu [Mihalea Stopceanschie, namiesnik Kampoloncski] și cu bktränii satului“ către Bistrița, pentru niște hoți ardeleni opriți de iel. — 2 Iulie.

V°: adresa polonă. Pecetea de ceară roșă a lui Mihaĭ și cea cu fum a orașului.

CCCL.

[După 1699.]

„Vasilie Abкşescul, Vel Clucer, Vornicul wt Cкmpulu[n]g“, către Bistriţa. „Facem ştire Dumilor Voastre cк ne veni veaste de la Dorna cum cк sк gкteazк wamenii Dumilor Voastre sк vie aici la noi, la Cкmpulungu şi la Dorna, sк fac[к] strкcкciune, sк prade. De care lucru noi nu creadem, cк pe dumneavoastrк vк ţinem wamenii noştri şi priiateni; nu ştim sк fim fкcut Dumilor Vostre nici un rкu, ce am avutu frкţie şi priteşug cu dumn[ea]voastrк, iar, pentru Tкtar[i], aşa ne-au venit porкncк de la Mкriia Sa Hanul şi de la Mкriia Sa Saraşchiariul, sк nu lкsкm Tкtar[i] pin ţara noastrк nici într'o ţar[к] sк treacк, ce sк-i batem şi sк-i întoarcem înnapoi. Iar dumneavoastrк, de bкnuiţi pentru aceaia, n'aveţ pentru ce, cк Dumilor Voastre nimic n'am stricat de i-amк bкtutu pe Tкtari; ai noştri sкntu, cк porкnca de la cei mai mar[i] ai noştri aşa iaste, sк-i batemк şi s.ѧ-i întoarcem înnapoi; cк Înpкratul nostru are pace cu toate ţкrile 25 de ai, şi nu e voîa sк [s]trice pacea cu nici w ţar[к], iar dumneavostrк, de-ţi strica pacea cu Înpкratul nostru, dumneavoastrк ştiţi; iar noi pohtim pe dumneavoastrк, cum am avut prieteşug şi frкţie cu dumneavoastrк pкn' acum, aşa şi de acum, şi-s fiţ[i] dumneavoastrк sкn[к]toşi de la H[risto]s; amin. Мсц Mai 28 дн.“

V°: adresa românească. — Pecete peste hîrtie.

CCCLI.

[Sfîrşitul sec. al XVII-lea.]

Pătraşco Nacul Stolnic către notariul „Frenţi Diiac“, pentru un proces al unor oameni de la cari birăul cerea peste „ō flwrinţi colac, 100 bani de giurat“. — Cîmpulung, 27 Maiŭ.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşie.

CCCLII.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Eu Vl[ʌ]d[i]ca Spiridon“ de Ardeal şi Maramureş şi celelalte părţi din ţara ungurească, către Bistriţa. N'a putut veni, „cѫ amu fostu betegu“; lasă pe alţi doi „în chipulu meu“. Cere a i se restitui un depozit dintr' „ѡ tulubiţѫ peciutluiţѫ şi lѫcʌtuiţѫ, cu bani“.

V°: adresa românească. — Pecete neagră, ruptă.

CCCLIII.

[Sec. al XVIII-lea.]

Cîmpulungenii către Bistriţa, pentru un consătean oprit; calul pierdut s'a găsit la un „jonir“, ce-l luase cu bani la Suceava. Se vorbeşte de altul cumpărat „în ţ[a]ra leşascʌ... Cʌ nu ni s'ar cʌdè noѧ cari sʌntem ѡmeni drepţi sʌ petrecem rʌu pentru tʌlharii, cari ne sʌntu mai mari noѫ, precum sʌntu şi la Mʌriile Vostre Nemţii şi Lʌvʌnţii“.

De prăzĭ, „noi n'am hi bucuroș, ce numai Dumn[e]dzĕu ne crede, cĕ nò rĕu ne pare de unele ca aceste“.

V°: adresa românească. — Dublă pecete cu fum.

CCCLIV.

[Sec. al XVIII-lea.]

Spiridon, Vlădica Ardealuluĭ, către Bistrița, pentru restituirea unuĭ depozit de banĭ făcut la un particular, „într'o tulubițѫ lѫcѫtuitѫ și pecetluitѫ“. — мцѕ прнєрн, кн (н) днн.“

V°: adresa românească. — Pecete mică.

CCCLV.

[Sec. al XVII-lea; fine.]

Lista „uneltelor“ furate: „cergi“, „besmine da cear[ĕ]“, „pilcial[e]“, „cĕmeș bĕrbĕtești“, „cĕmeș femeiiaești“ *(sic)*, „zĕbraneč[e]“, „șlicia“, „meneștergur[i] cu bunbac“, „brĕe vĕrstate cu mĕtas[ĕ]“, „fote“, „ineli“, „zgardă“, „1 pĕrech[e] de sĕrji“, „1 pĕrechi de cercei“, „gulere cusute“, „nĕfrĕmi de brĕu“, „nefrĕmi femeiaști“, „3 perechi de altițĕ“, „20 coți de pĕndză“, „2 pĕrechi de ciorici“, „3 pĕrichi de mitupuș“, „2 torturi“, „3 pĕrechi de ciubote“, „1 pĕrechi de cuțite“, „1 polĕ de iconă“, „12 bilciali“, „2 fiați de maască“, „1 față de piarilă“, „1 zĕbranic“, „1 șlic roșu cu jder“, „2 pĕrechi de mĕnuș“, „1 pĕrichi de ciubote galbene fĕmeiești“,

„8 pʀrechi de cioreč[j]“, „2 pʀrichi de colțuni“, „urșinic de un șlic“, „3 pʀrechi de altițʀ cosute“, „2 wrți sʀrmʀ“, „4 costande mʀtasʀ“, „2 șișpace bunbac albastru“, „2 frʀmi femeiești“, „1 nʀframʀ bʀrbʀtescʀ“, „2 pʀrechi desagi“, „2 inele“. — Păgubașii sînt Vasile Lator și Ursul din Cîmpulung.

CCCLVI.

[Sec. al XVIII-lea.]

Dorneniĭ către Bistrițenĭ pentru aĭ lor ce fusese închișĭ: vie păgubașiĭ, căcĭ întreținerea hoților la Dorna costă mult. „Sʀ vie acei pʀgubaș: ware sʀ-i spʀnzure, ware sʀ le dè bucatele, cʀ bine știț Mʀriia Voastrʀ cʀ furii nu-s dau dentr'o țar[ʀ] într'altʀ“.

Vº: adresa românească. — Pecete mică, roșie, ruptă.

CCCLVII.

[Sec. al XVIII-lea.]

Către „sʀteani de la Cʀmpulungul rusʀ[s]cʀ“ și către „vʀtʒman“, pentru niște oameni din satul acestora, „anume *(bis)* Alexa lui Hanți din Borș și cu swțiia lui“, veniți „în munți noștri dupʀ Ineu“, cari ieŭ niște oĭ „a Crețelui, și i-a ucis pʀcurarii, ș'au lʀsat unul mortʀ, ș'a luat cindzʒč[i] de wi. Deč[i], dumeavostrʀ știțʀ cʀ s'au fʀcut pace wdatʀ, și s'au pus legʀturʀ w mie de galbeni, care va strica pacea. Deč[i] amu voi stricaț pacea, iarʒ Mʀriia Sa birʒul de Bistrițe, Ianʀș Diac, și cu tot Svatul Mʀrii Sale și cu ghenarʒș, au trimis la dumnevos-

trѣ sѣ datѣ marha înnapoi cu ... *(neinteligibil)* şi ѡ cѣldare şi alte unealte ce-au luat, sѣ dè tot, au sѣ dea lotri în mѣna pѣgubaşilor".

CCCLVIII.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Popa Vasile" către „dѡmnul de vidic, Samoil Şulerѣ", pentru un arestat. — 10 April.

V°: adresa românească. — Pecete galbenă de ceară, ruptă.

CCCLIX.

[Sec. al XVIII-lea.]

Trei săteni din Ilva pun cîte şese chizăşi pentru înfăţişarea lor la judecată. — „Sat Ilva, luna luĭ Se[p]temvrie, dzile 10".

V°: titlu românesc.

CCCLX.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Tѣmaş Diiac" către „A[n]dreicѣ", recomandîndu-l soarta unuĭ închis la Făgăraş.

CCCLXI.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Eu Vornicul Dubĸu şi cu wmene bĸtrĸne den Cĸ[m]polu[n]g“, pentru o reclamaţie. „Ce ne rogĸm Dumnelor Vostrĸ sĸ motaţ dzua [judecĸţii] pĸrĸ la cela tĸrgo, sĸ vii [pĸrĸtul] cu ispravĸ şi co sudĸşul“. — 18 Iulie.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară verde, ruptă.

CCCLXII.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Noi Cĸmpulungeanii carii sintem bĸtrini şi noi vamĸşii de Cĸnpulungu şi cei de Suceavĸ“ către Bistriţa, apărînd pe un pîrît pentru furt: a fost văzut pe cale „numai cu cĸmeaşea şi cu gluga şi cu un topor“. Iera din Rodna şi mergea „în Muldua“. „Şi a fost satulĸ tot cu vornicul mĸrgĸndu la peaştel[e] domnescu“.

V°: adresa românească. — Mai multe peceţi peste hîrtie.

CCCLXIII.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Popa Ghewrghiţĸ den Borşea“ scrie egumenului Dosofteiŭ de la Dragomirna pentru un *fecioraş* Moise, fugit în Moldova. „Dece mĸ rogĸ sĸ-l preimeştĸ lĸngĸ tene şi sĸ-l înveţĸ harĸte *(sic)* bine, cĸ-i bon la fere.“ Să scrie „şi dea a coconului miu [sĸnĸtate,] cĸ molto plĸ[n]ge maica sa dopĸ dĸsol“.

V°: dublă adresă românească.

CCCLXIV.

[Sec. al XVIII-lea.]

Sătenii din Năsăud către „Samoș Șulerь, iaşpecьtorul rumьnescu de la Vidicu“, pentru o funcție. Se pomenesc: giudele, crainicul, slobodnicul. Neologisme ca: „înforьmьluescu“, „Ecselenţiia Gobrьnatu“.

V°: adresa românească. — Pecete roșie.

CCCLXV.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Preda Pьlad[i] i Iwrdachi Ca[n]tacuzino, vornicii de Cьmpullungu“, către Bistrița, pentru un furt de vite din Cîmpulung. — 2 Decembre.

V°: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCCLXVI.

[1705.]

„Protopop și notarețul soborului mare, Vasilie Dьianlu“, către „popa Gligoraș de la Mitítei“, cerîndu-i a nu mai lucra contra protopopului Mateiŭ, pentru a-i lua locul, „pre la tisturile de-afarь“, adecă „pre la domni“, ci să aștepte. — „În Belgrad“, 26 Iunie 1705.

CCCLXVII.

[1706.]

† Ai noştri cinstiţi şi buni prietini, dumnalui giudeţul şi dumnalui harminţaşul de la cetate Bistriţei, [sѣ]nѣtate şi tot bunul poftim Dumilwr Vostre de la m[i]lwstivul Dumn[e]dzѣu. Pricina aceştii scrisori a nostre, întѣi ca s[ѣ] cercѣm de bune s[ѣ]nѣtate şi viiaţ[ѣ] Dumilwr Vostre; a doa, iar vѣ poftim pѣntru cest negustor anume Avan Baronce, carel[e] este de aici de la wraş de la Botѣşeni: venindu acolo la ţ[a]ra Dumilwr Vostre şi avѣndu datorii la neşte negustor[i] ce trѣescu acolo, poftim sѣ aibѣ dreptate, sѣ i sѣ facѣ platѣ pe zapis ce ar[e]; ce noi încѣ la dreptate, ce'r hi pofta Dumilwr Vostre, gata ne vom afla în slujbѣ, cѣ, neplѣtindu banii acestui negustor cine s'a hi dator, apoi s'a da şt[i]re Mѣrii Sale lui Vod[ѣ], şi sѣ fač[e] zebaral[ѣ], cѣ acei negustori au boi aice; ce poftim dreptate sѣ hie, şi m[i]l[o]stivul Dumn[e]dzѣu sѣ fie cu dumneavostrѣ.

† A Dumilor Vostre bun[i] prieten[i]:
Vornici de Bot[ѣ]şeni.
Ѯ Botѣşeni,
1706 (arabice), Ghen[ar] 25.

Pecetea mică neagră a Vorniculuĭ, ruptă.

[V°:] La ai noştri cinstiţi şi buni priiatini, dumnalui giudeţul şi dumnalui harmiţaşul de la cetate Bistriţii cu bunѣ s[ѣ]nѣtate sѣ-s dea.

CCCLXVIII.

[1707.]

Cîmpulungeniĭ, între ieĭ „Lupul Lateş şi eu Andriiaş Pizdѫl[ѫu], Popa Ghiwrghii, снѣ Petre Hurghiş wt Cѣmpulungu“, pentru un cal dispărut. „Ş'au înblat wmul nostru dupѣ cal, cercѣndu-l pѣn ţ[a]ra leşascѣ şi pen ţ[a]ra Mulduvii şi pen Maramorѣş şi pen toat[e] pѣrţile, întrebѣnd şi cheltuind, ca cela cu paguba“. Îl *obliceşte* la Popa Gheorghe din Rodna, „luat de dѣnsul cѣnd au trecut cu bejeniile şi, dup'acia, înblѣnd el de-atѣtia ori cu calul, cѣrѣnd bejenii şi audzѣnd cѣ'ntrebѣ wmul calul şi fiind calul la dѣnsu, nu l-au lѣsat Dumn[e]dzѣu sѣ colѣceascѣ calul, cѣ tot pen wameni au înblat şi nemicѣ n'au dzis; ce iac'acmu, wblicindu-se calul acolw, au mѣrsu omul acolo dupѣ cal, şi ş'au gѣsit calul faţѣ, schimbat pe o iapѣ, şi n'au vrut sѣ-i dia calul, cѣ nu l-au credzut cѣ-i a lui, ce-u înblat trudindu şi cheltuind, darѣ deacii (?), Mѣriile Vostre, dacѣ-i popa om dreptu şi gѣsi calul şi 'mblѣnd cu calul tot printe wameni noştri, cѣci nu mѣrturisi calul şi s'ia ş[i] ce e colacul, cumu-i wbicĭna se u ia? Cѣ noi şiapte wmini bѣtrѣni giurѣm pe cal, pe acela, cѣ-s drepte bucate acestui wm, anume Niculai“. — 9 Iulie 1707.

V°: adresa românească. — Pecetea tîrguluĭ, cu fum.

CCCLXIX.

[1709.]

Cîmpulungeniĭ către Bistriţa, pentru „un wm din Leaşul, anume Iurga,“ căruia i s'a luat, la ieĭ,

un cal de „un boiari de la Suceav[a]“. Satul a căpătat de la Domn, la Iaşĭ, ordin de restituţie: „carte domnească, ca să-i dea boiariul calul“. Boierul *se apucă* că va face, „şi au făcut zapis să margă să-i dea calul“. Dar păgubaşul preferă a fura un cal al satuluĭ. Vor face şi ieĭ tot aşa, dacă nu iea calea păcĭi. — 18 August 1709.

V°: adresa românească. — Pecete cu fum.

CCCLXX.

[c. 1716.]

„Bortu Ştefan, rob din Radau“, şi „Ghiwrghie Căp[i]tan de Curte domnească“ către „Oler Frenţi din sat din Oriiu de Sus, nemeş de ţinutul Bistreţii“, şi „Andrieş Ştefan“, „Miclauş“ şi „Ştefan“ şi „Miclauş Istraşi“ din acelaşĭ sat, rugîndu-ĭ „să staţ pentru mine să-m scoteţ dăn mâna păgânilor, Tătarălor, că sînt în piciorile mele 15 oc[ă] de her, şi mă adusră în Moldova la Eşi şi-m cer 500 sute *(sic)* de lei, şi m'am rugat Căp[i]tanului Ghiwrghie de Curte a Mării Sal[e] Mihai-Vod[ă] să v[ă] fac[ă] ştire, şi-s viniţ unul la dumnelui Căpitanul Ghiwrghie, şi el va sili şi m'a scoate, şi s'aduceţ şi ban[i], galbini, că alţi bani nu trec; şi m[ă] rog, fraţilor, siliţ să m[ă] scoateţ din mâna Tătarălor, că eu, dac'wi vini, voi da banii toţ înnapoi“. [În sens invers:] Şi cin[e] aduc[e] carte, să-i daţ trei florinţi.

Şi adresa birăuluĭ Bistriţeĭ; românește. — Pecete neagră.

CCCLXXI.

[De la 1716.]

Toader Vornicul către „Samoilъ Uşer, birъu de cetate Bistriţii“, recomandînd nişte „feciorĭ“ trimeşĭ pentru cumpărăturĭ. — Cîmpulung, 3 Maiŭ.

CCCLXXII.

[De la 1716.]

Toader Vornicul către „Gonos Mihai, vamъşul de cetaate Bistriţii“, cerînd iertarea măcar a jumătăţiĭ vămiĭ pentru o cumpărătură. — Cîmpulung, 3 Maiŭ.

Ve: adresa românească.

CCCLXXIII.

[De la 1716.]

Toader Vornicul către „Samoilъ Uşer“, birăŭ de Bistriţa, pentru nişte banĭ şi un „fur“, care, de nu-ĭ va plăti [luĭ Toader], „sъ şaz[ъ] acwlo sъ moar[ъ]“.

CCCLXXIV.

[De la 1716.]

† Cinstit al nwstru de twt bine vwitor şi bun prietin, dumnalui Samwil Bed, birъu de cetate Bistriţii, sъn[ъ]tate şi tot[ъ] fericirile bun[e] poftim

dumitale de la Dumnezeu. Carte dumitale n'au venit, şi de sʁn[ʁ]tate dumitale n'am bucurat. Altele, cʁte dumnata n'ai scris, am vʁzut, şi nwa ne pare bin[e] şi mulţimim dum[i]tal[e] de preetişugul ce ne arʁţi, de care şi nwi aşè vom şi poftim pe dumnavoastrʁ, nedespʁrţiţ sʁ fim den dragwste; dispre noi, nemutatʁ dragoste va fi, cum şi pe dumnavostrʁ rugʁm aşè sʁ rʁmʁe; pentru unele şi alte, de care poate sʁ hii fʁcʁnt cuvʁntu, darʁ nu cei cu minte, mʁcar cʁ dumniata ai carte, nemicʁ nu-m[i] arʁţi; de aceea aşè sʁ ştii dumnata şi sʁ mʁ crezi cʁ la noi nič[i] un cuvʁntu de acele nu-s vorbescu, nič[i] în gʁndu nemʁrui nu este, neč[i] va fi; or-cin[e] ce-au grʁit, nemic sʁ nu crezi dumnata, pentru drumul cʁ s'ar deşchide; tot aşè am scris şi la cela ghenerar, şi nič[i] cum nu s'au pwzvolit; dar noi de la stʁpʁnire nwstrʁ de mult avem cuvʁntu se deşchizʁ, şi acmu ţin cʁ s'au şi deşchis; ce, mʁcarʁ acmu de s'ar deşchide, nwa bin[e] n'ar pʁre, cʁ şi wamen[i] cʁt[e] ceva bani ar mai prinde; îmblʁnd drumul wameni dum[i]lorvoastre, fʁr grije vie pe la noi; newpriţi vor fi. Avem pwrwncʁ şi de acei mai mari ai noştri, şi nwi cʁnd vom trimite pofta pe dumnavoastrʁ, sʁ n'aibʁ bʁnuialʁ. Iatʁ şi acmu am trimis 10 lei, şi dum[i]tal[e] mʁ rwg ii bun de acei ban[i], sʁ me-s è pentru vama ce-ar fi; poftescu pe dumnata, şi eu mai multu voiu slui[i] dumitale acele ce-wi putè; negʁsindu-s[e] in bun, mʁ rog dumitale cue de şindilʁ pe acei bani se mi-s è; şi, cum am mai zis, eu cele ce vei pofti dumnata wi seli sʁ rʁsplʁttescu wstʁniala dum[i]tale cu slujba mè. Numai aşè rwg pre dumnata, cʁt de puţin sʁ fii wstenitor, mʁcarʁ a-m scrie ce s'au luat, cʁt şi cʁt cʁp *(sic)*; pentru nişte cafè ce-am dat

rѧcilaltului *(sic)* 3 lei cu scrisware, nu este lucru prè mare, numai ar mai trebui; şi wm vrè şi altѧ datѧ sѧ facem voe Dum[i]lor Voastre, de va da mѧna dum[i]tale, sau vr'un chip, ca sѧ nu rѧmѧnѧ pѧgubaş eu. De aceste de toate poftescu pre dumniata sѧ aibu rѧspunsu; şi, cu aceasta sfѧrşind, rѧmѧn

iarѧş iw cel de twt binevoitwr

bun prietin gata a sluj[i],

Şerban Cantacuzin.

Ѯ Cѧmpulungu, Noe[m]v[re] 25.

[V°:] Cinstitului nostru prietin adivѧrat şi de tot binele vwitor, dumialui Samoilѧ Bid, birѧu de cetate Bistriţii, cu cinste şi mult[ѧ] sѧn[ѧ]tate dumisale sѧ-i dè.

Pecete neagră ruptă.

CCCLXXV.

[De la 1716.]

Şerban Cantacuzin către „comandaşul de cetate Bistriţii şi dumnalui Samoil Bedi, birѧu". „Cinstitѧ scrisoare Dum[ne]lwr Vostre, împreun[ѧ] cu oameni, n'au venit, şi ce însemnaţi dumnavoastrѧ am vѧdzut; ce, pentr'acela lucru, nwi încѧ sintem creştin, macarѧ cѧ fѧrѧ v[o]e lui Dumn[e]zeu nime nu w poate wpri, au sѧ trimitѧ undevaş. Darѧ încѧş trebue a s[ѧ] pѧzi fieti ceni. Ce veţi şti dumniavoastrѧ cѧ nwi aşè am dat porwncѧ neč[i] aice sѧ nu vie din acele pѧrţi, ce încѧiş aice este mai cu greu a pѧzi, iarѧ acwle wm pѧzi şi wm feri, ca s[ѧ] nu vie de acei wameni, — doar pe alte poteč[i], despre dѧm şi, de wr fi sѧ triacѧ, iar pe aice

aşè am învъţat ca sъ nu las[e].“ — 29 Decembre, Cîmpulung.

V°: adresa românească. — Pecete neagră, cu vulturul bicefal, dar legenda: Vasile . . .

CCCLXXVI.

[De la 1717.]

S[ъ]n[ъ]tate şi viaţe Mъrii Tale, birъu de la vestita cetate a Bistriţii şi depreunъ cu twt Sfatul Mъrii Tale şi Mъriilor Vwastre, dwmni; în ştire dau şi a înţeleage Mъriilor Vwastre pentru rъndul Rwdnenilor: iaca wamenii fug în Mwldwva, şi astъ nwpte a fugit unul, şi încъ datwriu cu multъ jwldъ, şi am mъnat cъtane dupъ dъnsъ, dwrъ-l pwt prinde; şi wamenii şed în pъdurea, rъşchiraţ pin pъdurea şi pin grwş, şi nu-i poč[iŭ] strъnge la sat; cine pwate felelui pentru dъnşii, cъ ei ştiu twate pwticele şi şed în pъndure? Şi Niculai şi-au vъndut twatъ marha, şi au fost sъ s[ъ] ducъ şi el în Mwldua, şi au venit wameni de mi-au spus, şi iatъ cъ l-am prinsъ; deč[i] Mъriile Vwastre sъ-m trimiteţ cum mai curъnd vwlast *(sic)* înnapwi, cъ ştiţ Mъriile Vwastre, cum au lъsat ghenarariul şi, mainte, cъm s'au ţinut strъjile înpъrъteşti. Şi sъ fiţъ sъ[nъ]toşi, amin. — Scris-au eu Cwpitan Dumitru, cwmъndaş din Rwdna.

[V°:] Cu grabъ zua şi nwpte, cu grabъ, — în cinstitъ mъna Mъrii Sale birъu de la Bistriţi, sъ-s deia, şi cu twt Sfatul Mъrii Sale, şi cu sъntată.

Pecete de ceară neagră cu Sf. Gheorghe şi anul 1717, în cifre arabe.

CCCLXXVII.

[1719.]

† Adec[ѧ] eu Samoil Bed, birѧul de cinstit wraşul Bistriţii, împreun[ѧ] cu tot talnaciul, fѧcut-am scrisorea nostrѧ la mѧna dumisale Carabetѧ talmač[iul] Hanului, precumu ne'mu apucat cu mare credinţѧ pentru un sѧrac de rob de la Tѧrp[ţ]iu (?), anume Mihul Îndria, care iaste rob la Tѧtari la Bugiag, precum, aducѧndu-l dumnelui aici, ca s[ѧ] dѧm bani dumisal[e], cѧţi ar da dumnelui pentru rob, dera va veni aici cu robul; iar, neaducѧn[d] robul zapisul, sѧ nu fie de sam[ѧ]; şi pentru mai mare credinţa ne'm pus pecete wraşului, ca s[ѧ] fie de... *(pătat)* credinţѧ. — 17 Iulie 7227.

Pecete de ceară roşie.

CCCLXXVIII.

[1722.]

„Nwi preuţii rumѧneşti carii ne aflѧm lѧcuitori aicia la biruinţa Mѧrii Tale şi suptѧ aripile Mѧrii Tale ne smerim şi ne cucerim cu tot sufletul nwstru", către Bistriţa. „Precum am trit nwi, nu ştim din cѧtѧ vreame s'au aşezat bѧtrѧnii nwştri aicea la acest vestit wraş şi au trѧit twt bine şi frumos în viiaţa lwr"; acum *sînt puşi la porţie* şi batjocuriţi de poporenî. Se roagă deci, „cu faţa plecat[ѧ] pѧnѧ la verdea pajişte", a fi ajutaţi. „Cѧ nwi nu avem simbrie ca alalţi preuţi carii sѧntѧ prin ţar[ѧ], ce slujim sătelwr fѧrѧ sѧimbrie". — Năsăud, 3 Iulie 1722. — „Prwtopwp Tѧnasie, cu twt sѧbwraşul nwstru".

Adresa românească. — Pecete neagră ruptă.

CCCLXXIX.

[1723.]

„Sъbwraşul rumъnesc de la wraşul Bistriţei“ (adecă preuţii din satele olatului) catre Sfat. Se plîng că satele-ĭ despart de *feciorii* lor nedespărţiţi, „carii-s într'w pitъ cu nwi“; amintesc că sînt scutiţi de dare *feciorii* giuzilor, crainicilor, slobodnicilor. — Urmează lista „caselor preuţeşti“ din Rodna, Maer, Singiordz, Leşul, Ilua, Feldrău, Vărarea, Răbramare, Răbrişoara, Năsăud, Salva din coace, Salva din colo, Hordoul, Telciul, Bichigi, Plai, Poeni, Zagra, Mocod, Găurenĭ, Mititeĭ, Runcъ. Se pomeneşte la urmă şi exemplul popilor din „7 wraşe şi în varmeghii“, aĭ cъror *feciorĭ* nu sînt *chilinĭ* la dare. Obiceiul s'a luat numaĭ de vre-o doĭ anĭ.

Bistriţa. — Scris de protopopul Tănase. — 28 Decembre 1723.

CCCLXXX.

[1741-2.]

Înştiinţare de plăiaşĭ către sate, pentru pericolele din munţĭ, unde „sъ scurъ apele“. — 1741-2 (7250).

CCCLXXXI.

[1750.]

„Sъteni din Nъsъud, anume Judele... şi cu pъrgarii sъi... şi alţi sъteni“, se plîng la Bistriţa de

purtarea unui *slobodnic,* care a venit la casa Judeluĭ de două orĭ şi „au suduit pe Jude şi pe pьrgar dь suflet, şi au zis cь le va f.. e blagosloveniia care va faač[e] popa cruciş, cьnd vor muri, şi cruce sufletului“. Cer dreptate: oferă a se prezinta toţĭ la termen. — Năsăud, 8 Maiŭ 1750. — Scris de „potropop Tanasiie“.

CCCLXXXII.

[1781.]

În anulь w mie şapte sute wptь-zьci şi unu, în luna Martie 17 zile. Au luatь Simiwnь Dьmiianь dwo sute şi noasprь-zece mierьţь de orьzь, 2 mierьţь au trimьri, iatь dela curьtia Telechi birьu dinь tьrьmaşь *(sic).*

DOCUMENTE SLAVE [1]).

I.

[1517.]

Bogdan-Voevod al Moldoveĭ dă un salv-conduct „luĭ Iacob din Cotnarĭ“ pentru a merge cu calul luĭ în ţara ungurească. — Hîrlăŭ, 29 Maiŭ 1517.

Pecete mică, indistinctă, de ceară roşie.

---

1) Regestele de care m'am servit mi-aŭ fost făcute de d. I. Bogdan.

II.

[De la 1527.]

„Dan, pîrcălab de Cîmpulung", către birăul Bistriței, cerîndu-i ştiri, bune saŭ rele, din Ungaria, unde se adună oştire. Cererea o face în numele luĭ Petru Voevod. — Cîmpulung, Iunie 26.

Pecete rotundă, cu litere neînteligibile, în jurul unuĭ triunghiŭ cu virful în jos. — Pe V°: «minister». — Fără adresă. — Scrisoare care pare a fi din secolul al XVI-lea.

III.

[1538-40.]

„Ştefan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţerii Moldoveĭ", scrie „slugiĭ noastre Hîra biv Chelar", „că te-am iertat pentru greşala ce ni-aĭ greşit", şi decĭ poate să se întoarcă în ţară. Se jură pe sufletul şi credinţa sa şi a boierilor săĭ.— Suceava, 16 Octombre.

Pecete roşie mică, ruptă. — Fără adresă.

IV.

[1538-40.]

Acelaşĭ către guvernul bistriţean: birăŭ, pîrgarĭ, vameşĭ, cerîndu-li a trata după voia luĭ pe slugile sale, Ion Năseală şi fratele luĭ, Sima, ca să se întoarcă în pace la iel. — Hîrlăŭ, 29 Decembre.

Pecete mică roşie, ruptă. — Adresa slavă.

V.

[1538-40.]

„Huru Marele-Vornic“ cere de la birăul Bistriței să scadă de la niște oameni ai săi suma de 1.900 de zloți, pe cari aceștia îi luase de la alți oameni ai lui; banii fusese ascunși într'o groapă de soția lui, pe care o trimesese acolo cu copiii, la fuga lui Petru-Vodă. — Suceava, 26 Maiu.

Pecete cu totul ruptă. — Adresa slavă.

VI.

[1538-40.]

„Mătiiaș Vistearnicul“ către birăul bistrițean Tamăș, cerînd a ținea la iel pe soția lui, pe mamă, copii și tot avutul lui și să nu-i dea nici în mîna Craiului Ianăș, nici în a lui Petru-Vodă; ci să-i ție pănă va veni iel pentru aceasta. — Suceava 29 Septembre.

Adresa slavă.

VII.

[1538-40.]

„Toma Logofătul dumisale lui Ștefan Voevod al țerii moldovenești“ către același, pentru a-i spune că pe timpul năvălirii turcești îi fugise niște Țigani cumpărați cu bani din Ardeal. De aŭ ajuns la iel, să-i dee înnapoi, căci a pierdut tot: „și case și sate și morĭ și bunurĭ și oĭ și albinĭ și vase și

haine și încălțăminte". Îi va mulțămi cu un „bidiviŭ" de o sută de zloți. — Cîmpulung, 2 Octombre.

Adresa slavă.

VIII.

[1538-40.]

„Huru, Mare-Vornic de Țara-de-Jos", scrie aceluiași că la venirea Turcilor în țară soția luĭ, cu o slugă a ieĭ, s'a adăpostit la Bistrița. Se roagă să-ĭ ție la dînsul, făgăduind a li plăti toată cheltuiala. Va fi recunoscător dacă apoĭ îĭ va trimete cu oamenii luĭ. — Suceava.

Adresa slavă.

IX.

[1538?]

„De la Pătrașcu Comisul, Toma Logofătul, Miron Medelnicerul, Bălțatul Ușer și Sturdzea Postelnic, boierĭ din țara Moldoveĭ", către același, arătînd că trimet oameni cu o scrisoare.

„Maer", Septembre 29.

Treĭ peceți micĭ, neinteligibile, pe hîrtie.

X.

[1538-40.]

Ștefan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al țeriĭ Moldoveĭ", către „chir Anastasie episcopul

de Vad". A primit scrisoarea trimeasă de episcop luĭ Mihul pîrcălab. Acesta îĭ roagă să-l pomenească pentru boala ce are, căcĭ i-a făcut slujbă.— „În tîrg în Roman", 11 Octombre.

Pecete roşie ruptă. — Adresa slavă, către episcopul de Vad.

XI

[1564.]

Grigore, birăul de Bistriţa, spune că oameniĭ din Sîngeordzu („Sъndzordzu") aŭ venit să se plîngă cu ceĭ din Ilua pentru hotar; iel trimete doĭ pîrgarĭ cu pîrcălabul săŭ Gheaţeŭ. Fiind pe Sameş, nu pe Ilua, ceĭ d'intăiŭ nu pot avea dreptate; trebuie decĭ să meargă numaĭ pănă în hotarul Mairenilor. Decĭ Gheaţeŭ, Capotă Mihul, Judele din Maer, anume Jurjea, cu Maireniĭ, Mihoc şi satul Sîngiordzu, Trif şi alţĭ sătenĭ din Ilua, Andreica şi satul Feldreŭ, se tocmesc, puind *legătură* de patru-zecĭ de zloţĭ pentru cine va călca învoiala. — 1564, April 13. — De notat: „Simdzordzeanilorъ", „Sindzordzeani", „Maireanilorъ", „Valea Aurarilor", „Valea Bъrna".

XII.

[14.. saŭ 15..]

Egumenul şi soborul Moldaviţeĭ scriŭ pîrcălabuluĭ de Bistriţa că aŭ primit o scrisoare de la birăŭ pentru niştе datoriĭ ale luĭ Sava la niştе Saşĭ localnicĭ; aceştia s'aŭ plîns contra Săvoaiĭ

(„Sкvoae“), care „are uric la Cîmpulung“. Acolo decĭ să se plîngă, „căcĭ acolo e uricul Săvoaiĭ“; să nu sufere alţĭ oamenĭ pentru dînsa. — 13 April...

Pecete ruptă, de ceară neagră. — Adresă slavă.

XIII.

[15..]

Scrisoare de la patru fraţĭ din Moldova, pentru nişte afacerĭ de vamă.

XIV.

[1568.]

Scrisoare din Sluck, pentru nişte afacerĭ de comerţ. — 1568, 26 Februar.

XV.

[1568.]

Alta din Sluck (?), cu scop asemenea. — 1568, 4 Maiŭ.

XVI.

[1571.]

Bogdan-Vodă, Domnul Moldoveĭ, scrie birăuluĭ Bistriţeĭ pentru un lotru, care, cu alţĭ doĭ, vrea să

intre în ţara luĭ. „Vîzând aceasta, dumneata ni-aĭ dat de ştire că aĭ trimes să-ĭ prindă, dar n'aŭ putut să-ĭ prindă.“ Li mulţămeşte că vreaŭ a ţinea cu iel pace ca şi cu tatăl săŭ Alexandru. „De veţĭ prinde pe lotru, să-l legaţĭ, iar pe oamenĭĭ luĭ să-ĭ pedepsiţĭ“. — Hotin, 6 Octombre.

Pecete: Печатъ Іѡ Богданъ Воевода Гднъ“. — Adresa slavă.

XVII.

[1574.]

„Ioan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţerĭĭ Moldoveĭ“, către birăul Bistriţa, pentru a-ĭ spune că „un călugăr anume Tofan, care a fost mitropolit, şi alţĭ treĭ călugărĭ i-aŭ furat mulţĭ zloţĭ şi alţĭ banĭ şi aŭ fugit cu dînşiĭ toţĭ“. Să-ĭ caute prin oamenĭĭ oraşuluĭ la toate pasurile, „poate să dea Dumnezeŭ să-ĭ prindă“. În acest caz să i-ĭ trimeată; alt-fel, dacă ştie ceva despre dînşiĭ, să-ĭ deie de ştire. — Iaşĭ, Maiŭ 24.

Pecetea cu boul şi legenda: мілостію Божію Іwан Воевод и Господинъ. — Adresa slavă.

XVIII.

[1572-4.]

Acelaşĭ către birăul de Bistriţa şi şoltuzĭĭ şi pîrgarĭĭ de acolo, anunţîndu-li că s'a deschis iarăşĭ negoţul cu ţara sa. — Iaşĭ, Maiŭ 5.

Aceiaşĭ pecete. — Adresa slavă.

XIX.

[1574.]

„Ostafii Postelnic“ promite a da înnapoĭ „dumisale Matiaș Fliandrișevicĭ, negustorul din Bistrița“, un „cal bun turcesc“, „cînd va da Dumnezeŭ și va veni milostivul Domn Bogdan în Domnia sa, în țara Moldoveĭ“. — Lemberg, „Miercurĭ înnainte de Nașterea Sf. Ioan Înnainte-Mergătorul“ [23 Iunie] 1574. „Ieŭ Ostafii Postelnicul, sluga milostivuluĭ dumisale Bogdan, Domnul țerii Moldoveĭ“.

Pecete rotundă peste hîrtie, cu: Ѡстафі.

XX.

[De la 1595.]

Ieremia Movilă către „sluga noastră ureadnicul de Cîmpulung“, pentru cearta de hotar dintre Cîmpulungenĭ și Sucevița, pe care iel s'o cerceteze.— Suceava, 12 Iulie.

Bogza logofăt. — Ion.

Pecete mică ștearsă, de ceară galbenă.

XXI.

[De la 1620.]

„Ieromonahul Dzosim“ și soborul săŭ de la Putna cere de la birăul Andriaș și de la pîrgarĭi și domniĭ din Bistrița să se facă dreptate luĭ Luca, Ionașco, Boța și aĭ lor tovarășĭ, cărora niște hoțĭ „din țara dumilorvoastre“ li-aŭ luat dobitoace și arme.

[În alt sens:] † Forte ne rugѣm dumilor vowstre sѣ le cѣutaţi de rѣndu, sѫ le întorcѣ bucatele.

Pecete mică de ceară neagră, cu ornamente. — Adresa slavă.

XXII.

[Începutul sec. al XVIII-lea.]

„Pan Gligorcea, Mare-Vornic de Ţara-de-sus(?)," către birăul Bistriţei, „în ţara ungurească", spuindu-i că a trimes nişte oameni pentru a cumpăra şfară (шваръ) şi altele, *pentru treaba Domnului său.* — Dorohoi, Iunie 3.

Pecete verde ruptă. — Adresa slavă.

TABLA NUMELOR [1]).

Animale, I, 69*, 72*, 16 (21), 25 (32), 26 (34), 30 (39), 44 (59), 49 (64), 54 (70-1), 58 (77), 91 (134), 96 (147); II, 3, 22 (202), 30 (212), 32 (217), 62 (276), 67 (284), 73 (297), 99 (365). Albine, II, 111 (7). Berbecĭ, II, 30 (213), 33 (219), 73 (298), 84 (328). Boĭ și vacĭ, I, 5*, 10*, 12*, 53*-4*, 57*-8*, 60*, 95*, 18, 21 (25), 26 (34), 35 (47), 38 (50), 41-2 (55); II, 3*, 17-8 (192), 31 (216), 44 (240), 67 (284), 74 (299), 88 Caĭ, I, 5*, 15*, 21*, 35*-6*, 38*, 70*-1*, 99*, 105*-6*, 4 (7), 13, 14 (17), 15 (18), 17 (21), 18, 19-20 (23), 23 (28), 25 (32-3), 35 (47), 36 (48), 40-1 (54), 47 (62), 59 (80), 68 (90), 70, 71-2 (94-5), 72-3 (96), 73-4 (98), 76 (101), 76-7 (103), 89 (129), 91 (133), 93 (138), 94 (141), 98 (151), 102 (158), 116 (19); II, 3* 23*, 7 (170-1), 10 (179), 13 (184-5), 16 (190), 19 (195), 31 (216), 32 (218), 35 (222), 37 (227), 41-5 (240-1), 46 (244), 49 (249), 52 (256), 70 (290), 73 (298), 74 (300-1), 82 (324), 89 (340), 94 (353), 101 (368), 102 (369), 109 (1), 112 (7). Cal turcesc, II, 9 (174). Iapă (mărsănă), I, 74 (98). Morun, I, 95*. Oĭ, I, 5*, 64*, 96*-7*, 35 (47); II, 41*, 21 (200), 22 (202), 64-5 (280-1), 96 (357), 111 (7). Peștĭ, II, 10 (178). Porcĭ, I, 5*, 50*, 54*, 56*-7*, 60*, 67*, 26 (34), 28 (37), 37-8 (50), 79 (110); II, 17*. Rîșĭ, I, 35 (46), 36 (48); II, 26 (209). Șoimĭ, I, 98*, 72 (96), 75-6 (101).

1) Nu s'aŭ cuprins multe din numele străine de istoria noastră, ce se menționează în cele două Prefețe. Cifrele cu * sînt din acestea. Cele din parenteze reprezintă nr de ordine al documentelor.

Ardeal, I, 4 (6), 79 (109), 92 (136); II, 36 (225), 44 (240), 45 (242), 55 (261), 57 (265), 68 (287), 70 (291), 86-7 (33?-6), 111 (7). (Principĭ aĭ), Apaffy (Mihaĭ Iiû), II, 12 (183), 16 (189-90), 28, 29 (211), 33 (220), 69 (288). Barcsai (Acaţiu), II, 9 (176). Báthory (Sigismund), I, 2-3 (4), 6 (10). Bethlen (Gavril), II, 4 (163). Rákóczy Iiû, I, 10, 76 (102), 102 (158). (Sigismund), II, 103. (fiul luĭ Rákóczy II), II, 12 (183). Tököly (Emeric), II, 76 (303). Zápolya (Ioan), II, 111 (6). (Ioan-Sigismund), I, 8 (13). Nobilĭ: Apaffy (Nicolae; mama şi Curtea luĭ), II, 26 (209). Bánffy (Gh.), II, 84-5 (330). Bethlen (Alexe şi familia luĭ), I, 22*-4*. (Francisc), I, 78 (107). Bodony (Sigismund), II, 79 (318), 80. Csomortány (Toma), II, 46*, 88*. Deák (Francisc), II, 31 (206). (Ioan), II, 96 (357). Donatt (Ioan), II, 49*. Hussár (Andrika), I, 25*. Iacobinus (Ioan), I, 88*. Jaxich (Dimitrie), I, 9*-10*. Kapi (Ioan), II, 80. Kornis (Gaşpar), I, 80*, 2 (2). Makray (Bart. şi Ştefan), I, 22*, 29, 30 (38). Muraldi (dr.), I, 75*. Reichersdorfer (Gh.), I, 19*. Rácz (Ioan), I, 78*-9*. Szerpataky (Martin; şi rudele luĭ), I, 96 (148); II, 9 (176).

Armenĭ, I, 105*, 30 (39), 58 (78); II, 1 (159), 10 (178), 15 (188), 44-5 (241) (Petru—l), II, 167 (283). (Popa—sc din Cameniţă), II, 50 (249). Virzirescu (Axintie, misionar armeno-catolic, episcop), I, 105-*6*.

Banĭ: Aspri, I, 17*, 34*, 60*. Banĭ, I, 12 (14), 24 (30); II, 15 (188), 37 (227), 58 (265). (mănunţĭ), I, 92 (135). Costande, II, 96 (355). Dinarĭ, I, 5*, 95*. Filiariŭ, II, 19 (195). Florinţĭ, I, 5*, 50*, 87*, 95*-6*, 15 (18), 17 (21), 35 (46), 36 (48), 47 (62), 87 (127), 102 (158); II, 4 (163), 5 (166), 15 (188), 94 (351), 102 (370). Galbenĭ, I, 57*, 60*-1*, 67*-8*, 37 (49), 92 (135); II, 63 (278), 96 (357), 102 (370). Groşĭ, I, 5*. Leĭ, I, 100*, 18, 68 (89); II, 19 (195), 24 (204), 35 (222), 39 (231), 104. (bătuţĭ), I, 12 (14). Orţĭ, II, 96 (355). Polturacĭ, I, 95*; II, 14-5 (187-8). Potronicĭ, I, 92 (135). Talerĭ, I, 67*, 71*, 66, 73 (96); II, 33 (220). Ughĭ, II, 85 (330). Zloţĭ, I, 17 (21), 36 (48), 66; II, 111 (5).

Basta (Gheorghe), I, 3 (5).

Bistriţa (apa), I, 9-10; II, 33 (219), 69 (290).

Boieri și dregători. Abăza (Ilie), II, 36*. Albotă (Postelnicul), I, 29*. Alexandru (Păharnic), II, 26 (209). Alexe (Logofăt moldovean), II, 44*. Alexa (Mare-Vameș), II, 47*. Amoroso (Giambattista), I, 82*; II, 45*-6*. Andreĭ diacul, I, 29*. Andreĭ (Hatmanul), I, 75*. Arbore, I, 13*. Armașĭ, I, 10. Armeanul (Petru), I, 86*. Badea (Stolnicul), I, 3-4 (6). Bălăceanu (C.), II, 70 (291). Balogh (Ioan), I, 65*, 67*. Balș (Teodor, Logofăt), I, 44*. Bălțatul (Ușer, apoĭ Vistier), I, 44*; II, 112 (9). Bănarĭ, I, 48*. Bantăș (Mihalachi), II, 11 (180). Barboschi (Hatmanul), I, 22*; II, 7* n. 3. Barbu (Clucerul, din Buzeŭ; fratele luĭ Moga), I, 52*. Bărcan (Vistierul), I, 85*. Barnowski (Dimitrie), I, 76*, 15-6 (10); II, 3* și urm. Bartolomeiŭ (notar moldovean), I, 19*. Bogza (Logofăt), I, 82*; II, 3*, 116 (20). Bolea (Ușer), I, 55*. Boul (Petrașco), II, 22*-3*. Branișor (Grig.), I, 51*. Bucioc (Căpitan și Spătar), I, 88*; II, 46*, 48*. Buhuș (Dumitrașco), II, 10*. Calmășul (Toader, pîrcălab de Hotin; și familia luĭ), II, 34*. Cantacuzino (Iordachi, Vornic de Cîmpulung), II, 99 (365). (Șerban, Medelnicer), II, 37*, 103-6 (374-5). (Toader), II, 38 (229). (Toma), I, 102*. Caraghiuzăl (Postelnic), II, 3*. Caraiman (Procopie), I, 91*. Chefea (Ușer), I, 6[illegible]*. Chiriac (Teodor, Vameș), I, 82*. Ciogole (familia), II, 14*-5*. (fără nume de botez), II, 22*. (Constantin, pîrcălab de Hotin), II, 8 (173). (Pătrașco, Vel Logofăt), I, 53-4 (70). Ciomîrtan (boierinaș), II, 48 (248). Ciudin (Gheorghiță, Vel Stolnic), II, 28. Cocoranul (familie), II, 24*-5*. Conde (Vameș-Mare), I, 42 (55), 78-9 (108); II, 2 (161). Coșescu (Iani, Comis), I, 3-4 (16). Costea (boier moldovean), I, 14*-5*. (Pîrcălabul), I, 13*. Costin (Miron, familia luĭ), II, 4*-5*. Crăciun (boier), I, 65*. Crăciun (Gligorcea), II, 3*, 117 (22). Cristea (Sulică, Ușer), I, 67*, 69*. Csomortány. V. Ardeal. Damian (Vistiernicul), I, 88*; II, 45*. (Pîrcălabul), I, 22*. Dima (Portar de Suceava), I, 11-2 (14). Drăgușin Vistierul, II, 34-5 (222-3). Dragoș (boier al luĭ Ștefăniță și Petru Rareș), I, 14*, 25*, 27*. Drăguțescul, I, 103*. Dregătorĭ, I, 49 (65), 69 (90). Dubău (Vornic), II, 98 (361). Dumitrașco (Postelnic), I, 101*. (Vornic de C.-L.), II, 43 (238). (Alțĭ boierĭ cu acest nume), I, 10-11 (30). Dumitru

(căpitanul, comăndaș de Rodna), II, 106 (376). Durac (Serdar), II, 25*. Fabri (Gheorghe, notar al luĭ Petru Rareș), I, 38*-40*, 49*. Gavril (boier), I, 15*. Gavril (Hatman), I, 62-3 (83). (Vistier), I, 14*. Gechio (pîrcălab de Rodna), I, 56*. Gheorghe (Căpitan de Curtea domnească), II, 102 (370). (Comis), I, 38*, 82*. (Pitar), I, 87*. (Stolnic), II, 46 (244), 49 (248). Gheorghiță (Vornic de Suceava), II, 17-8 (192). Golia, I, 25*. Goia (păhărnicelul, din Cucutenĭ), II, 22*. Grama (Jitnicer), I, 97*, 10; II, 8*, 22*. Grigore (Clucer), II, 3*. Hăbășăscul (Ștefan), II, 26*. Hance (Vornicul tîrgulu Suceveĭ), I, 67-8 (89). Hîncu (Mihalcea), II, 25*. Hîra (biv Chelar), II, 38*, 110 (3). Hrăbor (Postelnic), I, 38*. Hrizea (Armaș), I, 85*. Huru (Mare-Vornic de Țara-de-jos), II, 38*, 111 (5), 112 (8). Ianovicĭ (Toderașco; Logofăt), I, 95*, 98*-9*, 100*-4*; II, 6 (168). Ieremia (Postelnic), I, 90*. (Vistiernic și Mare-Vameș), I, 15*, 17*, 82*. Ioachim (sol moldovean), I, 63*. Ioan (diacul luĭ Petru Rareș), I, 23*, 27*, 29*, 34*, 116 (20). (pîrcălab), I, 25*. (Ușerul), I, 45*, 59*. (Vistier), I, 17*. Isăcescu (Ionașco, biv Vel Medelnicer), II, 10*, 34*. Iurga (pîrcălab), I, 25*. Ivanco (Pitar), I, 15*. Ivașco (Logofăt), I, 13*. Jora (Antioh), II, 33*. Jurjea (Vistiernic), I, 4*. Kawak (Filip, Vameș), I, 75*; II, 44*. Kotynna (Dumitru), II, 47*. Leca (Aga), I, 85*-6*; II, 45*. Limjdar (Pana), II, 47*. Luca (servitorul luĭ Rareș), I, 39*. Lupu (Cupar), I, 94*. Manea (Mare-Vameș), II, 47*. Marcu (Armeanul, Mare-Vameș), I, 61*. Mateĭ (diacul unguresc), II, 49*. (Vameș de Suceava), I, 43*. Matiaș (Feciorul, pîrcălab de Gurghiu), I, 85*. (Vistierul), I, 27*, 29*, 31*, 40*; II, 111 (6). Mihaĭ (Armaș), I, 85*. Mihalcea (Ban), I, 86*; II, 45*. Mihel (Dumitru), II, 47*. Mihu (Hatman), I, 25*, 27*-8*, 113 (10). Mîndrea, I, 59*. Miron (Medelnicer), II, 112 (9). Mogîlde (Vornic și Logofăt), I, 48*, 6-7 (11); II, 8*. Moțoc (Gheorghe, uricariu), I, 44*. (Ioan, Vornic), I, 44*, 64*. (Iacob), II, 22*. Moviliță (Dimitrie), II, 4*. Murguleț (familia), II, 18*. (Andreĭ și Ipatie), I, 78 (107). Nacu (familia), II, 26*-7*. Nacu (pîrcălab de Suceava, Stolnic, Vornic de C.-L.), I, 104*, 76-7 (103-4), 83 (120); II, 2 (161), 12-4 (183-5), 14-6 (187-9), 16-7 (190-2), 18 (194), 22-4

(204), 26 (209), 31 (216), 44 (240), 53 (257). (Constantin), II, 23*. (Pătrașco, Stolnic), II, 94 (351). (Toader, Stolnic, Vornic de C.-L.), I, 104*; II, 34*, 31 (216), 41-2 (235), 43 (238), 44 (240), 46-8 (245-6), 58 (267), 59-60 (269-70), 63 (277-8), 82 (323). (S-ția și copilul), II, 48 (246). Nagy (Toma, hotnog), I, 74*. Nămilă, I, 7*. Năseală (Ioan, și Sima . . .), II, 110 (4). Neagoe (pîrcălab de Hotin), I, 60*. Neniul (Vornic), I, 97*. Nicoriță, II, 48*. Nistor (sol al lui Ieremia-Vodă), I, 81*. Orăș (Cristea, Vornicul), I, 40*, 58*, 76*, 88*. Ostafii (Postelnic), II, 116 (19). Păharnicĭ, I, 64 (87). Paladi (Preda), II, 99 (365). Pătrașcu (biv Pitar), II, 10 (178), 11 (181). (Comis), II, 112 (9). (Paharnic), I, 38*. Pavel (pîrcălab), I, 11*. Petcu (odobașă), I, 85*-7*. Petriceico (Toader, Vornicul), II, 34*. Petru (Ușer), I, 45*. Racoviță (Logofăt), II, 38 (229). Revelles (Gheorghe de, secretariŭ), I, 56*-7*, 59*, 62*; II, 40*. Rosenberger (Grigore, pîrcălab de Cotnarĭ), I, 34*, 38*, 41*, 44*. Rotompan (Vornicul), II, 22*, 25*, 27*. (Cristian, Spătar, Vornic de C.-L.), I, 27, 28 (36), 45. (Ionașco, Sulger, ureadnic de C.-L.), I, 38-41 (51-4); II, 3. Sava (Armaș), I, 83*-5*. (staroste), I, 25*. Șendrea (pîrcălab), I, 25*. Șeptelicĭ (Hatmanul), II, 12*-3*, 48*. (fiiĭ lui: Iliaș și Gheorghe), *ibid.*, I, 37-8 (50). Serdarĭ, II, 43 (238). Șerpe (Postelnic), I, 13*. Sima (Vistier), I, 13*. Socol (Ban), I, 52*. Solomon (pîrcălab), I, 25*. Șpanĭ, I, 45*, 68 (90); II, 28*, 76 (305). Spiridon (boier moldovean), I, 6-7 (11). Stati (Vameș de Hotin), II, 26 (208). Stavrinos (Vistierul, și fiul său, Gheorghe, Hatman), I, 91*-2*. Ștefan (bărbierul lui Petru Rareș), I, 38*. (diacul), II, 65 (281). Stîrce (familia), II, 10*. (Miron), I, 22 (27). (Vornic de C.-L.), II, 26 (208). Stoica (sluga comisaruluĭ muntean Vlad), I, 52*. Stratilat (Vornic de gloată), II, 3*. Stroe (Vistier), I, 57*. Stroescu (Iordachi, Vornic de C.-L.), II, 29*. (maĭ mulțĭ), II, 21*-2*. Stroicĭ (Ioan, Cămăraș de Rodna), I, 34*, 41*, 45*-7*, 49*-50*. (Vașco), I, 47*. Sturdza (Postelnic), II, 112 (9). Tadeŭ (Cămăraș al doilea, Vameș), I, 17*. Tălmaciŭ (Păharnic), II, 9*, 23*. (Vasile, dregător de C.-L.), I, 14 (16), 15 (18). Tăutu (Mihaĭ, Logofăt), II, 25 (206), 50 (250), 51 (254). (Petrașcu, Vornic de C.-L.),

19-20 (196), 20 (198), 21-2 (200-3), 63 (278). Teodor (Vameș), I, 61*. Teodor (Grecul, omul lui Petru Rareș), I, 35*. Teodosie (Logofăt muntean), I, 85*-6*. Toader (Armaș, Vornic de C.-L.), I, 77-8 (106), 101-2 (157); II, 52 (255), 53 (257), 54-6 (259-61), 56-8 (264-5), 60-1 (271-3), 103 (371-3). Toma (boier), I, 13*. (Logofăt), II, 111-2 (7, 9). Tomșa (Vistiernic), I, 25*-6*. (Sfîntul), I, 39*. Trotușan (Vistier și Mare-Vameș), I, 10*, 13*, 36*. Tudor (Spătarul), I, 83*. Tüttaia (Ienachi), II, 47*. Turculeț (Constantin). V. Poloni Udrea (Hatman), I, 4-5 (8); II, 3*. Vach (Ștefan, Vameș), I, 12*. Vărzarul (Postelnic), I, 50*. Vermes (Bernard, pîrcălab), I, 10*. Verzelescu (Vornic), I, 102*. Vlad (Dimitrie, căpitan de Suceava), I, 61*. (pîrcălab de Hotin), I, 26*; II, 6*. Vrînceanu (Ioan), I, 62*, 64*. Waida (Manuel), II, 47*. «Zimarel (supan»), II, 47*. Zmuncilă (Gheorghe), II, 25*. Zosin (Petrașcu), II, 22*-3*, 11 (180). «Zubduy» (Dumitru), II, 47*.

Bugeac (și Tatarii din), I, 39 (53); II, 3, 40-1 (234-5), 61 (273), 88, 107 (377).

Cărți și carte. Evanghelie, psaltire, molitvenic, I, 92 (135). Cărți mănăstirești, I, 101 (155). Cărți zălogite, I, 56 (72). «Călugăraș dascăl», II, 53 (258). *Fecior* ce învață carte în Moldova, I, 55 (72). «Învățătura coconilor», I, 54 (70). Învăța carte (a), II, 98 (363).

Case și părți ale casei. Bolți, I, 96*, 75 (100). Case de lemn, I, 99*. (de piatră), I, 75 (100). Curțile domnești de la Suceava, I, 24 (30). Ferești, I, 99*, 67 (89), 75 (100). Gazde, I, 45, 66 (88), 94 (140); II, 60 (270). Gherlă, I, 97 (148). Scară de fier, I, 94 (140). Sclipuri, I, 67 (89). Stîne, II, 11 (181). Uși, I, 99*, 67 (89), 75 (100).

Cazaci, I, 102*, 30 (39), 33-4 (43-4), 58 (78), 101 (157); II, 4 (165), 23, 31 (216), 39 (230), 40-1 (234-5), 48 (248), 61 (273), 63 (277), 66 (283). Hatmani: Mohilă, II, 66 (282). Popovici. V. Poloni.

Cler: Ardeal (Biserica românească din), II, 41* și urm. (episcopii ei), I, 76*-7*. Benedict (episcop de), I, 94*-5*. Cristofor, II, 43*. Dosofteĭ, II, 4 (163-4). Eftimie, II, 39*, 42*-3*, 4 (163). Ghenadie, I, 42 (56-7); II, 9 (175). Gheorghe, I, 69*. Ilarion, I, 33*. (Ioan,

«chip vlădicesc»), I, 43 (58). Ioasaf, II, 33-4 (220). Iorest, I, 76 (102). Iosif II, II, 30-1 (215). Sava I, I, 93*; II, 9 (175). Sava (Brancovicĭ), II, 9-10 (176-7), 33 (220). Spiridon, II, 94-5 (352, 354). Ștefan (Simionovicĭ), I, 93 (137). Teofil, II, 87 (338), 89-90 (342-3). Tordași (Paul), I, 72*; II, 42*. Varlaam, II, 68-9 (288). Apostații, I, 49 (64). Argeș (Andreĭ, episcop de, canonic de Alba-Iulia), I, 11*. Armean (Deodat, preot—catolic din vidic), I, 105*. Clădiri: biserică de piatră, I, 62 (83). Coșula, I, 95*. Dragomirna (egumenul Dosofteĭ de), II, 98 (363). (Teofan de), I, 97*. Hangu, II, 28*. Homor, I, 69*, 70-1 (93); II, 53 (258). (Achindie, egumen de), I, 70-1 (93), 83-4 (121). (Calistru), I, 93-4 (139). (Partenie de, frate, «dascăl de biserică»), I, 83-4 (121). (Rafail, egumen de), I, 82 (116). (Silivestru, «călugăraș»), I, 83-4 (121). Ipek (Macarie, patriarch de), II, 43*. Milcov (Mihaĭ, episcop de), II, 40*. Maramureș (popa Ion din, «chip vlădicesc»), I, 63 (84). Moldavița, I, 80*, 82*, 3 (5), 8-11 (13), 13, 34-5 (45), 43-4 (59), 49 (64), 89 (130); II, 8*, 39*, 6 (168), 113-4 (12). (Arsenie, egumen), I, 49 (64). (Avram, călugăr), II, 41*. (Loghin, călugăr), I, 101 (155). (Mitrofan, egumen), 12-3 (15), 80 (111), 99-100 (152). (Serafim, egumen), I, 100-1 (155). (popa Pamfilie, Avacum, Dumitru, «fraţĭ»), I, 44 (59). Moldova (mitropolia din), I, 15*, 42*, 22 (26). (Grigore, mitropolit de), I, 57*; II, 39*. (Mitrofan), I, 79*. (Teofil), I, 35-6 (47), 42 (56); II, 38*-9*, 115 (17). (Varlaam), I, 59-61 (81). Neamț (Eftimie, egumen de), II, 42*. Obiceiurĭ: Călugărire cu de-a sila, I, 55 (72). Judecată de preot, II, 9 (176). Odoare: Argint, I, 88 (129). Aurare, I, 88 (129). Cădelnițe de argint, I, 44 (60). Cămilavcă, I, 92 (135). Chivote, I, 44 (60). Cruce, I, 89 (129), 90 (131). Dvere, I, 88 (129). Feloane, I, 88 (129), 89 (131). Gropnice, I, 88 (129), 90 (131). Iconițe, I, 89 (129). Mantie, I, 92 (135). Naracliţe, I, 88 (129). Odoare, I, 101 (157); II, 69-70 (290). Panaghie, I, 89 (129). Patrafir, 88 (129), 90 (131). Poale de icoană, I, 90 (131); II, 95 (355). Poale de sîrmă, I, 88 (129). Policandre, I, 89 (129), 90 (131). Preastol, I, 89 (131). (cu ochĭ de zărbă), I, 88 (129). Procovăț, I, 88 (129), 90 (131). Rase, I, 92 (135). Stihare, I, 88 (129), 90

(131). Tetrapod, I, 88 (129), 90 (131). Tîmplă, I, 88 (129), 90 (131). Veşminte, I, 88 (129). Călugări, I, 14 (17), 56 (72-3), 80 (92) 102 (136). (Gavril, din Ardeal), I, 63 (84). (Dionisie, — muntean), II, 45*. Diaconi, I, 21-2 (26), 55 (72). Popa domnesc din Suceava, I, 23 (28). Predicator romîn din Braşov, I, 69*. Preoţi, I, 3 (6). Protopopi, II, 8 (172), 39 (231), 69 (288). Pîngăraţi, I, 58*; II, 60 (272). Putna, I, 66*, 96*, 40 (54), 47-8 (62), 74 (98), 76 (102), 89 (129); II, 8*, 37*, 48 (248), 70 (291). (Anastasie, egumen de), I, 46-7 (61). (Ghervasie, proegumen), I, 76 (102). (Preban Cozma, din), I, 11 (13). (Sava, egumen), II, 36 (225). (Simon, călugăr), II, 8 (172). (egumen), I, 56-7 (74-5). (Teofan, egumen), I, 73-4 (98); II (172). (Zosim, egumen), II, 116-7 (21). Rîşca, II, 45* n. 1. Rădăuţi (Efrem, episcop de), I, 28-9 (37). (Teofan, episcop de), II, 9 (174). Roman (biserica episcopală a lui P. Rareş, din), I, 42*, 44*. Agaton (episcop), I, 3 (5), 12-3 (15). Atanasie (episcop), I, 31 (40). Serviciu: Osfeştanii, I, 43 (58); II, 4 (163). Sf. Ilie (Gh. Abăza, egumen de), II, 26*. Sîngiorz (Gheorghe, episcop de), II, 41*. Slatina, I, 53*, 57*, 68*, 70*, 14 (17), 35-6 (47), 89 (129, 131); II, 64 (279), 69 (290), 75 (303). Galerie (egumen de), I, 14 (17), 80 (112). Grigore (egumen de), I, 98 (150). Partenie (egumen de), I, 35 (47), 42 (56). Sucevita, I, 59*, 95*, 46; II, 110 (20). Vad (Atanasie, episcop de), I, 25*, 33*; II, 38*, 112-3 (10). (Gheorghe, episcop de), I, 43*. (Tarasie, episcop de), I, 43*. Venituri ale cleruluĭ: Dăjdiĭ preuteştiĭ, I, 43 (58). Venitul vlădicesc, I, 43 (58). Vidicul Bistriţeĭ (mănăstirea românească din), I, 33*. Voroneţ, I, 80*, 44-5 (60), 55-6 (72), 57-8 (87), 92 (136); II, 6 (168). (Posluşnici de la), I, 80 (113). Epifanie (egumen de), I, 57-8 (77). Gavriil (unchiul egumenuluĭ Partenie de), I, 56 (72). (Mihail, *frate* din), I, 55 (72). (Nicolae, egumen de), I, 57 (76). Partenie (egumen de), I, 55-6 (72), 80 (113). Teodosie (egumen de), I, 31 (40).

Condiţii sociale şi politice, Bejenari, II, 44 (240), 46 (244), 53 (257), 101 (368). Coconi, I, 83 (120), 96 (146). Comisari, II, 85 (332), 98 (363). «Copii», II, 49 (248). Crainici, II, 108 (379). Curteni, II, 23. «Feciori», I, 14 (16), 15 (18), 37 (49), 56 (73), 57 (75), 60, 61

(82), 74 (98), 76 (102); II, 34 (222), 65 (281), 103 (371). (al străjerilor din Suceava), I, 66. «Feciorașul» (Moise), II, 98 (363). «Foglo», II, 91 (347). Fuleĭ, Fulășĭ, I, 96 (146); II, 69 (290). Holteiaș, II, 50 (250). Hirurg, I, 65*. Iobagĭ, I, 10*, 17 (22), 99 (151), 102 (158); II, 11 (181), 18 (195), 47 (245), 59 (268). (din C.-L.), I, 57*. Mazilĭ, II, 203. Mișeĭ, I, 25 (32), 45, 48 (63), 84-5 (122). Năimițĭ, II, 34-5 (222). Negustorĭ, I, 13*, 8 (12), 11-2 (14), 21 (25), 24 (30), 25 (32), 27, 51 (67), 85 (123); II, 49 (249). Nemeșĭ, I, 74*, 20 (24), 55 (72), 95 (143); II, 7 (170), 16 (189), 33 (219), 69 (290). Poslanțĭ, II, 50 (250). Robĭ, I, 6-7 (11); II, 4 (165), 107 (377). Rumînĭ-vecinĭ, I, 20 (24), 27; II, 2 (161), 18 (195). Săm, brașĭ, II, 13 (185). Slobodnicĭ, II, 108 (379), 109 (381).

Crîm (Crimeia), II, 40-1 (234-5), 61 (273), 63 (277), 65-6 (282), 86 (334), 88.

Domnĭ și Doamne: Alexandru Coconul, I, 93*-4*, 46, 47 (62). Alexandru Iliaș, I, 92* și urm., 13, 36 (48), 36-7 (49), 38 (51), 39 (53), 49 (65); II, 3. Aron-Vodă, I, 76* și urm.; II, 9*, 44*. Barnowski (Miron), I, 93*-4*, 43-5 (59-60), 58 (78); II, 3* și urm., 5 (165). Elizabeta (mama luĭ), II, 4*. Soția luĭ d'întâiŭ, II, 4*. (A doua), I, 94*. Bogdan Orbul, I, 9*; II, 109 (1). Bogdan-Constantin, I, 72*; II, 114-5 (16). Cantacuzino (Dumitrașco-Vodă), I, 104*, 49; II, 25-6 (207), 42 (236), 45 (243), 48 (248), 49. (Șerban-Vodă), II, 55 (261), 103-6 (374-5). Cantemir (Antioh-Vodă), II, 100. (Constantin-Vodă), I, 102, (157) (?); II, 60 (272), 84 (329). Constantin-Vodă (Basarab), I, 100*. Cornea (Alexandru-Vodă), I, 36*. Dabija (Istrati-Vodă), I, 102*. Despot, I, 59* și urm. Duca-Vodă, I, 103* și urm.; II, 15 (189), 16 (190), 17 (191), 31-2 (216-7), 38 (228), 39 (231), 44 (240). (Soția, Doamna Anastasia), II, 23*, 14-5 (187-8). (Constantin-Vodă), II, 33*. Gașpar-Vodă Gratiani, I, 37 (49); II, 47*-8*. (Fratele luĭ), II, 48*. Ghica (Gheorghe-Vodă), I, 102*. (Doamna Maria, a luĭ Grigore-Vodă), II, 12-3 (183). Iancu Sasul, I, 74* și urm.; II, 44*. Ieremia-Vodă. V. Movilă. Iliaș (Alexandru-Vodă), I, 103*, 49 (65); II, 49*. Ioan-Vodă cel Cumplit, I, 72* și urm.; II, 115 (17-8). Joldea (Ioan-Vodă), I, 49*-50*. Lă-

custă (Ştefan-Vodă), I, 36*; II, 110-3. Lăpuşneanu (Alexandru-Vodă), I, 49* şi urm., 8-9 (13); II, 40*-1*, 115 (16). (Bogdan-Vodă), I, 70*; II, 39*, 41*, 114-5 (16), 116 (19). (Petru-Vodă), I, 76*. Lupu (Ştefan-Vodă), I, 102*. (Vasile-Vodă), I, 95* şi urm., 9-10, 51-3 (67-9), 54-5 (71), 59 (79), 60, 61 (82), 64 (87), 67 (89), 71-3 (94-7), 74-5 (99-101), 78 (106-7), 81 (95), 83 (120), 84-5 (122), 96 (147), 102 (158); II, 9*, 16*-7*, 19*, 42*, 49*, 6 (168), 28-9. (Fiica luĭ, Maria), I, 100*. (Teodosia, prima luĭ soţie), I, 61 (82). Mateĭ Basarab, I, 61 (82). Mihaĭ (Viteazul), I, 79* şi urm., 5 (10); II, 44*. Mihnea cel Răŭ, I, 11*. (al IIIlea), I, 102*. (Radu —), I, 93*; II, 47*. Mircea (fiul luĭ Mihnea), I, 10*. (— Ciobanul), I, 56*. Mizgă (Ştefan-Vodă), I, 68*, 72*; II, 42*. Movilă (Alexandru-Vodă), I, 32 (41). (Bogdan, fiul luĭ Ieremia), II, 44*. (Constantin-Vodă), I, 90* şi urm. (Gavril-Vodă), I, 93*-4*; II, 48*-9*. (Soţia luĭ), I, 93*. (Ieremia-Vodă), I, 80* şi urm., 8 (12), 52 (68); II, 44* şi urm., 116 (20), 117 (22). (Ioan-Vodă), I, 97*-8*. (Mihail-Vodă), I, 90*. (Moise-Vodă), I, 94*-5*, 48 (63). Simion-Vodă, I, 90*; II, 3*, 47*. Neagoe-Vodă, I, 12*. Petraşcu-Vodă (cel Bun), I, 52*-4*. Petriceico (Ştefan-Vodă), I, 103*; II, 24 (204), 41 (234), 42 (236). Petru-Vodă Şchiopul, I, 73* şi urm. Potcoavă (Ioan-Vodă), I, 74*. Radu (Paisie), I, 37*. (Şerban), I, 89*. Rareş (Ecaterina-Elena), I, 34*-5*. (Cneĭnana), I, 70*. (Ilie-Vodă), I, 43* şi urm. (Petru-Vodă), I, 14* şi urm.; II, 110 (2), 111 (5-6). (Ştefan-Vodă), I, 43*, 47*-8* şi u. Răzvan (Ştefan-Vodă), I, 80*, 2-3 (4); II, 44*. Ruset (Antonie-Vodă), I, 103*; II, 49*, 31 (216), 44 (240). Ştefan (cel Mare), I, 6* şi urm. (Gheorghe), I, 101*. Ştefăniţă-Vodă, I, 12* şi urm. Tomşa (Ştefan-Vodă), I, 64* şi urm.; II, 6*-7*. Tomşevicĭ (Ştefan-Vodă), I, 91* şi urm., 30 (39), 32 (41), 34-5 (45), 40-2 (54-5); II, 49*, 2 (161). Zamfira Doamna (fiica luĭ Moise-Vodă), I, 53*.

Dunăre, I, 33 (43), 38-9 (51), 74 (99).

Expresiĭ anticvate şi varia. «Bolgariĭ», I, 26 (48). Ciumă, I, 50*; II, 105 (375). «Credze», I, 50 (66). Foamete, I, 37 (49). «Omor», 27, 28 (36).

Expresiĭ topografice. Ape, I, 54 (71). (de unde se rup—le), I, 54 (71). «Cale», I, 13. Finaţe, I, 54 (71), 48 (63).

Heleştee, I, 78 (106). Lazurĭ, II, 29*. Munţĭ, «muntele», I, 6 (10), 9, 15 (18), 47 (62).

Francejĭ, II, 66-7 (283).

Frîncĭ, II, 61 (273).

Gioseni (Moldoveni), II, 23.

Grecĭ, I, 78*, 82*, 86*, 5 (9), 37 (49); II, 28*, 56 (262). 84-5 (330).

Haine, podoabe, rufe. Altiţe, II, 95-6 (355). Argint, arginturĭ, argintărĭ, I, 53*, 40-1 (54), 44 (60), 45. Blane de sobol, II, 57 (264). Brîe, I, 88 (129); II, 95 (355). Brîŭ împletit, II, 22 (203). Căciulă, I, 49*. Cămaşă, I, 55 (72), 92 (135), 100 (152); II, 95 (355), 98 (362). Cerceĭ, II, 95 (355). Cioarecĭ, II, 95-6 (355). Ciubote, I, 49*, 66*; II, 19 (195), 95 (355). (— galbene femeeştĭ), II. 95 (355). Cojoace, I, 67*, 58 (78). Colţunĭ, II, 96 (355). Comănac, I, 15 (18). Desagĭ, I, 92 (135), 94 (140); II, 96 (355). (— cu bucate), 15 (18). Dulamă (de şahmaran), II, 57 (264). Fote, I, 66; II, 95 (355). Frîŭ, I, 74*. (Căpăţînă de), I, 89 (130). Glugĭ, I, 15 (18); II, 22 (203), 98 (362). Gulere, II, 95 (355). Haină de postav alb, I, 66*. Incălţăminte, I, 56 (72). Inele, I, 35*; II, 95-6 (355). (— de argint), I, 15 (18). Lanţuje, I, 77 (104). Mănuşĭ, II, 95 (355). (— cu degete), I, 56 (72). (— de vară), I, 77 (104), 83 (120). Meneşterguri, II, 95 (355). Mitupuş, II, 95 (355). Năfrămĭ, I, 66, 88 (129), 90 (131); II, 95-6 (355). Nasturĭ de argint, I, 15 (18). Opincĭ, I, 66*, 15 (18). Pungĭ, I, 15 (18). Rochiĭ, I, 100 (152). Sacĭ, I, 92 (135). Sahaidace, I. 58 (78). Scule, I, 40 (54), 51 (67). Şlice, II, 95 (355). (— roşiĭ cu jder), *ibid.* Sovon, I, 100 (152). Sucmane, I, 15 (18), 92 (135). Tămbar de adamască galbenă, II, 57 (264). «Ţiŭ», I, 15 (18). Traiste, I, 92 (135). Zăbranec, II, 95 (355). Zgarde, II, 95 (355).

Hoţĭ, tîlharĭ, furĭ, lotri, haiducĭ, „oameni răi"; hoţie, furt, tîlhuşag, I, 66*, 5-6 (10), 15-6 (19), 25 (32), 40 (54), 44 (60), 45-6, 47 (62), 56 (73), 93 (139), 95 (144), 98 (150), 101-2 (155, 157); II, 49*, 77*, 2 (160), 3, 8 (171), 13-4 (185-6), 15 (189), 17 (190), 18 (192), 20 (196, 198), 24-5 (204), 28, 29 (211), 36 (224), 45 (242), 50 (250), 52 (255), 54-5 (260), 59-60 (270-2), 61 (273), 63 (277), 64 (279), 73 (298), 81 (321), 82 (323), 87 (336), 92 (349), 94-5 (353),

96-7 (356-7), 103 (373), 116 (21). (— de vite), II, 6 (168). (— Secuĭ, aĭ luĭ Gherghel), II, 73 (298). Ciuchirleĭ (tîlharul), II, 28. (Nic. Pasere), I, 88 (129), 89 (121); II, 69-70 (290). (Velicĭco), II, 60 (271). (Petru Topor), II, 24 (205). (Gazde de —), I, 15 (19).

Împărați și regĭ aĭ Ungarieĭ. Iosif Iiŭ, II, 76 și urm. Leopold Iiŭ, II, 41 (234), 76 și urm. Sigismund, I, 9.

Jidovĭ, II, 24 (204).

Localităţĭ. Aiud, II, 42*. Alba-Iulia, I, 6 (11), 76 (102); II, 9 (176), 48 (247), 69 (288), 90 (343), 99 (366). Aldorf, I, 25*. Azov, I, 74 (99).

Bacăŭ, I, 29*, 38*, 45*. Baia, I, 67*-8*, 71*, 76*, 83 (120). (conțiĭ și juraţiĭ din), I, 8*-9*. Bender (Petru, jude), I, 76*. Kirschner (Gheorghe, jude), I, 71*. Locuitorĭ: Adrian de, I, 12*, 14*, 21*. Kirscher (Nicolae), I, 76*, 81*. Samerer (Wolfgang), I, 29*. Baia-Mare, II, 44*, 41. Bălăcenĭ (Bucovina), II, 34*. Bănila, I, 105*; II, 32*. Bechigĭ și Bechigianĭ, II, 77 (309). 108 (379). Beclean (Bethlen), I, 26*. Beșeneŭ, I, 38*-9*. Beuz, I, 21-2 (26). Bîrgăŭ, I, 45*, 61*, 18, 40 (54), 64 (87), 87-8 (127-8), 98 (150); II, 10 (178), 69 (290), 81 (319), 91-2 (347). (-de-Jos), II, 3*. (-de-Sus), I, 66-7 (87). (birăŭ de), I, 18. (Giude, vameșĭ), II, 91-2 (347). Bărlicenĭ, II, 47*. Biserica-Albă (Bialoţercov), I, 53 (69). Bisericanĭ, II, 60 (272). Bistrița (teritoriul ieĭ, *vidicul*), I, 76*, 66, 83 (121), 87 (125), 101 (156); II, 31 (215). (Samuil Schuller, *domn* saŭ *iașpector* de), II, 97 (358), 99 (364). (alt domn), II, 21 (199). (Iacob, jurat de — I-de-sus), I, 69 (90). (protopopĭ și preuțĭ), I, 16*, 43 (58); II, 30 (214), 33 (220), 83 (326), 97 (358), 99 (366), 100 (381), 107-8 (378-9). (Pircălabĭ de), I, 87 (126). Bistrița (orașul; asediul luĭ), I, 89*; II, 46*-7*. (biserica Sf. Fabian din), I, 25*. (Censul Sf. Martin), I, 16*, 19*, 29*, 39*, 41*. Locuitorĭ: Armenĭ, I, 85 (123). Medicul Andreĭ din, I, 53*, 59*, 66*-7*, 69*, 70*-1*; II, 41*. Birăŭ: Beddäus (Samuil), II, 103 (371), 103-6 (373-5), 107 (377). Böhm (Gh.), I, 84-5 (122), 94 (142). Budacker (Ioan), I, 2-3 (4), 3-4 (6), 4-5 (8). (Martin), I, 43 (59), 47-8 (62), 77-8 (106). Daum (Grigore), II, 113 (11). Deák (Gașpar), I, 46-8 (61-3). (Ioan), II, 10 (178), 12 (181), 12-3 (183). Decani (Gh.), II, 25 (206). Emrich (Martin), II, 26 (209), 27, 29 (212), 30-1 (215), 32 (217),

51 (254), 55 (261), 56 (263), 59 (268), 61. Engesser (Simon), I, 23-4 (30), 52-4 (68-70), 55-6 (72-3), 57 (75), 59-60 (81), 64-7 (86-8), 70-1 (93), 72-3 (96-7), 76 (103), 78 (107); II, 5 (166). Frank (Gh.), I, 27. Frühm (Toma), II. 18 (193-4), 19-20 (196), 20-1 (198-9), 22-5 (204). Horváth (I.), II, 90 (345). Rodelt (Simon), II, 73 (298). Săponar (Toma), II, 33-4 (220), 34-5 (222), 38-9 (229-30), 40 (232), 55 (261). Sattler (Andreĭ), I, 16-7 (21), 35 (46), 38-40 (51-3), 62-3 (83), 63 (84-6), 67-8 (89); II, 3*, 116-7 (21). Swes (Gh.), I, 24 (31). (Simon), II, 73-4 (299). Szabó (Gh.), I, 25 (32), 26 (34), 79 (110). (Martin), I, 83 (120). Teleki (Töckelt, Gh.), II, 109 (382). Urascher (Gh.), II, 12 (182-3), 13, 14-5 (187-8). Wallendorf (Ioachim), II, 44-5 (241), 62 (275), 64 (279), 65-7 (282-3), 68 (287), 87 (338). Weidner (Urban), I, 1-2 (2). Werner (Toma), II, 111-2 (6-8). Wüst (Gaşpar), II. 4-5 (165). Diacĭ: Ioan, I, 49*. Toma, II, 97 (360). Mihaĭ, I, 46, 47 (62). Schobelius (Franz, notariŭ), II, 46 (245), 54-5 (260), 56 (263), 63 (277), 81 (319), 94 (351). Pîrcălabĭ, I, 1-2 (2), 25 (32), 39 (52), 76-7 (103); II, 21 (199), 33 (220), 113 (11). (moldovean, de), I, 27*. Senatorĭ: Arelit (Ioan), II, 63 (278). Vameşĭ, I, 5 (9). Gonoş (Mihaĭ, Vameş), I, 70-1 (93), 98-9 (151); II, 29 (212), 32 (218), 38 (228), 38-9 (230), 44-5 (241), 47-8 (246-7), 49-50 (249), 53 (257), 54 (259), 55 (261), 56-7 (264), 65-6 (282), 68 (286), 70 (291), 103 (372). (harmintaş de), II, 100. Blaşfalăŭ, I, 73 (98). Borş, Borşea, I, 100 (153); II, 96 (357), 98 (363). Borzeştĭ, I, 70*; II, 41*. Botoşanĭ, I, 17*, 23*, 27*, 29*, 43*, 50*, 53*, 95*; II, 100. Brăila, I, 95*. Braşov, I, 12*, 24*-6*, 70*; II, 16 (190). Breţc, I, 47*, 52*. Bucureştĭ, I, 79*. Buda, II, 52 (255), 62 (275), 88. Budac (protopopul din), II, 42 (237). Budinţĭ, I, 19 (23). Budişor, I, 94*. Bungard, I, 96-7 (148-9); II, 10 (177).

Calafendeştĭ, II, 8 (173). Cameniţa, I, 20 (39), 37 (49); II, 31 (216), 40-2 (234-6), 45 (243), 48 (248), 54 (260), 57, 63 (277), 66 (282), 88, 90 (345). (popa armenesc din), II, 49 (249). Cernăuţĭ, I, 30 (39); II, 32*, 45 (243). Cetatea-Albă, I, 8*, 94*. Cetatea-de-Baltă, I, 63*. (Alexe, pîrcălab de), I, 15*-6*, 30*, 34*, 37*, 41*. (Ioan Clejan, dregător de), I,

51*. (Luca, pîrcălab de), I, 56*, 60*-1*. (Petru, dregător de), I, 47*-8*. Cetățuia, II, 24*. Ceu, I, 5*. Chioara, I, 83*. Chiev, II, 86 (334). Ciceu, I, 7*-9*, 22*, 28*, 30*, 32*-4*, 40*-1*, 47*, 63*. Dracșin Simon (pîrcălab de), I, 23*, 25*, 28*-9*, 33*. Cristea Orăș (dregător de), I, 56*. Petru, I, 19*. Petru (postelnicul), I, 9*. Toma, I, 18*. Vlad, I, 10*, 15* (pîrcălabi de Ciceu). Ioan Frissa (casier de), I, 21*, 25*. Cîmpulung: dregătorĭ, I, 87-8 (128). nemesnicĭ, II, 14 (186). pîrcălabĭ, I, 49-50 (65); II, 73-4 (299). Vornicĭ, II, 35 (223), 73-4 (209): Abăza (Ilie), II, 88. Bilăi, I, 24-6 (32-4). Gavril Cocrî, I, 17-9 (22), 35 (46), 36 (48), 54-5 (71), 61-2 (82), 64-5 (86-7), 69 (91). Cozma, I, 81 (115). Crîste, I, 7-8 (12). Cucoranul (Mironașco), II, 18-20 (105-6), 63 (278). Costin (Velicĭco), II, 27. Dan (pîrcălab), II, 110 (2). Dimitrie Pitarul (pîrcălab), I, 50 (65). Dragoș (Vornic), I, 77*, 85*-7*; II, 45*. Drăgușin treti Vistier (Vornic), II, 28-30 (211-3), 32 (217-8), 38-9 (230-1). Gheorghe (Vornicul; unul saŭ maĭ mulțĭ), I, 20 (24), 94 (142), 101 2 (157); II, 24-5 (205), 26 (208), 45-6 (243), 55-6 (261), 56 (263), 57-8 (265-6), 59 (269), 61 (274), 85 (331), 88. (Dumitrașco, tatăl luĭ), II, 56 (263). Hăbășescu (Vasile, Clucer; Vornic), II, 93. Iliaș (nemesnic; Vornic), II, 85 (331), 87 (337), 89 (341). Iorga și Pahulce (Vornicĭ), I, 63 (85). Mateĭ (Ușer; dregător, Vornic), I, 71*; II, 41*. Monie (Vornic), II, 49-50 (249). Pătrașco. V. Boierĭ. Simion (Simionel; Vornic), I, 15 (18), 15-6 (19); II, 2 (160). Solomon (Vornic), I, 75-6 (101); II, 6 (167). Stroiescul (Lupu, Vornic), II, 6-8 (168-71). Tălmaciu (Vasile, dregător), I, 14 (16). Talpă (Ioan, Vornic), I, 97*. Vișan (Vornic), I, 81 (115). Diacĭ: Petre, I, 30-1 (39), 32-3 (41-2), 36-7 (49); II, 4-5 (165). (Vasile), II, 53 (256). Dichiu (Vasilașco), II, 29*. Jude, II, 87 (336). Jurațĭ, bătrînĭ, II, 71 (292). Logofăt (fiul — luĭ Balea Brașoveanul), I, 84-5 (122). Oamenĭ bătrînĭ, I, 15-6 (19), 95 (145); II, 6 (168), 10 (179), 33 (219), 44 (241), 75 (301-2), 87 (337), 98 (361-2), 101 (368). Preoțĭ, I, 15-6 (19), 59 (78), 71 (94), 77 (105); II, 3*, 29*-30*, 1 (159), 53 (256), 91 (346). Staroste (Șandru), I, 79 (109). Ureadnic, II, 116 (20). Vameșĭ, II, 98 (362). Drăgan, I, 52-3 (68), 71-2 (94-5), 81 (115).

Gheorghiță, II, 52-3 (256). Vățești (Mihaĭ), II, 13 (184). Vătămanĭ, I, 77 (105), 95 (144); II, 29*-30*, 51 (254), 52-3 (256), 71 (292), 73-4 (299). Familiĭ maĭ des citate: Hurghiș: Gheorghe (popa), II, 101 (368). Petru, nemestnic, II, 36-7 (226), 39 (231), 48-9 (248), 52-3 (256). (Vasile, vătăman), II, 52-3 (256), 55-6 (261), 83-4 (327-8), 90 (345). Lateș (Istrați), I, 79 (109). (Lupu), II, 30*, 101 (368). Mălaiŭ (Lupu), I, 33-4 (43-4). Negreștiĭ, II, 28, 29 (211), 33 (219). Cîmpulungul muntean, I, 18*. (— rusesc: sătenĭ și vătăman), II, 64 (280), 96-7 (357). Cîrlibabul, II, 15 (188). Cîrlibaba, I, 46. Cișlă, II, 59 (269). Ciuc, I, 21*, 32*, 51*. Coșna, I, 79 (109), 96 (147); II, 62 (276). Cotlea, II, 45*. Coțman, II, 35*. Cotnarĭ, I, 102*, 32 (41); II, 3*, 22*, 47*, 49*, 17 (191), 109 (1). Cozma, I, 97 (148). Crasna, I, 105*, 82 (117). Cucuruza, I, 97*. Cuhne (și nemeșiĭ bătrînĭ aĭ saturuĭ), II, 11-2 (182). Cuciur, II, 32*. Dej, I, 83 (120). (Ștefan din, diac), I, 74*. «Derla», I, 34 (44). Dipșa, I, 52*. Dohancalè, II, 31*-2*, 65-6 (282-3). Dorna, I, 98*, 73 (97), 81 (114), 90-1 (132-3), 96 (147), 98-9 (151); II, 35 (223), 38 (228), 61 (273), 69 (289-98), 72 (295), 73 (298), 83 (325), 93, 96 (356). (birăĭ, vătămanĭ, nemesnicĭ, giuraților), I, 96 (147), 98-9 (151); II, 47 (245). Dorna (rîŭ), I, 70. Dorneĭ (Gura-), I, 71 (94). Dorohoĭ, II, 117 (22). Dumbrava (în Ardeal), II, 79-80 (318). Dumbrăveni, I, 86 (124).

Făgăraș, I, 3-4 (6); II, 97 (360). Comandanțiĭ romînĭ de), I, 84*, 3-4 (6). Feldioara, I, 22*. Feldra, Felder, Feldreŭ, Fendreŭ, I, 43*, 45*-6*, 25 (32), 54, (70); II, 78 (313), 108 (379), 113 (11). Fintîna-Rece, II, 18 (195). Focșaniĭ, II, 55 (261).

Galata, II, 12 (236). Galațiĭ, I, 72-3 (96-7); II, 45 (243). (în regiunea Bistriției), I, 11*. Găurenĭ, II, 108 (379). Ghera (codru), I, 44-5 (60). Gherla, I, 40*, 46*. Gherghița, I, 61 (82). Gileŭ, I, 63*. Giurgiu. V. Gurghiu. Grămeștĭ, II, 25 (206), 51 (254). Gurghiu, I, 21*, 39*, 105*. (Const. Stolnicul, comandant de), I, 85*.

Hidveg, I, 55*. Hîrlăŭ, I, 12*-4*, 16*-7*, 21*, 23*, 39*, 41*-2*, 46*, 49*, 50*, 53*, 56*-8*, 61*, 93*-4; II, 47*, 109 (1), 110 (4). Homorul (Cîmpulunguluĭ), II, 83 (325). Hordoŭ, II, 78 (314), 108 (379). Horodniceni, II, 37*. Hotin, I, 14*, 103*, 6 (11), 33-4

(43-4), 38 (51); II, 10*, 115 (16). Huşĭ, I, 19*, 39*, 42*, 44*, 58*.

Iad, I, 21*, 45*, 9, 17 (21). (birăĭ din), II, 58 (266). (juraţĭ din), I, 4-5 (8), 79 (110). Ităeş, I, 19 (23). Ierașul-de-sus (jurat din), II, 80. Iaşĭ, I, 17*, 29*-30*, 39*, 43*-4*, 47*, 50*, 52*, 56*, 61*, 66*-7*, 70*-2*, 77*-8*, 87*, 89*, 92*-103*, 32 (41), 36 (48-9), 38 (51), 50 (65), 59 (79), 60, 61 (82), 71-2 (94-5), 79 (108); II, 33*, 40*-1*, 49*, 11 (181), 23, 28, 31 (216), 37 (226), 38 (229), 42 (236), 49 (248), 55 (261), 59 (269), 68 (286), 102 (369-70), 115 (17-8). Cristea, dregător de, I, 59*. «Iaţĭ», II, 90 (345). Ilova, I, 22 (27), 41-2 (55), 78-9 (108); II, 2 (160), 4 (164), 44 (240), 58 (266), 97 (359), 108 (379), 113 (11). Ineŭ, II, 96 (357). Ip, II, 45*. Ismail, I, 79*, 60, 72 (95). Iuda, II, 31 (215).

Jadova (satul şi giudeţiĭ), I, 91-2 (134), 96 (146).

Kobak, I, 105*.

Lamcrem, I, 72*. Lăpuş, I, 22*. Lechinţa, I, 52*, 54*. Lemberg, II, 39*, 31 (216), 116 (19). Leşul, II, 101-2 (369), 108 (379). Lucaveţ (şi boieriĭ din), I, 19-20 (23). Lunpiertu, I, 45. Luşeştĭ, I, 45.

Maer (şi judele), I, 7*, 82 (118); II, 49* n. 1, 20 (197), 22 (202), 40 (232), 53 (258), 64 (280), 90 (344), 108 (379), 112-3 (9-11). Mihaleştĭ, I, 38*. Mititeĭ, II, 68-9 (288), 76 (304), 99 (366), 108 (379). Moldoveniĭ, I, 10*, 12*, 17*, 33*; II, 113-4 (12), 116-7 (21). Mocod (şi protopopul de), I, 5*; II, 33-4 (220), 76 (306), 108 (379). Moiseiŭ, I, 19-20 (23), 87 (126); II, 36 (225).

Năgfălăŭ, II, 77 (308). Năsăud, I, 5*, 49 (64), 55-6 (72), 83-4 (121); II, 33 (220), 78 (316), 99 (364), 107-8 (378-9), 108-9 (381). (Crainicul, giudele, pîrgariĭ, slobodnicul din), II, 99 (364), 108-9 (381). Neamţ (cetate), I, 21*; II, 83 (324). (tîrg), I, 24*, 44*, 70*, 4 (7), 23 (28), 25 (32); II, 33*, 91 (346). (Danciu, pîrcălab de), I, 27*. (Dumitraşco, pîrcălab de), I, 23 (28). (Pătraşco, pisar de), I, 23 (28). Negrileştĭ, I, 22*. Nimptiŭ (protopopul din, juratul Vlădicăĭ), I, 93 (137). Niş, II, 75 (303). Nişfălăŭ, I, 100 (154).

Oceacov (Daşov), I, 60; II, 62. «Ocĭco», II, 86 (334). Ocnă («cuţu de la»), II, 77 (310). Oradea-Mare,

1, 31*. Orăşenĭ, II, 10*. Orăştie, 1, 15*. Orheiŭ, 1, 57*, 74 (99), 78 (106); II, 18*. Oriiu-de-sus, II, 102 (370).

Pătrăuţĭ, 1, 45. Pătrofea, 1, 69 (90). Piatra, II, 54 (259). Pintic, 1, 38*. Poiana, 1, 5*, 27*, 87*. Poienĭ, 1, 108 (379). Posmuş, 1, 76 (101). Preaşmăr, II, 45*. Prilipcea, 1, 23 (29). Puntea Bistriţeĭ, 1, 18. Putila (şi vătămanĭ de), II, 37 (227), 63 (278), 64 (280). Putredul, I, 99 (151).

Răciulenĭ, 1, 99*. Rădăuţĭ, 1, 10*, 9 (174). Răstăcĭ, II, 22 (201). Reteg, 1, 18*-9*, 30*, 32*, 56*, 83 (120). Ribrele, 1, 5*: Ribra-Mare, II, 77 (307), 108 (379). Ribrişoara (şi judele), 66-7 (88); II, 78-9 (317), 108 (379). Rodna, 1, 5*-8*, 17*, 27*-30*, 34*, 40*, 43*, 45*, 47*-8*, 51*-2*, 55*, 60*, 63*, 65*, 76*, 78*, 80*, 82*, 87*, I (1), 2-3, 15 (18), 21 (25), 36 (48), 38 (51), 63 (84), 71 (94), 94 (141), 106 (370), 108 (379); II, 40*, 46-7 (245-6), 57 (265), 65 (281), 98 (362), 101 (368), 102 (370). (Ocna de la), 1, 30*. Anton (pîrcălab de), 1, 27*-8*. (Teleagă, Ioan; Cămăraş de), 1, 30*. V. şi Boierĭ: Stroicĭ (Ioan). «Seghiraşo», 1, 42 (57). Seliştoŭ, 1, 2 (2). Roman, 1, 7*, 13*, 43*, 45*, 57*, 87*; II, 83 (324), 118 (10). Rotopăneştĭ, 1, 41 (55), 76-7 (103-4); II, 3*, 2 (161), 59 (268). Runcul Dorneĭ (şi judele), 1, 73 (98); II, 32 (217), 76 (305), 108 (379).

Sajó, 1, 77*. Salvele (cele două), 1, 5*; II, 21 (199), 78 (311), 108 (379). Săntui, II, 87 (338). (Procopie, Vameş de), 1, 4*. Sesarma, 1, 22*. Şieul-Mare, II, 44*. Şieuţ, II, 79 (318), 80. Silistra, 1, 36*. Sîngiordz, 1, 5*; II, 1 (159), 37 (227), 108 (379), 113 (11). «Sîmtăonaşiĭ», II, 77 (310). Sîn-Martin, II, 72 (295). Sîntieŭ, 1, 94*. Siret (tîrgul), 1, (1), 30 (39); II, 45*. Şleahul-Negru, 1, 53 (69). Sluck, II, 114 (14-5). Sniatin, 1, 30 (39), 79 (109); II, 50 (250), 82 (323), 88. Şocodom, 1, 80 (112); II, 43 (238). Soroca, 1, 39*, 37 (49); II, 36*, 66 (283), 83 (324). Ştefăneştĭ, 1, 30 (39); II, 32*, 42 (236), 61 (273). Stejărenĭ, 1, 86 (124). Suceava, 1, 6*, 10*, 12*-3*, 16*-7*, 21*, 28*-31*, 36*, 40*, 42*-5*, 47* şi urm., 65*-6*, 68*, 71*, 79*, 81*-2*, 86*-7*, 89*, 93*-5*, 98*-101*, 5 (8), 11-2 (14), 14 (16), 21-2 (26), 23 (28), 30 (39), 33 (42), 45, 62-3 (83), 67 (89), 71 (94), 73 (97), 75 (100-1); II, 6*, 9*, 16*, 23*, 44*-9*,

16 (189), 40 (233), 74 (300), 82 (324), 89 (340), 102 (369), 110 (3), 111 (5-6), 112 (8). (biserica de piatră din), I, 42*. Gorștinarĭ, I, 10*, 15 (18). Locuitorĭ, I, 4*, 6*, 8*, 10*, 15*, 21*, 73*, 94*, 21 (25), 24 (30), 45, 51-2 (67), 85 (123); II, 16 (189). Pîrcălabĭ, I, 97*. (Dumitrașco Logofătul), I, 23 (29). Popĭ, I, 22 (26). (— a armenesc), II, 49 (249). (— a domnesc), I, 22 (26). Portarĭ, I, 51-2 (67). Sfatul: șoltuz, pîrgarĭ, bătrînĭ, I, 24 (30), 51-2 (67), 65-7 (88). Șoltuz armenesc, I, 21 (25); II, 44*. Șoltuzul Isac, II, 16*. Stan, I, 20*. Vameșĭ, I, 17*; II, 98 (362). Vornicĭ, I, 21 (25). (Dumitrașco), I, 23-4 (30). Voiți (Tănas), I, 85 (103). Suciul-de-sus (și giudețul), I, 29-30 (38). Suhard, I, 64 (86); II, 41*.

Tatrăŭ, II, 89 (342). Telciŭ (și jude, pîrgar, crainic, protopop), I, 16*, 63 (84), 95 (143); II, 89 (342), 90 (345), 108 (379). Telej, II, 90 (345). Telejin, I, 61 (82). Terptiŭ, I, 29*, 66*; II, 107 (377). «Țicore», I, 46. Țigăŭ, I, 56 (74). Tighinea, I, 79*; II, 40-1 (234-5). Tîrgoviște, II, 45*, 68 (286). Tiuș, I, 69*. Topliță, I, 70*. Trembowla, II, 54 (260). Trotuș, I, 38*, 51*, 80*. Diacĭ din: Iacob, I, 61*. Ioan, I, 66*. Turda, I, 34*, 100 (154). Țuțora, I, 39 (53); II, 25*, 49 (248), 54 (260).

Urmezeŏ, II, 2*. Ungurași, I, 19*, 23*-4*, 27*, 30*-1*, 34*, 37*-8*. (Paul Bank, pîrcălab de), 38*, 40*-1*. Ungurașul-Noŭ, I, 38*. Urmeniș (și birăul și popa), I, 42 (57), 45, 97 (148-9).

Vadul Ocneĭ, I, 58 (78). Valea-Mare, I, 8*. Valea Rodneĭ, I, 6*, 47*. (cnejĭ din), I, 16*. Vamă, I, 70*, 11 (13), 79 (110). Vărare, I, 25 (32), 32 (217), 108 (379). Vașarheiŭ, I, 32*. Vasluĭ, I, 44*. Vermeș, I, 29*. Vișeul-de-sus, I, 63 (84). Volovăț, I, 22 (27).

Zagra (și «tisturile și biraele»), I, 5*; II, 78 (315), 91 (346), 108 (379). «Zamora», I, 74*. Żołkiew, II, 54 (259).

Maramureș, I, 27*, 2 (2), 63 (84), 92 (136); II, 16 (189), 23, 36 (225), 41, 101 (368). Pogan (Jurj, șpanul, și Isac, biv Vornic de gloată), I, 1-2 (2-3). Toma (Bilț, jurat), 1-2 (2), 24 (31).

Măsurĭ. Bărbanță, I, 98 (151). Besmine de ceară, II, 95 (355). Burduf (de făină), I, 94 (140). «Burdujĭ», I, 15 (18). Coțĭ de pînză, II, 95 (355). Dramurĭ, I, 23

(29). Fărtar, I, 5 (8). Fașce, I, 47 (62). Lătunoiŭ (de pește armenesc), II, 10 (178). Mirțe de grîŭ, II, 33 (220). (— de mălaiŭ), II, 58 (266). (— de orz), II, 109 (382).

Meșteșugarĭ. Argintarĭ (Anton —, al luĭ Ștefan-cel-Mare), I, 8*. Aurarĭ, I, 11* 2*, 90 (131). (Toma), I, 12*, 25*. Bărbierĭ, I, 52*, 66. Berarĭ, I, 69*. Cărămidarĭ, II, 17*. Cărăușĭ, I, 4*. Fierarĭ, I, 61*. «Giugănitorĭ de pre Moldova», I, 45. Medicĭ, I, 17*, 58*. Meșterĭ, I, 42*, 62 (83), 75 (100). (de crucĭ), II, 32 (217). Olarĭ, I, 67-8 (89), 75 (100), 77 (104). Pehlivanĭ, I, 104*. Pescarĭ, I, 10*; II, 37 (227). Pietrarĭ, I, 21*, 58*, 98*, 67-8 (89), 75 (100). Păcurarĭ, II, 96 (357). Pitarĭ, I, 67*, 96*. Postăvarĭ (Ioan —, din Suceava), I, 16*. Prisăcarĭ, II, 82 (323). Vărnicerĭ, I, 62 (83). Zidarĭ, I, 43*, 67*, 99*; II, 16*. (Hans), I, 42*-3*, 50*-2*. (Luca), I, 44*. Zugravĭ de biserică, I, 82 (118). (Toma —, din Suceava, Grec), I, 37*.

Moldova (rîŭ), II, 84 (329).

Mosc și Muscalĭ, I, 36 (48), 61 (82); II, 31 (216), 41 (235), 43 (238), 54 (259), 62 (275), 63 (277), 65-6 (282-3), 79 (109). Țarĭ, II, 31 (216), 86 (334).

Munteni și Țara-Românească, I, 11*, 52*, 100*, 32 (41), 61 (82); II, 40*, 23, 33 (219), 37 (226), 38 (228), 68 (286-7).

Nemțĭ, I, 7 (12); II, 12 (183), 26 (209), 43 (238), 46 (243), 54 (259), 59 (269), 66, 68 (287), 70 (291), 75-6 (303), 82 (324), 88, 94 (353).

Nistru, I, 32 (41), 33 (43), 38 (51), 39 (53); II, 48*, 57 (265), 61 (273), 66 (283).

Obiceiurĭ, acte, datinĭ, instituțiĭ. Abrac, I, 82 (119). Acolisi (a se — de), II, 44 (241). Act de naștere, II, 11-2 (182). Adălmaș și adălmășarĭ, I, 23 (28). Adăpost, I, 53*. Așezămînt, I, 95 (145); II, 29 (211), 75 (302). Aur domnesc, I, 29*. Bold (a băga în —), II, 30 (214), 36 (224). Bigamie, II, 42 (237). Bîlciŭ, I, 71-2 (94-5). (din Baia), I, 61*-2*. (din Bistrița), I, 3*-4*, 11*-2*, 26 (34). (din Hotin), I, 61*. (din Sniatin), I, 99*. Binzoșegĭ, II, 79-80 (318). Bir, I, 87 (127); II, 23. Birul, dajdea luĭ Vodă, I, 70 (93). Birșag, I, 60*. Calea (a închide), I, 15 (18). (a deschide), I, 28 (36); II, 71 (292), 72 (296), 104, 115 (18). Canoane, I, 43 (58). Cap de țară, I, 28 (36). «Cărțĭ», I, 26 (34), 37 (49), 54 (70), 63

(84), 68 (89), 73 (96), 82 (116), 83 (120); II, 5 (165), 8 (173), 15 (189), 21 (200), 25 (207), 28, 29 (211), 35 (222), 44 (241), 70 (291), 86 (334), 102 (370), 104. (domnească), II, 102 (369). (de judecată, a Domnuluĭ), II, 13 (185). (de nemeşug), II, 21 (199). (de ocină), II, 5 (166). (de scutire de vamă), I, 79 (110). (de suire în Scaun), II, 41 (234). (de trecere), I, 68-9 (90). (de voie), I, 36 (47). (la Vodă), I, 16 (20). Catastivul tîrguluĭ Neamţ, I, 25 (33). Cazne, II, 60 (272). Cerca (a), I, 45. Certificat de proprietate pentru caĭ, II, 26 (208). Chelşug, I, 31 (40), 36 (47). Cheltui (a — «bucate»), I, 57 (75), 73 (98), 77 (104). Chizeşĭ, I, 23 (28), 69 (91); II, 21 (199-200), 97 (359). (a da în chizăş), II, 50 (249). Clacă, II, 33-4 (220). Colac, II, 10 (179), 59 (268), 60 (270), 74 (299), 81 (322), 94 (351). Colăci (a), II, 101 (368). Colacĭ pentru Domn, I, 71 (94). Contrabandă, I, 11*. Credinţă (a da în), II, 17 (191). Cumătriĭ, I, 43 (58). Cuscriĭ, I, 43 (58). Cuvinte, II, 41-2 (234-5). (a face), I, 49 (65). Dabile, I, 37 (49). Dajdiĭ, II, 33 (220). Dajdia preuţilor romînĭ din Ardeal, II, 87 (338). (vămeşuguluĭ, năpaste), I, 87 (127). Dare pe porţĭ, II, 69 (288). Datul, II, 32 (217). «Decret», II, 21 (200). Degetele (a pune), II, 52 (256). Descumpăra (a se), II, 5 (166). Dires, II, 35 (222). Divorţ, I, 86 (124); II, 30 (214), 83 (326). Dobîndă, I, 42 (56); II, 49 (249). Extradare, II, 96 (356). Făgădaş, II, 73 (298). Fecior de suflet, I, 7 (11). Frăţie, I, 43 (58). Giudeţ (judecată), II, 37 (227), 44 (240), 61 (274). (Sentenţă), II, 13 (185). Giurat (amendă?), II, 94 (351). Giuzĭ, II, 108 (379). (de sate), I, 24 (31). Gloabe, I, 17 (21), 66, 79 (108); II, 3, 4 (163), 35 (222), 60 (271), 63 (278). Gorştina, I, 87 (128); II, 13 (184). Gorştinarĭ, II, 29 (211). Graniţa, I, 50*, 47 (62). V. şi hotar. «Gros», II, 87 (337). Guluş, II, 14-5 (188). Haramiţaş, II, 29-30 (212). Herie, I, 99 (151). Hotar, I, 77*, 96*-7*, 18, 48 (63), 54-5 (71), 72 (95), 91 (132), 96 (147); II, 8*-9*, 7-8 (171), 14-5 (188), 62 (276), 63 (278), 82 (323), 116 (20). Hraniţă, I, 52 (68). Ierta (a — capul cuiva), II, 42 (237). Împăcare cu nişte lezaţĭ, I, 67 (88). Împărţiturĭ, I, 43 (58). Împrumut, II, 27. Închisoare, I, 22 (26). Învălui (a), II, 53 (258). Iscuşenie, I, 56 (73).

Izvod, I, 50*, 88-9 (129), 89-90 (131), 98 (150); II, 30 (212). Jalobă (a trage), II, 38 (229). Jerăbiĭ, II, 34*. Jold, II, 106 (376). Jurămînt, II, 23*, 11 (182). (de nevinovăție), II, 52 (256). Leafă, I, 58 (78). Legătură, I, 40 (54), 99 (151); II, 28, 96 (357), 113 (11). Lege, II, 10 (178-9), 14 (186), 17 (190). («—a țerii» Moldoveĭ), I, 23 (28). (A avea —), I, 26 (34), 42 (55), 101 (155). (A face —), I, 45; II, 87 (337). (A socoti—), II, 2 (161), 35 (222). Lua (a-și—de la cineva), II, 31 (216). Legiui (a), I, 17 (21). Margine (hotar), II, 75 (301). Marhă (domnească), I, 29 (38). Marturĭ, I, 29 (38). Mirșag, I, 50 (66). Moșiĭ, II, 91 (132). Muncă, I, 45. Năpaste, I, 41 (55), 79 (109), 100 (154), II, 21 (200). Negoț, I, 50 (65). (—a cumpăra), II, 50 (249). Oameni buni, I, 23 (28); II, 13 (184), 23. Obezĭ, I, 37 (49). Olac, II, 37 (226). Omor, I, 21-2 (26). Oprire, II, 14 (186). V. și Zăbereală. «Ordinațiĭ», II, 66 (283). Pace (a cădè la), II, 44 (240). Pecete, II, 58 (266). Pecete de document ruptă, I, 8-9 (13). Pedeapsă pentru moarte, I, 22 (26). Perire (a avea), I, 45. Peștele domnesc, II, 98 (362). Pîră, I, 67 (88); II, 4 (164). Pită (a fi într'o), II, 108 (379). Plaiŭ, II, 108 (379). (a închide—), II, 29 (211). Plăti (a—moartea), II, 31 (216). Plinire, împăcare, II, 16 (189). Poclon, II, 4 (163), 52 (255), 53 (257). Pomană, I, 57 (76). Poprire, II, 85 (332). Porție (a pune la), II, 108 (378). Poște, II, 28. Pravilă, I, 22 (26). Rămășița (biruluĭ împărătesc), II, 58 (266). Răvaș domnesc, I, 16 (20). Sălașurĭ, II, 32 (217). Sama (terminul S. Mărieĭ), I, 64 (86). Sameș, II, 113 (11). Scaunul Domnieĭ, I, 27. Schelarĭ, I, 5 (8). Scoate de la ștreang (a), II, 5 (166). Scriptură, I, 68 (90). Simbrie, II, 33 (220), 107 (378). Sinod (de preoți și de sătenĭ), II, 89 (342). Socotitorĭ, II, 56 (263). Sodeș, săduș, sudăș, I, 4 (7), 22-3 (27-8), 25 (33); II, 98 (361). Soțiĭ (asociațĭ), I, 45, 57 (76); II, 24 (204), 49 (249), 51 (252), 60 (270). Spînzura (a), II, 45 (242), 73 (298), 83 (327), 96 (356). Strînsoare, I, 15 (19), 45. Tălmaciŭ, II, 10 (178), 15 (189), 44 (240); II, 109 (381). Temnițe, I, 67 (88). Tîrg, II, 98 (361). (zi de—), I, 4 (7), 23 (28). Tisturĭ, II, 99 (366). Tocmală, II, 8 (171). Trage (a), I, 36 (48), 99 (151). Trăsoare, II, 18 (192). Trăsură, I, 98-9

(151); II, 32 (217). Umplutură, II, 35 (222). Uric, II, 62 (276). (a avea—), II, 114 (12). Văĭ cu peşte (a goni), I, 48 (63). Vamă şi vameşĭ, I, 4*-5*, 9*, 11*, 70*, 105*, 13, 15 (18), 16 (20), 18, 19 (23), 24 (30), 36-7 (48-50), 38 (51), 42 (56), 54 (70), 60, 64 (86), 78 (106), 79 (110), 92 (136), 98 (151); II, 29*, 8 (173), 36 (225), 46 (244), 57 (264), 58 (267), 67 (284), 103 (272), 104, 114 (13). Varmeghiĭ, I, 68 (90); II, 108 (379). Vîna (a—munţiĭ), I, 48 (63). Zăberi (a), zăberire, zăbor, I, 22 (27), 57 (75), 62 (86), 99 (151), 102 (158); II, 3, 7 (169), 13 (185), 15 (189), 16-7 (189-90), 22 (203), 25 (206), 29 (211), 32 (217), 37 (227), 43 (238-9), 50 (250), 51 (252), 63 (278), 67 (284), 71 (292), 75 (303), 82 (323), 88, 89 (340). Zălog, II, 39 (231). Zapis, II, 20 (196), 31 (216), 44 (240).

Ostaşĭ şi arme. Arce, I, 14*, 80 (111). Arme, I, 12*; II, 116 (21). Călăraşĭ, II, 48 (248). (de margine), I, 53 (69). (de strajă), I, 53 (68). Căpitanĭ (Ioan Nemeş şi Ioan Pan), I, 85*. Catane, II, 106 (376). Corduri, I, 66. Dărăbanĭ, I, 74 (99). Joimirĭ, Jolnirĭ, I, 53 (69); II, 89 (340), 94 (353). Ieveniĭ, II, 94 (353). Lipcanĭ, II, 48 (248). Paloş, II, 65 (281). Plăieşĭ, II, 08 (380). (Maxim—t), I, 101 (156). Puşcă, I, 11*, 61*; II, 65 (281). Puşcaşĭ (Nagy Toma, căpitan), II, 44*. Săbiĭ, I, 66. Sineţe de mînă, I, 11*. Steag, I, 106*, 100 (154); II, 66 (283), 83 (327), 92 (348). Strajă, I, 97*, 17 (21), 18, 40 (54); II, 90 (345). (de hotar), I, 10. (de Suceava), I, 66. Suliţe, I, 103*-4*. Talpăşĭ, II, 83 (327). Topoare, I, 66.

Paraschiva (Sfînta), I, 72-3 (95-6).

Polonia şi Polonĭ, I, 2 (2), 5 (10), 30 (39), 32 (41), 33 (43), 37 (49), 38 (51), 39 (53), 50 (66), 52 (68), 53 (69), 101 (157); II, 3, 4 (165), 16 (189), 20 (196), 21 (200), 22 (201), 25 (207), 31 (216), 39 (230), 42 (236), 45 (243), 48-9 (248), 50 (250), 51 (254), 53 (258), 54, 57 (264-5), 59 (269), 61 (273), 63 (277-8), 66 (282), 69 (289), 71 (293), 75 (302-3), 90 (345), 101 (368). Obuz polon, II (216). Litvanĭ, I, 33 (43). Regĭ: Vladislav al IVlea, I, 38 (51). Sobieski. V. Sobieski. Ofiţerĭ polonĭ: Bednarzowski (locotenentul luĭ Dobrowski la C.-L.), 73 (297). Chigheciŭ (Postolachi), I, 106*; II, 36*, 89 (340). Cra-

covia (Voevodul de), II, 25 (207), 40-1 (234-6). Davidel (Alexandru), I, 105*-6*; II, 31*, 62, 64 (279), 65-6 (282), 67 (284), 68 (287), 70 (291). Dobrowski (Andreĭ, comandant de C.-L.), I, 106*; II, 35*, 69 (289), 71 (293), 72 (296), 73 (298), 74 (300-1), 75-6 (302-3), 81 (320, 322), 82-3 (324-5, 327), 84 (329), 85 (331-3), 86 (335), 90 (344), 92 (348). Dymidecki (Andreĭ, rohmistru), II, 24*, 21 (200), 34 (221), 37 (227), 63 (278). Fodocki saŭ Fodorocki, 29-30 (38). Gavril (rohmistru), I, 104*, 106*; II, 44-5 (241-2). Harstall (de, comandant de Suceava), 106*. Isăcescu (Vasile, stegar al luĭ Dobrowski), II, 72 (294-5). Jablonowski (Hatman), 34 (221), 51 (252), 66 (283), 74 (301), 86 (334). Korecki (principele), 34 (44). Popovicĭ (Hatmanul de Cazacĭ), 61 (273). Potocki (Şt.; ginerele luĭ Ieremia-Vodă), I, 52-3 (68-9). Roguski (Nicolae), II, 50-1 (251-2), 74-5 (301-2), 81 (320), 86 (334, 338). Sandul («curienic», comandant de C.-L.), II, 68 (286). Szetinski (Ignatie, Franciscan), II, 11*. Szopezocki (Mihaĭ, nemesnic de C.-L.), II, 92 (348-9). Turculeţ cel Mare, I, 105*; II, 32*-3*, 67 (285), 82 (323). Woicechowski (Stanislav-Cristofor), II, 51 (253).

Producte industriale, fabricate. Apă distilată, I, 59*. Apă tare, I, 67*. Apă de trandafir, I, 61*. Aramă pentru lighene şi clopote, I, 59*. Bumbac, în şişpace, II, 96 (355). Cane de argint aurite, I, 10*. Cărămidă, I, 75 (100). Care, I, 50*; II, 89 (341). Carăte, I, 52*-3*. Ceasornice, I, 50*; II, 6 (168). Cergĭ, II, 95 (355). Clopote, I, 93 (139). Coase, I, 92 (135). Cordovane, II, 81 (321). Covoare, I, 40 (54), 89 (129), 90 (131). Cuie, I, 95*, 100*, 14 (17). Cuie de draniţă, I, 83 (120); II, 15 (188). Cuie de leaţurĭ, II, 15 (188). Cuie de şindilă, I, 96*, 12 (14), 23-4 (29-30), 43 (59), 47 (62), 52 (67), 57 (76), 63 (85), 83 (120); II, 14 (187), 15 (188), 104. Dulciurĭ, I, 74*-5*. Făină, I, 5 (8). Feţe de masă, II, 95 (355). Feţe de pernă, II, 95 (355). Fir de aur, I, 35*. Funiĭ, I, 59*, 69*, 94 (140). (pentru tunurĭ), I, 68*-9*. «Her» pentru caĭ, I, 20 (23). Hîrtie, I, 94 (140); II, 24 (204). (coale de), II, 6 (168), 58 (265). Lanţurĭ, II, 202 (370). Leagăn, I, 53*. Marhă, I, 20 (24), 58 (77), 68 (90), 82 (116); II, 47 (245), 97 (357), 106 (376). Mătasă, II, 96 (355). Mied, I, 99 (151). Oţel, I, 23 (29). Per-

gament, I, 58*. Peşte sărat, I, 17*. Pielcele, II, 95 (355). Pieĭ, I, 72*, 100*, 18; II, 48 (247). Pieĭ de capre, I, 36 (48). Pieĭ de miel, II, 34 (220). Pîne de casă, II, 88. Pînză (coţĭ de), I, 55 (72). (—de cămeşă), I, 92 (135). (—de cămeşĭ şi sucmane), I, 5*. Pită, I, 5 (8). Plase de fier, II, 7 (170), 89 (341). Plug, II, 57 (264). Postav, I, 4*, 58*. Postav (de Ypres, Louvain, Colonia, Polonia), I, 5*. *(Czether vel bissus)*, I, 5*. (negru, pentru a acoperi o trăsură), I, 60*. (roşu), I, 3 (6). Prune uscate, I, 58*. Rachiŭ, II, 52 (255). Roţĭ de moară, II, 89 (341). Sape, I, 58*; II, 89 (341). Săpun, I, 23 (29). Sărjĭ, II, 95 (355). Scînduri, I, 51*. Scoarţe, I, 89 (129), 90 (131). Şele, II, 117 (22). Şindile, I, 101*. Sîrmă, II, 96 (355). Ţigle, I, 68*. Torturĭ, II, 95 (355). Turte dulcĭ, II, 52 (255). Untdelemn, I, 59*, 68*. Urdă, I, 98 (151). Urşinic, II, 96 (355).

Prut, I, 53*; II, 23*, 45 (243), 49 (248).

Produse. Argint, II, 3. (o ocă de sfărmăturĭ de), I, 90 (131). «Bucate», I, 16 (19), 17 (22), 18, 21 (25), 22 (27), 31 (40), 56 (72), 80 (111), 87 (128), 91 (133), 98-9 (151), 100 (152), 102 (158); II, 79 (317), 96 (356), 117 (21). Cafea, II, 104. Ceară, I, 67*. (Treĭ bezmene de), I, 94 (140). Cînepă, I, 67*-8*. Cireşe, I, 44*, 49*, 68*. Fag, I, 28 (37). Fier, I, 13*, 57*, 69*, 71*, 95*, 60. Fîn, I. 70*, 87 (127); II, 5 (165), 39 (231). Ghindă, I, 28 (37). *Gingembre*, I, 5*. Grîŭ, I, 47*, 39 (52), 55 (72); II, 5 (105), 33 (220). Hrişcă, II, 59 (268). Jir, I, 28 (37). Lînă, I, 5*. Mazere, I, 67*-8*. Miere, I, 100*. Năramze, I, 90 (131). Pepenĭ, II, 53 (257). Peşte, I, 5*. Pîne, I, 37 (49), 38 (51), 63 (85), 94 (140); II, 32 (218), 46 (244), 49 (248), 53 (257), 54 (259-60), 57 (264), 58 (267). (—de sămînţă), I, 39 (52), 93 (138). Piper, I, 5*. Prune, I, 68*. Puciоasă, I, 67*. Săŭ, I, 5*. Şofran, I, 50*, 61*. Unt, II, 49 (249). Var de piatră, I, 62 (83).

Ruşĭ (Rutenĭ), I, 2 (3); II, 15 (188), 24 (204), 35 (223), 64 (280).

Saşĭ, I, 6 (11); II, 113-4 (12).

Sîrbĭ, I, 5 (10).

Sobieski (Ioan), I, 102 (157); II, 42 (236), 48 (248), 51 (252), 54 (259), 61 (273), 74 (300), 75 (303), 82 (323), 85 (331), 93 (348).

Tatarĭ, I, 63*, 13, 14 (16), 30 (39), 32 (41), 36 (48), 37 (49), 46, 47 (62), 52-3 (68-9), 60, 61 (82), 81 (115); II, 4 (165), 25-6 (207), 31 (216), 39 (230), 41, 43 (238), 45 (243), 47 (246), 54-5 (260-1), 57, 69 (289), 76 (303), 84 (329), 88, 90 (345), 93, 102 (370). (Gealalăĭ), I, 14 (16). Nogaĭ, II, 88. Hanĭ, I, 14 (16), 58 (78); II, 55 (261), 59 (269). (Calga), II, 68 (286). Carabet (tălmaciul Hanuluĭ), II, 107 (377). Nureddin (Sultanĭ), II, 59 (269), 88. Cantemir-Mîrza, 58 (78), 60. V. și Bugeac.

Țiganĭ, I, 17*, 21*, 69*; II, 39*, 45* n. 1, 11 (180), 111 (7). (domnești), I, 18*.

Turcĭ, I, 33 (43), 37 (49), 39 (53), 50 (66), 60; II, 23, 25 (207), 37 (226), 43 (238), 45 (243), 48 (248), 52 (255), 61 (273), 62 (275), 68 (286), 75 (303), 88, 90 (345), 111-2 (7-8). Sultanĭ: Mohammed al IVlea, II, 61 (273), 84-5 (122). Murad al IVlea, I, 52 (67), 58 (78), 60. Osman al IIIlea, I, 13, 37 (49), 38 (51); II, 3. Arab-Pașa, II, 88. Becteș-Pașa, II, 75 (303). Hussein-Pașa, I, 103*-4*.

Unelte, utensile. Amnare, II, 22 (203). «Bicaoă», II, 19 (195). Blide, I, 77 (104). (de cositor), II, 19 (195). (de plumb), I, 80 (112); II, 37 (227). Căldărĭ, I, 15 (18), 92 (135); II, 37 (227), 97 (357). (de treĭ cupe), II, 19 (195). Ciniĭ, cinae, II, 19 (195), 37 (227). Cupe, I, 49*, 44 (60). Cuțite, I, 44*, 49*, 15 (18), II, 22 (203); 24 (204); 95 (355). Fierăstrae, I, 95*. Hîrlețe, I, 23 (29). Olovancă, I, 80 (112). Păhare, II, 68 (287). Răteze, II, 22 (203). Roate, I, 95*. Sape, I, 23 (29), 77 (104). (de viĭ), II, 17 (191). Securĭ, I, 13, 92 (135). Sfeșnice, I, 77 (104). Talgere, I, 77 (104), 80 (112). (—de argint), II, 68 (287). Țipsiĭ de plumb, II, 57 (264). Topoare, II, 98 (362). Tulubițe, II, 94 (352), 95 (354). Unelte, I, 41 (54), 98 (150), 100 (152), 101 (155); II, 5 (166), 24 (204), 69 (280), 97 (357). Visteare, I, 40 (54).

Ungaria și Ungurĭ, I, 4 (7), 6 (11), 9, 26 (33), 79 (109); II, 63 (278), 110 (2), Ungurenĭ, II, 24 (204), 34 (221). (ceĭ venițĭ în ajutorul luĭ Despot), I, 64*-5*. (diac regal—), II, 21 (199).

Veterani (generalul), II, 85 (332).

Vin, I, 4*, 55*-9*, 61*, 75*, 82*; 7 (170), 33 (219). (de Cotnarĭ), I, 73 (96). (sublimat), I, 74*.

I. ADAUSURĬ.

La I, p. XXV. Episcopia de Vad ie pomenită și în istoriile ecleziastice ardelene. V., d. ex., Popea, *o. c.*, 27, 58-9.

La I, p. XLVIII. Pentru familia Mogîlde, v. și *Arch. ist.*, III, pp. 240 și urm.

La I, pp. CV-VI. Axentie Virzirescu nu ie un necunoscut. Îl pomenesc Pray *(Dissert.*, p. 171), Benkö *(Princ. Transylv.*, I, pp. 486-7), Sulzer (II, p. 132), Șincai (III, pp. 255-6) și, dintre cei mai noi, Hurmuzaki *(Fragm.*, II, 86). Învățase la Propagandă și izbutise a uni cu Biserica din Roma, la 1683, pe conaționalii săi din Ardeal: acestea sînt lămuririle ce se pot culege din izvoarele citate. Dintr'un articol publicat de d. Gr. Goilav, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași* (VII, pp. 634 și urm.), se vede că iel a înființat «corporația tinerilor» la sfîrșitul secoluluĭ al XVIII^lea (12 Sept. 1139 [1690]? din era armenească). Actul de fundație ie semnat de «locotenentul de episcop al eparchieĭ Suceveĭ, al sfintelor schituriĭ din Suceava, închinate Sf. Axintie, adevărat archimandrit Hagi Koh Varzarescu Mîndrul». Documentul ie redactat la «Gurghiu S. Micloș». Deci, în documentul latin rezumat de noi, ie vorba de acest Gurghiŭ, și nu de Giurgiu. Vărzărescu menționează pe catolicosul Eliazar, dar și pe Papa Alexandru (1689-91). — Pentru satul Vărzărești, v. *Rev. p. ist., arch. și fil.*, VII, p. 236.

La I, p. 85, nº CXXIII. Scrisoarea ie de la începutul secoluluĭ al XVIII^lea, cînd îmĭ amintesc că am găsit, în cronicĭ, pe Vornicul Voiți.

La II, p. IV. Totuși pomelnicul Bisericanilor vorbește de Dumitru și Safta, părinții luĭ Miron. V. *Arch. soc. șt.*

60934

și lit. din Iași, II, pp. 118, 122. Decĭ trebuie să se admită că aŭ existat doĭ Dimitrie Barnowski: unul, soț al Anghelineĭ și tată al Soreĭ, iar cellalt soț al Safteĭ și tată al luĭ Miron.

La II, pp. VIII-IX. La începutul secoluluĭ al XVII[lea] se judecă înnaintea luĭ Grama Postelnicul, fost Ceașnic, Rotompan Vornicul și Goia păhărnicelui din Cucutenĭ; cel d'intăiŭ iera ginerele luĭ «Ciogolea». Se menționează și Iacob Moțoc. Bibl. Ac. Rom., doc. XIII, 262.

La II, p. X. Pentru Mihul Stîrcea, pîrcălab de Ciceŭ, și fratele luĭ, Ioan, pîrcălab de Hotin, v. V. A. Urechiă, *Operele luĭ Miron Costin*, II, p. 287, nota 1.

La II, p. XI. Un diacon Bilăĭ, falșificator de documente, se întîmpină în 1631. *Arch. ist.*, I[1], p. 71.

La II, p. XIII. Un diac Ionașcu Rotopanul ie pomenit la 1617. *Uricariul*, I, pp. 161-2.

La II, p. XIII. Condrea Vameșul se găsește documentar la 1610 *(Uricariul*, XIX, p. 7); în 1618, i se dă titlul de biv Cămăraș *(Arch. ist.*, I[2], p. 191).

La II, pp. XIV-V. Pentru Pătrașco Ciogolea, v. și *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, X, p. 499. Un Ștefan Ciogole, Vornic de Poartă, se întîlnește adesea în secolul al XVIII[lea]. V. Bibl. Ac. Rom., doc. XI, 171-2, 184 și Erbiceanu, *Mitr. Mold.*, p. 322, n° 361.

La II, pp. XXIV-V. Un Cucoranul iera pisarul luĭ Ștefan-Vodă (Răzvan). *Uricariul*, XXIII, p. 37.

La II, p. XXVI. Ștefan Hăbășăscul, pîrcălab, tatăl luĭ Ioan, și soția celuĭ d'intăiŭ, Axinia, sînt menționațĭ într'un document din 1709. *Uricariul*, V, pp. 245-7.

La II, p. XXXIV. Pentru Toderașco Nacul, v. și *Arch. ist.*, III, p. 279.

La II, p. XXXVI. Ca martur într'un document din 1687, 16 Decembre, aflăm pe Chigheciŭ căpitanul de Țuțora. Bibl. Ac. Rom., XXII, 84.

La II, p. XXXVII. Pentru Șerban Cantacuzino, Postelnic, v. *Uricariul*, XVI, p. 340.

Asupra Vlădicilor romînĭ din Ardeal, ale căror scrisorĭ s'aŭ reprodus adesea aicĭ, v. lămuririle nouă pe care le dă, în *Unirea* din Blaj, X, n° 38, canonicul Ioan Boroș («Observărĭ la seria cronologică a archiepiscopilor de Alba-Iulia și a episcopilor sufraganĭ»).

VERIFICAT 2007
VERIFICAT 1987
BIBLIOTECA CENTRALĂ

II. ERRATA.

La I, p. III, rîndul 12 de sus, a se ceti: «Iunie», în loc de «Iulie», și p. XIV, rîndul 5 de jos: «Februar», în loc de «Mart».